

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

**PROJECT – BASED LEARNING MANAGEMENT TO DEVELOP
MORAL AND ETHICS OF GRADE 9 STUDENTS OF
SERM NGAM WITTAYAKHOM SCHOOL**

กรวิษฐ์ วันมลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

พ.ศ. 2567

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนา
คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ผู้วิจัย

กรวิชญ์ วันมาลา

สาขาวิชา

วิทยาการจัดการเรียนรู้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.ศศิธร อินต๋น

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

อาจารย์ ดร.ธรรศ ศรีรัตนบัลล์

คณะกรรมการสอบ

.....
ดร. ทิพนมมาลา

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จารุณี ทิพนมมาลา)

.....
ดร. ศศิธร

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศศิธร อินต๋น)

.....
ดร. ธรรศ

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธรรศ ศรีรัตนบัลล์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้

.....
ดร. กิตติศักดิ์

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ โชติเดชานรงค์)

วันที่ 12 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ผู้วิจัย : กรวิษฐ์ วันมาลา

สาขาวิชา : วิทยาการจัดการเรียนรู้

กลุ่มวิชา : การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

: อาจารย์ ดร.ศศิธร อินตุน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

: อาจารย์ ดร.บรรศ ศรีรัตนบัลล์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 รายวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน 2) แบบประเมินผลงานโครงงาน และ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t – test Dependent)

ผลการวิจัย พบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.20) 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการตรวจผลงานโครงงานคุณธรรมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.48)

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้, โครงงานเป็นฐาน, คุณธรรมจริยธรรม

The Title : Project – based Learning Management to Develop Moral and Ethics of Grade 9 Students of Serm Ngam Wittayakhom School

The Author : Korawit Wanmala

Program : Learning Management Science

Study Field : Learning Management in Social Studies

Thesis Advisors

: Dr.Sasithorn Intun

Advisor

: Dr.That Sriratanaban

Co – advisor

ABSTRACT

This research aimed to develop learning management by project-based learning to enhance moral for Grade 9 students, and to study the effect of using the project-based learning management. The subjects were 30 students who are studying in Grade 9, Serm Ngam Wittayakhom School, Lampang, Secondary Educational Service Area Office 17, Social studies subject, first semester, year 2023, selected by cluster random sampling. The research instruments were 1) lesson plans by using project-based learning, 2) rubric assessment of project-based learning, and 3) an achievement test. The data were analyzed by mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and t-test of dependent.

The research results revealed that : 1) The quality of the project-based learning lesson plan with the moral project were at a high level, ($\bar{X}$ = 4.39, S.D. = 0.20, and 2) The students' achievement scores were statistically higher than before learning at the .05 level of significance. Moral project report assessed from the learner's moral project was averaged at a high level. ($\bar{X}$ = 3.46 S.D. = 0.48)

Keywords : Learning Management, Project-based, Moral and Ethics

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ข
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	7
2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน	9
ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	23
ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม	29
การวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรม	32
บริบทของโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม	36
หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	
โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2565)	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
รูปแบบการวิจัย	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	66
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	68
ตอนที่ 1 ผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	69
ตอนที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	71
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการวิจัย	74
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	81
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	88
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ	89
ภาคผนวก ค หนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	95
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือในการทำวิจัย	96
ภาคผนวก จ แบบประเมินคุณภาพ	114
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	135
ประวัติผู้วิจัย	137

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	บทบาทครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน	21
3.1	รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม	55
3.2	เกณฑ์การให้คะแนนผลงานโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน เสริมงามวิทยาคม	61
3.3	เกณฑ์การให้คะแนน แบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม	64
4.1	ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็น ฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน	69
4.2	การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนา คุณธรรมจริยธรรม (n = 30)	71
4.3	ผลการตรวจผลงานโครงงานคุณธรรมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบโครงงานเป็นฐาน	72
4.4	ผลการประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการจัดกิจกรรมโครงงาน	73

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	7
-----	--------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมเป็นเรื่องที่จำเป็น เพราะคนในสังคมต่างเรียกร้องในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย แม้เป็นเรื่องที่มีความยากเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน และมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ โดยตัวของผู้บริหารต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดแก่นักเรียนในโรงเรียน ขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมครูในโรงเรียนให้สามารถจัดกิจกรรมที่จะช่วยอบรมนิสัยนักเรียนทุกคนให้เป็นคนที่มีคุณธรรมด้วย อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2542) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2579 มีเป้าหมายที่จะพัฒนานักเรียนในประเทศให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ต้องการพัฒนาคนไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และมีคุณธรรมจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 79) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) ได้รายงานข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า การกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองคึ้นนี้ ยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตระหนักรู้ต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัย การเคารพสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น และการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนและสังคม การสร้างความเป็นพลเมืองใ้ใส่ใจสังคมจำเป็นต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ จนเกิดเป็นนิสัย ทักษะความชำนาญ และฝังลึกในจิตวิญญาณ จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์หรือบริบทของสังคม ชุมชนที่เข้าอาศัยอยู่ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ และฝึกปฏิบัติ และการได้รับการสอน “ความเป็นพลเมืองที่ใส่ใจสังคม” อย่างเป็นทางการตามหลักสูตรของโรงเรียนที่เป็นรูปธรรมจึงจะเกิดผล (ทิพย์พาพร ดันติสุนทร, 2557, น. 23 – 25)

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ควรเริ่มจากการวิเคราะห์หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งแต่ละโรงเรียนได้ดำเนินการไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียน หรือเป้าหมาย หรือพันธกิจของโรงเรียน ดังนั้น ไม่เป็นการยากเกินไปหากโรงเรียนแต่ละแห่งจะดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือพันธกิจของโรงเรียน ซึ่งก็เป็นเรื่องง่ายที่ครูได้ปฏิบัติเป็นประจำ และสามารถสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในรายวิชาที่สอน (พระวโรรส ศรีพรหม, สุรชัย ปิยานุกุล และสาธิต ผลเจริญ, 2557) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์พร้อม ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นการสนับสนุนให้นำหลักธรรมทางศาสนา มาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก โดยให้ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงงานที่มาจากความสนใจและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเอง เน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่ลงมือปฏิบัติงานจริงที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และส่งเสริมการบ่มเพาะความดีมีคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ รวมทั้งการขยายความมีส่วนร่วมไปสู่บุคคลต่าง ๆ ในสถานศึกษาและชุมชนของตนเองหรือชุมชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีผู้ให้ความสนใจมากในปัจจุบัน McDonnell (2007) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นรูปแบบหนึ่งของ Child – centered Approach ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานตามระดับทักษะที่ตนเองมีอยู่ เป็นเรื่องที่สนใจและรู้สึกสบายใจที่จะทำให้นักเรียนได้รับสิทธิในการเลือกว่า จะตั้งคำถามอะไร และต้องการผลผลิตอะไรจากการทำงานชิ้นนี้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์และจัดประสบการณ์ให้แก่ นักเรียน สนับสนุนการแก้ไขปัญหา และสร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ตั้งแต่การสำรวจ ค้นคว้า วางแผนการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่เรียนมาและการประเมินผลงาน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ ผู้อำนวยการความสะอาด หรือผู้ให้คำแนะนำปรึกษา เพื่อให้โครงงานสำเร็จลุล่วง ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการมุ่งให้ผู้เรียนได้บูรณาการเชิงรุก การลงมือปฏิบัติและศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นการพัฒนาการเรียนรู้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน การจัดการเรียนรู้

ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงาน และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจการพัฒนาการเรียนรู้ โดยนำแนวคิดการสอนโครงงาน 6 ขั้นตอนมาใช้ ดังนี้ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (คุชฎี โยเหลา และคนอื่น ๆ, 2557, น. 20 – 23) โดยการบูรณาการสอนคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 คุณลักษณะ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ และมีระเบียบวินัย รวมทั้งการนำแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติตามความสนใจเพื่อค้นพบความรู้ใหม่ผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและสร้างสรรค์ชิ้นงานได้ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความหมาย และเกิดจากความสนใจของผู้เรียนขึ้นมา จึงทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความคิดอย่างบูรณาการด้วยความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบ เพื่อนำมาสร้างความคิดและนำความคิดไปสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมทำให้ความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยผู้สอนจัดวัสดุ สื่อ เทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีนี้เป็นการทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากสิ่งที่อยากรู้ ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ลงมือปฏิบัติ ร่วมกันอภิปราย สรุปผล และนำความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นไปสร้างชิ้นงานโดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมจนเห็นความคิดเป็นรูปธรรม (วัชรภรณ์ ประภาสะโนบล และมาเรียม นิลพันธุ์, 2564, น. 10 – 11)

การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และเป็นโรงเรียนคุณธรรมระดับ 3 ดาว ปี พ.ศ. 2561 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคมได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรม จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากคณะครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ตลอดจนบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ประเด็นด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ยังคงเป็นปัญหาที่ควรเร่งแก้ไข อาทิเช่น นักเรียนขาดความมีระเบียบวินัย มาเข้าแถวไม่ตรงเวลา หนีกิจกรรมหน้าเสาธง หนีเรียน เข้าเรียนไม่ตรงเวลา ไม่มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต โดยลอกการบ้านเพื่อนแล้วนำมาส่งครู นักเรียนมีการโกหกว่าสิ่งของของผู้อื่นเป็นของตน มีการปฏิเสธกิจกรรมและภาระหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ

และขาดความประหยัด โดยไม่เก็บรักษาอุปกรณ์การเรียน นักเรียนขาดความอดทน ไม่ร่วมกิจกรรม ลูกเสือ ไม่ร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ขาดความเสียสละ ไม่สละเวลาตนเองเพื่อส่วนรวม ไม่ร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เนื่องจากเห็นว่าไม่ได้ผลประโยชน์ นักเรียนไม่ทำการแสดงความเคารพต่อครู ไม่แสดงความเคารพต่อสถาบัน ทำให้สถาบันเสียหาย เป็นต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเมตตา ความอดทนอดกลั้น ความเสียสละ และความกตัญญูทุกเวที พัฒนาคูณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยร่วมมือจากครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้เรียน และชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญาในการจัดการความรู้กับแหล่งข้อมูลได้ชัดเจน เป็นระเบียบ และความสามารถในการนำข้อมูลมาคิดวิเคราะห์ ประเมินตัดสินใจ และแก้ปัญหา อีกทั้งการพัฒนาทักษะทางสังคม ในการมีปฏิสัมพันธ์ที่สามารถให้ผู้เรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตนได้ด้วยความเข้าใจกัน การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมสากลที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการพัฒนาผู้เรียนด้วยโครงการคุณธรรม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและทุกฝ่ายก็ได้รับประโยชน์สุขร่วมกันทั้งหมด กล่าวคือ ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชนได้รับการพิจารณาและแก้ไข เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝัง บ่มเพาะ ชี้นำ และเรียนรู้คุณธรรม ความดีงามต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกรับรู้เป็นเจ้าของ เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดเชิงระบบ คิดประเมินค่า เป็นต้น ผ่านการทำโครงการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เด็กและเยาวชนได้รับการฝึกทักษะการทำงานจริง การทำงานเป็นระบบ ความรับผิดชอบต่องาน และได้รับการฝึกทักษะทางสังคม ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มและขยายผลไปถึงการแก้ปัญหาในครอบครัว ชุมชน วัด นอกจากนี้ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และศึกษานิเทศก์ ยังสามารถนำข้อมูลและผลจากการทำโครงการคุณธรรมมาทำการวิจัยให้เป็นผลงานที่มีคุณค่าได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์แท้จริง (พระมหาพวงศันรินทร์ จิตวิโส, 2556, น. 1 – 2)

ผู้วิจัยในฐานะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเสริมงามวิทยาคมเล็งเห็นว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในช่วงวัยรุ่นตามแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ของโคลเบอร์ก ที่สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้อีกหลายขั้นตอน จากวัยเด็กจนถึงอายุ 25 ปี โดยระดับการพัฒนาการทางจิตใจนั้นจะแสดงออกมาในรูปของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมระดับที่ 4 การทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม โดยยึดกฎระเบียบเป็นสำคัญ อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 13 – 16 ปี ในขั้นนี้คนจะเข้าใจกฎเกณฑ์ ระเบียบ และบรรทัดฐานของสังคม และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิก (Kohlberg, 1973, pp. 497 – 502) เป็นช่วงวัยที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้ ซึ่งจะช่วยลด

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสังคมปัจจุบันให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ครูผู้สอนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและได้นำไปใช้เพื่อแก้ปัญหาในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เป็นแนวทางสำหรับครู ผู้สนใจในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานคุณธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอสว่าง จังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอสว่าง จังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 42 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ใช้โครงงานคุณธรรมเป็นฐาน และประเมินระดับการมีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้วิจัยและคณะครูเป็นผู้ประเมิน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองในครั้งนี้เป็นเนื้อหาจากกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม พุทธศักราช 2565 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ขอบเขตด้านเวลาและสถานที่

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอสว่าง จังหวัดลำปาง

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรตาม คือ ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้แบบกลุ่ม 5 – 6 คน ฝึกการวางแผนการดำเนินงาน ที่เป็นระบบ การลงมือปฏิบัติตามแผน การลงมือปฏิบัติ และการสรุปผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน วางแผน จัดสภาพแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่ม ร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน หมายถึง ผลการจัดการเรียนรู้จากการเรียนรู้
ได้แก่

1. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของนักเรียน เรื่องคุณธรรม
จริยธรรมในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงาม
วิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบ แบบปรนัย
4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้าง

2. **ผลงานโครงงานคุณธรรม** หมายถึง ชิ้นงานที่นักเรียนสร้างขึ้น โดยมีองค์ประกอบ
ในการตรวจให้คะแนน ดังนี้

- 2.1 ส่วนประกอบของรายงาน ความถูกต้องตามรูปแบบ
- 2.2 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำไปใช้ ประโยชน์
- 2.3 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน
- 2.4 ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในโครงงาน
- 2.5 รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจโดยมีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนนที่ผู้วิจัย

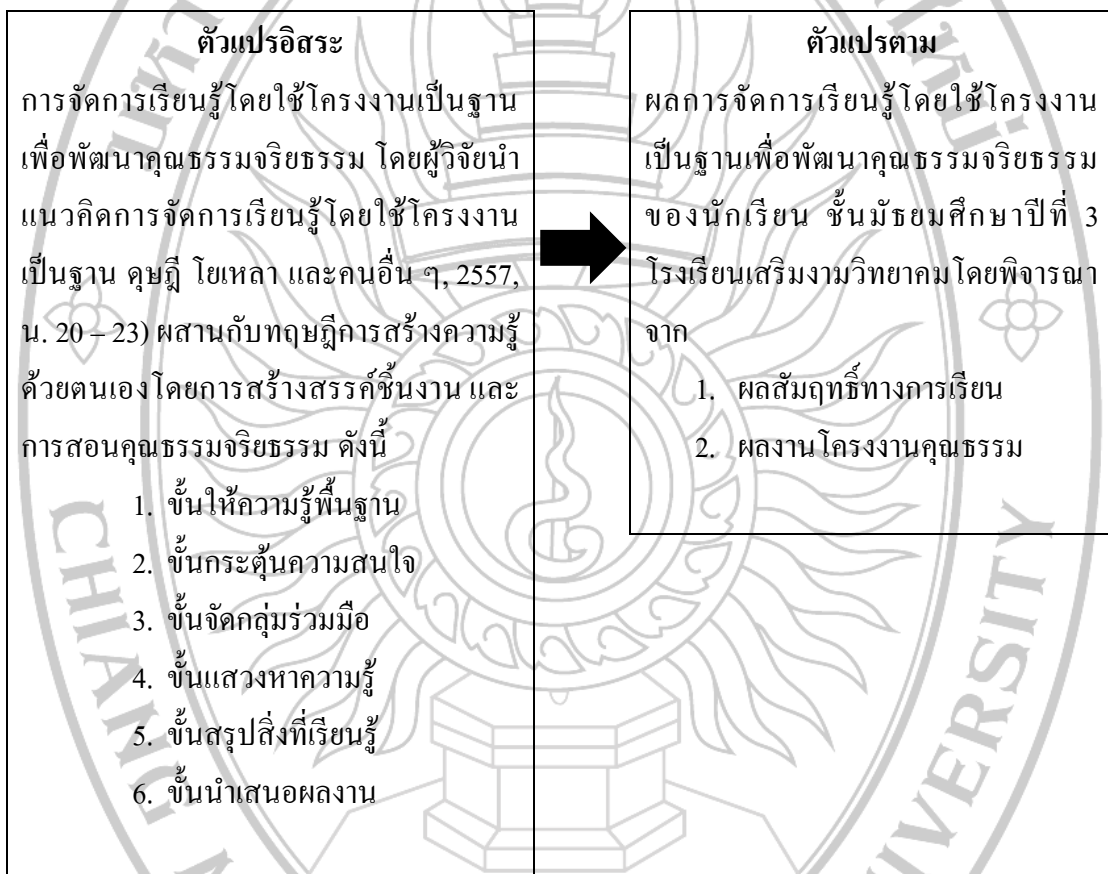
สร้างขึ้น

คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่พึงปรารถนาและถูกต้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคมที่แสดงออกผ่านการปฏิบัติ ซึ่งบ่งบอกว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีคุณธรรม
จริยธรรม โดยประเมินจาก 5 คุณลักษณะ ดังนี้ ความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน มีความรับผิดชอบ

มีความเสียสละ และมีระเบียบวินัย โดยผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินโดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะ
คุณธรรมจริยธรรมในการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษารายวิชา ส 23101 สังคมศึกษาพื้นฐาน 5 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 42 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัด
ลำปาง ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
 - 1.2 ลักษณะของโครงงาน
 - 1.3 วัตถุประสงค์การจัดการเรียน
 - 1.4 ประเภทของโครงงาน
2. ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 - 2.1 ความเป็นมาของทฤษฎี
 - 2.2 แนวคิดสำคัญของทฤษฎี
 - 2.3 หลักการของทฤษฎี
 - 2.4 แนวการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี
 - 2.5 การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
 - 2.6 การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี
 - 2.7 บทบาทของครูในการดำเนินกิจกรรมการสอน
 - 2.8 บทบาทของผู้เรียนในการเรียนตามทฤษฎี
3. ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
 - 3.1 ความหมายของคุณธรรม
 - 3.2 ความหมายของจริยธรรม
 - 3.3 ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

4. การวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรม
 - 4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรม
 - 4.2 เครื่องมือวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรม
5. บริบทของโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
 - 5.1 ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา
 - 5.2 วิสัยทัศน์ของโรงเรียน พันธกิจ เป้าประสงค์ ข้อมูลบุคลากรและนักเรียน
 - 5.3 นโยบายการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม
6. หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2565)
 - 6.1 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
 - 6.2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 6.3 คุณภาพผู้เรียน
 - 6.4 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
 - 6.5 คำอธิบายรายวิชากลุ่มสาระสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน

ความหมายและความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานมาจากคำในภาษาอังกฤษที่ว่า “Project – Based Learning : PBL” โดยมีนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

คุชฎี โยเหลา และคนอื่น ๆ (2557) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ว่าหมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียน มาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงานและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม

ทิสนา แคมมณี (2560) ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลักไว้ว่า เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกทำโครงการที่ตนสนใจ โดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนสนใจ วางแผนในการทำโครงการร่วมกัน ศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้จนได้ข้อค้นพบหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ แล้วจึงเขียนรายงานและนำเสนอต่อสาธารณชนเก็บข้อมูล แล้วนำผลงานประสบการณ์ทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกัน และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมด

กุลธกัศ เทียมทิพร (2559) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ใช้โครงงานเป็นฐานเป็นอีกหนึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับความรู้ โดยผ่านการทำงานที่มีการค้นคว้าอย่างเป็นขั้นตอน มีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การสืบค้นข้อมูลและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ร่วมกับการแก้ปัญหาได้ ช่วยเพิ่มทักษะการใช้ความรู้ในชีวิตจริง สร้างสรรค์ออกมาเป็นผลงานหรือชิ้นงานด้วยตัวผู้เรียนเอง พัฒนาและแสดงออกถึงความสามารถของการทำงานตามที่ผู้เรียนต้องการนำเสนอ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ให้ความหมายการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project – Based Learning) หมายถึง การเรียนรู้ที่จัดประสบการณ์ในการปฏิบัติงานให้แก่ผู้เรียนเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริงอย่างมีระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา วิธีการหาความรู้ความจริงอย่างมีเหตุผล ได้ทำการทดลอง ได้พิสูจน์สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง รู้จักการวางแผนการทำงาน ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม ตลอดจนได้พัฒนากระบวนการคิดโดยเฉพาะการคิดขั้นสูง และการประเมินตนเอง โดยมีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟัง และการสังเกตจากผู้รู้ โดยผู้เรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงานและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ยังเน้นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ชีวิตขณะที่เรียน ได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักพัฒนาการตามลำดับขั้นความรู้ ความคิดของบลูมทั้ง 6 ขั้น คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่าและการคิดสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานจัดได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเพื่อฝึกทักษะต่าง ๆ ด้วยตนเองทุกขั้นตอน โดยมีครูเป็นผู้ให้การส่งเสริมสนับสนุน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน คือ กิจกรรมที่ให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำโครงงานวิจัยเล็ก ๆ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ ระเบียบวิธีดำเนินการเป็นระบบ ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ จุดประสงค์หลักของการสอนแบบโครงงานต้องการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักสังเกต ตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์หาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อตอบคำถามที่ตนอยากรู้ รู้จักสรุป และทำความเข้าใจกับสิ่งที่ค้นพบ โครงงานอาจจัดในเวลาเรียน หรือนอกเวลาเรียนก็ได้ โดยไม่จำกัดสถานที่อาจทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มได้ หากเนื้อหาหรือข้อสงสัยเป็นไปตาม รายวิชาใดหรือสาระใด จะเรียกว่าโครงงานในรายวิชานั้น ๆ เช่น โครงงานวิทยาศาสตร์ โครงงานคณิตศาสตร์ โครงงานคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

ลักษณะของโครงงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, อ้างถึงใน อังคณา ตุงคะสมิต (2559) ได้กำหนดลักษณะสำคัญของโครงงานไว้ 7 ประเด็น ดังนี้

1. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างกลมกลืนกัน
2. เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้คำตอบของตัวผู้เรียนเอง
3. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง
4. เป็นวิธีการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลึกซึ้งกลุ่มลึกด้วยวิธีการ มีระบบเป็นขั้นตอน และต่อเนื่อง
5. เป็นวิธีการเรียนรู้ที่แสวงหาความรู้และสรุปความรู้ด้วยตนเอง
6. เป็นวิธีการที่นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการที่เหมาะสม กระบวนการ ผลงาน ที่พบ
7. สำหรับข้อค้นพบ สิ่งที่ค้นพบสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ “เป็นการหาคำตอบข้อสงสัยโดยใช้ทักษะการเรียนรู้และปัญหาหลาย ๆ ด้าน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ไว้ดังนี้

1. ยึดหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำงานตามระดับทักษะที่ตนเองมีอยู่
2. เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning)
3. เป็นเรื่องที่ผู้เรียนสนใจและรู้สึกสบายใจที่จะทำ
4. ผู้เรียนได้รับสิทธิในการเลือกว่าจะตั้งคำถามอะไร และต้องการผลผลิตอะไรจากการทำโครงงาน

5. ครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนอุปกรณ์และจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน

6. ผู้เรียนกำหนดการเรียนรู้ของตนเอง
7. เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สิ่งแวดล้อมจริง
8. มีฐานจากการวิจัย ศึกษา ค้นคว้า หรือองค์ความรู้ที่เคยมี
9. ใช้แหล่งข้อมูลหลายแหล่ง
10. ฟังตรึงด้วยความรู้และทักษะต่าง ๆ
11. สามารถใช้เวลาทำพอเพียงในการสร้างผลงาน
12. มีผลผลิต

วัตถุประสงค์การจัดการเรียน

วัฒนา มังคสมัน (2551) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานไว้ 4 หลักการ คือ เมื่อใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานแล้ว ผู้เรียนมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. สามารถพัฒนากระบวนการคิดของตนเอง
2. สามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง
3. สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นกระบวนการ
4. เห็นคุณค่าในตนเอง

ประเภทของโครงงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้ให้ข้อเสนอแนะโครงงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ โครงงานที่แบ่งตามระดับการให้คำปรึกษาของครู และโครงงานที่แบ่งตามลักษณะกิจกรรม ดังนี้

1. โครงงานที่แบ่งตามระดับการให้คำปรึกษาของครูหรือระดับการมีบทบาทของผู้เรียน มีดังนี้
 - 1.1 โครงงานประเภทครูนำทาง (Guided Project)
 - 1.2 โครงงานประเภทครูลดการนำทาง – เพิ่มบทบาทผู้เรียน (Less – Guided Project)
 - 1.3 โครงงานประเภทผู้เรียนนำเอง ครูไม่ต้องนำทาง (Unguided Project)

2. โครงการที่แบ่งตามลักษณะกิจกรรม

2.1 โครงการเชิงสำรวจ (Survey Project) ลักษณะกิจกรรม คือ ผู้เรียนสำรวจและรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เห็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 โครงการเชิงการทดลอง (Experiential Project) ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการประเภทนี้ จะประกอบด้วย การกำหนดปัญหา การกำหนดจุดประสงค์ การตั้งสมมติฐาน การออกแบบการทดลอง การดำเนินการทดลอง การรวบรวมข้อมูล การตีความหมายข้อมูลและการสรุป

2.3 โครงการเชิงพัฒนาสร้างสิ่งประดิษฐ์แบบจำลอง (Development Project) เป็นโครงการเกี่ยวกับการประยุกต์องค์ความรู้ ทฤษฎี หรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ หรือศาสตร์ด้านอื่น ๆ มาพัฒนา สร้างสิ่งประดิษฐ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ แบบจำลอง เพื่อประโยชน์ใช้สอยต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นก็ได้ อาจจะเป็นด้านสังคม หรือด้านวิทยาศาสตร์ หรือการสร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายแนวคิดต่าง ๆ

2.4 โครงการเชิงแนวคิดทฤษฎี (Theoretical Project) เป็นโครงการนำเสนอทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของสูตรสมการ หรือคำอธิบายก็ได้ โดยผู้เสนอได้ตั้งกติกาหรือข้อตกลงขึ้นมาเอง แล้วนำเสนอทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดหรือจินตนาการของตนเองตามกติกาหรือข้อตกลงนั้น หรืออาจจะใช้กติกาหรือข้อตกลงเดิมมาอธิบายก็ได้ ผลการอธิบายอาจจะใหม่ยังไม่มีใครคิดมาก่อน หรืออาจจะขัดแย้งกับทฤษฎีเดิม หรืออาจจะเป็นการขยายทฤษฎีหรือแนวคิดเดิมก็ได้ การทำโครงการประเภทนี้ต้องมีการศึกษาค้นคว้าพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างกว้างขวาง

2.5 โครงการด้านบริการสังคมและส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม (Community Service and Social Justice Project) เป็นโครงการที่มุ่งให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าประเด็นที่เป็นปัญหา ความต้องการในชุมชนท้องถิ่นและดำเนินกิจกรรม เพื่อให้การให้บริการทางสังคม หรือร่วมกับชุมชนองค์กรอื่น ๆ ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาในเรื่องนั้น ๆ

2.6 โครงการด้านศิลปะและการแสดง (Art and Performance Project) เป็นโครงการที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษา ค้นคว้า นำความรู้ที่ได้จากการเรียนตามหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาและสังคมมาต่อยอดสร้างผลงานด้านศิลปะและการแสดง เช่น งานศิลปกรรม ประติมากรรม หนังสือการ์ตูน การแต่งเพลง ดนตรี แสดงคอนเสิร์ต การแสดงละคร การสร้างภาพยนตร์สั้น เป็นต้น

2.7 โครงการเชิงบูรณาการการเรียนรู้ เป็นโครงการที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนบูรณาการเชื่อมโยงความรู้จากต่างสาระการเรียนรู้ ตั้งแต่สองสาขาวิชาขึ้นไป มาดำเนินการแก้ปัญหา หรือสร้างประเด็นการศึกษาค้นคว้า ทั้งในแง่มิติเชิงประวัติศาสตร์ ทักษะการประกอบอาชีพข้ามสาขาวิชา การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม ที่ต้องนำความรู้ต่างสาขามาประยุกต์ใช้ การคิดค้นสร้างนวัตกรรมจากการบูรณาการความรู้ เป็นต้น

ปราชญ์ รัตนานันท์ (2553) ได้แบ่งประเภทของโครงการเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. โครงการสำรวจ เป็นโครงการที่ศึกษาโดยการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ภายใต้ประเด็นหัวข้อที่ศึกษา แล้วนำความรู้ที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงผลการศึกษา และการนำเสนอโครงการประเภทนี้อาจนำเสนอในรูปแบบของตาราง แผนภูมิ แผนผัง หรือกราฟ

2. โครงการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง เป็นโครงการที่ศึกษาและค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้เรียนสนใจและต้องการรู้เรื่องราวรายละเอียดอย่างลึกซึ้ง อาจจะพัฒนามาจากโครงการสำรวจ แล้วต้องการศึกษาค้นคว้าหรือทดลองเพิ่มเติม เช่น ตัวอย่างโครงการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง เช่น โครงการสุสานโจโฉมีจริงหรือไม่ โครงการสมเด็จพระเจ้าตากสินเป็นชาวจีนจริงหรือไม่ เป็นต้น

3. โครงการสิ่งประดิษฐ์ เป็นโครงการที่สร้างหรือประดิษฐ์สิ่งใหม่ โดยนำองค์ความรู้ที่มีอยู่เป็นพื้นฐานมาผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ที่มี และยังไม่เคยคิดประดิษฐ์มาก่อน อาจจะได้มาจากการสำรวจ ศึกษาและค้นคว้าจากทฤษฎีที่มีมาก่อน หรือพัฒนาขึ้นจากสิ่งประดิษฐ์ที่มีมาก่อน ตัวอย่างโครงการสิ่งประดิษฐ์ เช่น โครงการสมุดภาพประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัย โครงการประดิษฐ์เครื่องกดเจลล้างมือด้วยไม้ไผ่ เป็นต้น

4. โครงการทฤษฎี เป็นโครงการที่สร้างทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สนใจ หรือเป็นการขยายแนวคิด หรือพิสูจน์ทฤษฎีเดิมเพื่อหาข้อเท็จจริง โดยทฤษฎีใหม่ที่เสนอนี้ผู้เสนอต้องมีความรู้ในทฤษฎีนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง และต้องผ่านการพิสูจน์ด้วยกฎเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ตัวอย่างโครงการทฤษฎี เช่น โครงการแคว้นสุวรรณภูมิคืออาณาจักรไทยใช่หรือไม่ หลักการทำโครงการคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

คุชฎิ โยเหลา และคนอื่น ๆ (2557) แนวคิดที่ปรับจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชนจากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงการก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงการมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีความจำเป็น

อย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงการไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงาน โครงการจริงในชั้นแสวงหาความรู้

2. ขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยต้องคิด หรือเตรียมกิจกรรมที่ดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ ใคร่รู้ ถึงความสนุกสนานในการทำ โครงการ หรือกิจกรรม ร่วมกัน โดยกิจกรรมนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้น หรืออาจเป็น กิจกรรมที่ผู้เรียนมีความสนใจ ต้องการจะทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ ในการกระตุ้นของครูจะต้องเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนเสนอจากกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครูที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่ผู้เรียน อาศัยอยู่ หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

3. ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกันแสวงหาความรู้ ใช้กระบวนการกลุ่ม ในการวางแผนดำเนินกิจกรรม โดยนักเรียนเป็นผู้ร่วมกันวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยระดมความคิดและหารือ แบ่งหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน หลังจากที่ได้ทราบหัวข้อ สิ่งที่คุณเองต้องเรียนรู้ในภาคเรียนนั้น ๆ เรียบร้อยแล้ว

4. ขั้นแสวงหาความรู้ ในขั้นแสวงหาความรู้มีแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้เรียนในการทำ กิจกรรม นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงการตามหัวข้อที่กลุ่มสนใจ ผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ของตน ตามข้อตกลงของกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรม โดยขอคำปรึกษาจากครูเป็นระยะ เมื่อมี ข้อสงสัยหรือปัญหาเกิดขึ้นผู้เรียนร่วมกันเขียนรูปเล่ม สรุปรายงานจากโครงการที่ตนปฏิบัติ

5. ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ครูให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม โดยครูใช้คำถาม ถามผู้เรียนนำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้

6. ขั้นนำเสนอผลงาน ครูให้ผู้เรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรม หรือจัดเวลาให้ผู้เรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้นและผู้เรียนอื่น ๆ ใน โรงเรียนได้ชมผลงาน และเรียนรู้กิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติในการทำโครงการ

จากการศึกษาแนวคิดของดุยทิ โยเหลา และคนอื่น ๆ (2557) กล่าวถึงขั้นตอนของการสอน แบบโครงการเป็นฐานไว้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์และสรุปขั้นตอนการสอนแบบโครงการเป็น ฐานได้ ดังนี้

1. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงการก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงการมีรูปแบบ และขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีความจำเป็น จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงการไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงาน โครงการจริงใน ชั้นแสวงหาความรู้

2. ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นการสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการคิด การระดม สมองในเรื่องที่สนใจ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นการสร้างความรู้สึที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้

แบบโครงการเป็นฐาน มีการนำเสนอตัวอย่างการจัดทำโครงการ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียน เกิดความเข้าใจก่อนลงมือทำโครงการ

3. ขึ้นจัดกลุ่มร่วมมือวางแผนและปฏิบัติ เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผน โดยการระดมความคิด อภิปรายหาหรือข้อสรุปของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

4. ขึ้นแสวงหาความรู้เป็นขั้นตอนสำคัญที่นักเรียนจะต้องทำการสืบค้นข้อมูลด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 คุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้รู้ หรือการสืบค้นจากสื่อออนไลน์ เป็นต้น ในลักษณะของการใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน

5. ขึ้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ เป็นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยให้บรรลุดูจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอน ผู้เรียนและเพื่อนร่วมกันประเมิน

6. ขึ้นนำเสนอผลงานเป็นการให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรมหรือจัดเวลาให้นักเรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้นได้ชมผลงานและเรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงการ

ถัดมา ภูเกียรติ (2552) กล่าวถึง ขั้นตอนการทำโครงการประกอบด้วยการดำเนิน 7 ขั้นตอน คือ

1. การหาหัวข้อและการเลือกหัวเรื่องที่将会ทำโครงการ การเลือกหัวเรื่องที่将会ทำโครงการสนใจจริง ๆ ในระยะเริ่มต้น จึงกำหนดเป็นรายวิชา แต่เป็นเรื่องอะไรก็ได้ที่นักเรียนอยากศึกษาหาคำตอบ เพราะการเริ่มต้นจากการทำงานที่ตนเองให้ความสนใจเป็นพิเศษน่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี เนื่องจากอยากรู้อยู่แล้ว การทำโครงการแรก ๆ จึงไม่ควรมุ่งเน้นที่เนื้อหาวิชา ควรเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อยู่ในความสนใจของเด็ก ๆ ที่เขาอยากค้นหาคำตอบในสิ่งที่เขาสงสัย โดยมุ่งไปที่กระบวนการในการแสวงหาความรู้ จากการหาวิธีการในการแก้ปัญหา นั้น ๆ แต่ผู้สอนควรพิจารณา ข้อมูลต่าง ๆ ประกอบให้ครอบคลุมเสียก่อนว่ามีข้อมูล แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพียงพอหรือไม่ในการทำโครงการนั้น เมื่อเด็ก ๆ ได้เลือกที่จะทำโครงการตามความสนใจแล้วครูที่เลี้ยงหรืออาจารย์ที่ปรึกษาต้องคุยกับนักเรียนว่า ถ้าเลือกทำโครงการดังกล่าวจะหาข้อมูลได้จากแหล่งใดบ้าง ทำอย่างไร และยุ่งยากเกินความสามารถของเขาหรือไม่

2. การวางแผนในการทำโครงการ เป็นขั้นตอนในการเขียนแผนงานซึ่งต้องคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอย่างไร ในช่วงเวลาใด โดยการเขียนเป็นโครงร่างหรือเค้าโครงเสนออาจารย์ที่ปรึกษาหรือครูที่เลี้ยงนั่นเองว่าจะดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างไร หรือเป็นการกำหนดแผนงานอย่างคร่าว ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงการทำงานอย่างเป็นลำดับ ไม่สับสน

3. การลงมือทำโครงการ เป็นการดำเนินงานตามแผนงานที่ได้วางไว้แล้ว โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนที่เขียนไว้ในโครงร่างหรือเค้าโครงที่ผ่านการเห็นชอบจากครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ทั้งนี้ การปฏิบัติดังกล่าวขึ้นอยู่กับประเภทของการทำโครงการ ถ้าเป็นโครงการประเภทการทดลองควรตรวจสอบผลของการทดลองโดยการทำการทดลองซ้ำอีก เพื่อให้ได้ผลที่แน่นอน ผู้ทำโครงการจะต้องกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนทุกขั้นตอน และต้องปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ หากมีข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน ต้องรีบปรึกษากับกลุ่มและอาจารย์ที่ปรึกษาทันที เพื่อจะได้แก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้ง

4. การบันทึกผลการปฏิบัติงาน เมื่อทำการทดลองไปตามขั้นตอน และผลข้อมูลจากการวิเคราะห์แล้ว ผู้ทำโครงการจะต้องทำการแปลผลและสรุปผลการทดลองด้วย พร้อมกับอภิปรายผลของการศึกษาค้นคว้า หากไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ก่อนทำการทดลอง ให้บอกเหตุผลด้วยว่าเหตุใด จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานนั้น เพื่อจะได้รู้ว่ามีข้อบกพร่องอะไร และผิดพลาดตรงกระบวนการใด บันทึกข้อมูลให้สอดคล้องกับโครงการที่จัดทำ เช่น ทำเป็นตาราง แผนภูมิแท่ง กราฟ แผนภูมิวงกลม สร้างแบบจำลอง

5. การเขียนรายงาน เป็นการเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบของการรายงาน เป็นเอกสารเพื่อขยายผลให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจถึงแนวคิด วิธีการศึกษาค้นคว้าและสิ่งที่ทำการศึกษานั้นมีผลว่าเป็นอย่างไรบ้าง รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการนั้นโดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน สั้น ตรงไปตรงมา และครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ โดยตระหนักอยู่เสมอว่าการเขียนรายงานโครงการนี้เป็นสื่อความทางเดียว (One Way Communication) ซึ่งผู้ที่อ่านรายงานไม่สามารถซักถามได้ เมื่อมีข้อสงสัย จึงควรเขียนให้อ่านได้ง่าย ชัดเจน ไม่สับสน วิธีการเขียนรายงานจะมีลักษณะหรือแนวทางในการเขียนทำนองเดียวกันกับการเขียนรายงานผลการวิจัย ใช้ภาษาและคำศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสม ถูกต้อง เข้าใจง่าย ครอบคลุมส่วนที่สำคัญ ๆ ทั้งหมดของโครงการ

6. การนำเสนอโครงการ เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งของการทำโครงการหลังจากที่ได้มีการศึกษา และหาวิธีการในการแก้ปัญหาที่อยากรู้ และได้ผลออกมาแล้ว ต้องการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาหรือทดลองนั้นมาเล่าให้ผู้อื่นได้รับรู้รับทราบ ซึ่งผู้ทำโครงการจะต้องคิดรูปแบบของการนำเสนอเองโดยการเขียนในรูปแบบรายงานเป็นเอกสาร หรือรายงานปากเปล่าหรือจัดนิทรรศการ

7. การประเมินผลโครงการ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างเห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นการทำงาน โดยตัวนักเรียนเองตั้งแต่เริ่มจนจบ และได้มาซึ่งความรู้ที่ตัวนักเรียนเป็นผู้ค้นหาศึกษาด้วยตนเอง ดังนั้น ครูผู้สอนควรมีกรอบแนวทางในการประเมินที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งขอเสนอแนะ

เป็น 4 เรื่องใหญ่ ๆ ดังนี้ 1) จะประเมินอะไร 2) จะประเมินเมื่อใด 3) จะประเมินจากอะไรหรือโดยวิธีใด และ 4) จะประเมินโดยใคร ถ้าการทำโครงการของนักเรียนเป็นรูปแบบบูรณาการในการประเมินโครงการ ครูที่สอนในวิชาต่าง ๆ ควรได้มีการตกลงร่วมกันเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการประเมินแต่ละวิชา ถ้าเป็นไปได้ควรทำโครงการแบบบูรณาการในหลาย ๆ วิชาจะช่วยลดความซ้ำซ้อนและความยุ่งยากในการทำงานให้กับนักเรียน และยังช่วยแบ่งเบาภาระงานของนักเรียนอีกด้วย ครูผู้สอนอาจต้องประเมินโดยการควบคู่กันไปหลาย ๆ วิชา โดยมีการกำหนดขอบเขต เกณฑ์ วิธีการของการประเมินในแต่ละวิชาให้ชัดเจน และจะต้องประเมินไปตามสภาพที่เป็นจริงให้มากที่สุด

อังคณา ตุงคะสมิต (2559) กล่าวถึง ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานไว้จำนวน 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นการสร้างสิ่งซึ่งเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ โดยควรเริ่มจากการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนก่อน ควรสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองไม่เครียด เพื่อให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ จากนั้นจับกลุ่มนักเรียนด้วยวิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน มีความสุข และเกิดความสนใจในเรื่องที่จะเรียน สำหรับวิธีการจับกลุ่มสามารถทำได้โดยวิธีที่หลากหลาย เช่น การใช้เกม ใช้เนื้อเพลง ใช้เนื้อหาที่จะเรียน จับฉลาก เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดปัญหา เป็นการเลือกกำหนดปัญหาที่จะศึกษา ซึ่งต้องเริ่มจากความสนใจของนักเรียน ครูพยายามให้นักเรียนได้เลือกศึกษาปัญหาที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน และมีแนวทางที่สามารถพิสูจน์ ทดสอบ หาคำตอบได้ ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการกำหนดปัญหด้วยวิธีการที่หลากหลาย ดังนี้

1. การตั้งคำถามจากเรื่องใกล้ตัว
2. ใช้การสำรวจ โดยการมอบหมายให้นักเรียนไปสำรวจในท้องถิ่น
3. ใช้การศึกษานอกสถานที่ เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศในห้องเรียนและนักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย
4. การสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้เกิดปัญหาและความสงสัยกับตัวผู้เรียน เช่น การจัดสภาพห้องเรียน สื่อ ป้ายนิเทศ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ขั้นเลือก หรือกำหนดปัญหา เป็นขั้นที่ครูต้องใช้ความพยายามในการกระตุ้นนักเรียน แม้ปัญหาที่นักเรียนร่วมกันกำหนดจะมีความหลากหลาย ครูต้องพยายามตะล่อมให้นักเรียน เลือกปัญหาที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นวางแผน เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนร่วมกันเขียนโครงร่างของโครงการ โดยผู้สอนใช้การสนทนาประกอบที่แสดงขั้นตอนของโครงการ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในภาพรวมของโครงการแต่ละขั้นอย่างต่อเนื่องด้วยการเริ่มที่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา แต่ละกลุ่มเขียนปัญหาหรือความสำคัญของปัญหาให้ชัดเจนถึงสาเหตุของปัญหา ความสำคัญของปัญหา แนวทางการแก้ไข
2. การตั้งสมมติฐาน เป็นการหาแนวโน้มและคาดคะเนคำตอบไว้ล่วงหน้า เป็นการกระตุ้นนักเรียนให้ต้องการทราบถึงผลลัพธ์ที่ได้ว่าตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่
3. วางแผนการรวบรวมข้อมูล เป็นการวางแผน กำหนดหน้าที่ของสมาชิกในการศึกษาข้อมูล ความรู้ และกำหนดวิธีการศึกษาที่หลากหลายเพื่อเป็นหนทางสู่คำตอบ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดลอง การค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น โดยนักเรียนควรเลือกตามความถนัดหรือความเหมาะสม
4. วางแผนการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้อาจจัดเรียงอย่างเป็นระบบ และทำการวิเคราะห์ โดยข้อมูลจากการวิเคราะห์อาจทำเป็นคำอธิบาย ตัวเลข ตารางเปรียบเทียบ ค่าสถิติ เปอร์เซ็นต์ เป็นต้น
5. วางแผนการนำเสนอข้อมูล โดยครูอาจนำรูปเล่มและแผนโครงการได้ศึกษาเป็นตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจวิธีการนำเสนอและนำเสนอได้อย่างถูกต้อง

ขั้นที่ 5 ขั้นลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นที่มีความสำคัญมาก คือ การดำเนินการ หรือลงมือปฏิบัติ ตามแผนที่วางไว้ในขั้นที่ 3 ครูต้องให้การเสริมแรงและสนับสนุนให้นักเรียนเลือกวิธีการตามที่นักเรียนต้องการ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของการนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ

ขั้นที่ 6 ขั้นสรุปและนำเสนอ เป็นการให้นักเรียนสรุปข้อมูลจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นผลงาน นำเสนอข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูล โดยนักเรียนสามารถนำเสนอในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ ขั้นตอนและผลลัพธ์หรือผลที่ได้จากการศึกษา ครูควรให้คำแนะนำ กระตุ้นให้เกิดการซักถามภายในชั้นเรียน และควรมีการนำเสนอผลงานต่อโรงเรียน ชุมชน เขตพื้นที่ การศึกษา หรือในระดับอื่น ๆ

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นการประเมินจากการปฏิบัติของนักเรียนสามารถประเมินได้เป็นสองส่วน คือ

1. ส่วนของนักเรียนที่ประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยดูที่คุณภาพเป็นเกณฑ์ ลักษณะ และวิธีการที่ใช้ในการประเมินใช้การอภิปรายจากการทำงานและชิ้นงาน ซึ่งในส่วนนี้นักเรียนจะเป็นผู้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นพร้อมให้คำแนะนำตามเกณฑ์ที่ตกลงร่วมกัน

2. ส่วนที่ครูประเมินการทำโครงการ ซึ่งครูจะประเมินในด้านของเนื้อหาสาระของโครงการ กระบวนการทำงาน การนำเสนอโครงการ โดยใช้วิธีให้คะแนนตามเกณฑ์ที่สร้างขึ้น และควรให้ผู้เรียนรับทราบเกณฑ์ดังกล่าวด้วยเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

การนำเสนอโครงการมีหลายวิธี ซึ่งผู้วิจัยได้สืบค้นการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

1. การนำเสนอโครงการโดยแผนโครงการ สมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย (2527, อ้างถึงใน อังคณา ตุงคะสมิต, 2559) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดแผนโครงการ วิทยาศาสตร์ ต้องประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านกลางและด้านข้าง 2 ด้าน ด้านหน้าเปิดให้ผู้ชมสามารถชมผลงานได้สะดวก แผนโครงการทั้ง 3 ด้าน ใช้ติดแผนภาพ แผนภูมิ หรือคำอธิบายแสดงถึงรูปแบบโครงการ ควรมีขนาดกว้าง 220 เซนติเมตร สูง 120 เซนติเมตร โดยปักซ้ายและขวา กว้างด้านละ 50 เซนติเมตร ส่วนด้านกลางกว้าง 120 เซนติเมตร เพื่อให้สามารถพับเก็บได้และสะดวกต่อการเคลื่อนย้าย

ทั้งนี้ เป็นเพียงแนวทางในการจัดแผนโครงการโดยสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย ครูผู้สอนสามารถกำหนดขนาดคร่าว ๆ ได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน แต่ไม่ควรจำกัดรูปแบบที่ตายตัว หรืออาจให้ผู้เรียนออกแบบขนาดของผังโครงการได้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่

2. การนำเสนอโครงการด้วยวาจา พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และคนอื่น ๆ (2553) กล่าวถึงการนำเสนอโครงการหรือการพูดต่อที่ชุมชนโดยการใช่วิทยาศาสตร์วาทศาสตร์ หรือวาทศิลป์ ซึ่งได้กล่าวถึงหลักการนำเสนอและบุคลิกภาพของผู้นำเสนอ ไว้ดังนี้

2.1 การวางแผน (Planning) ผู้นำเสนอจะต้องรอบรู้เรื่องที่จะนำเสนอ รู้จักวิเคราะห์ผู้ฟัง รู้เป้าหมายการนำเสนออย่างชัดเจน

2.2 การเตรียมการ (Preparation) เลือกเนื้อหา เรียงลำดับเนื้อหา กำหนดเวลา เสนอ กิจกรรม เตรียมสื่อประกอบการนำเสนอ เขียนแผนการนำเสนอ ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ การกำหนดเนื้อหา ขั้นตอนนำเสนอ การดำเนินการ ชักชวนการนำเสนอ

2.3 การนำเสนอ (Presentation) แนะนำตัว บอกความจำเป็น ที่ต้องนำเสนอ บอกหัวข้อที่นำเสนอ ดำเนินการนำเสนอ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นต้นควรให้ตื่นเต้นเร้าความสนใจผู้ฟัง ร้อยละ 5 – 10 ขั้นเสนอควรให้กลมกลืน ร้อยละ 80 – 90 และขั้นสรุปควรให้จับใจ ร้อยละ 5 – 10

3. บทบาทครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (ลัดดา สีลาน้อย และอังคณา ตุงคะสมิต (2556) ได้กล่าวถึงบทบาทครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในแต่ละขั้นตอนของการทำโครงงาน ไว้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 บทบาทครูและนักเรียนในการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

ขั้นตอนการทำโครงงาน	บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู
1. การคิดและเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษา	- สัมผัสสถานการณ์ที่เป็นปัญหา - เชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์เดิมกับสถานการณ์ใหม่ - ตระหนักถึงปัญหา - เกิดความสนใจที่จะค้นคว้าหาคำตอบ	- จัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนสัมผัสกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา - การอภิปรายและสนทนากับนักเรียน
2. การวางแผนในการทำโครงงาน	- กำหนดปัญหาและขอบเขตของปัญหา - ตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า - ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง - ตั้งสมมติฐาน - ออกแบบการทดลองกำหนดตัวแปร - วางแผนการทำโครงงาน	- ให้ความคิดเห็นในเรื่องความเป็นไปได้ของโครงงาน - ชี้แนะแหล่งข้อมูลและเอกสารเกี่ยวข้อง - ให้ความคิดเห็นถึงความสมเหตุสมผลของสมมติฐาน - ให้ข้อติชมแผนการทำโครงงาน
3. การลงมือทำโครงงาน	- สร้างหรือจัดหาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแบบทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ - ดำเนินการทดลองหรือรวบรวมข้อมูล - วิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย	- จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก - ติดตามโครงงานของนักเรียนทุกระยะ - ให้คำปรึกษาและให้กำลังใจนักเรียน - ให้ข้อติชมวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย
4. การบันทึกผลการปฏิบัติงาน	- สรุปข้อค้นพบ - ตรวจสอบความถูกต้องของข้อค้นพบโดยการทดลองซ้ำ - อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ	- อภิปรายร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อค้นพบ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการทำ โครงการ	บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู
5. การเขียนรายงาน	- เขียนรายงาน	- แนะนำและให้ข้อคิดชม การเขียนรายงาน
6. การนำเสนอ โครงการ	- เสนอผลงานจากการศึกษาค้นคว้า ในรูปแบบต่างๆ	- จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ แสดงผลงาน - ส่งผลงานนักเรียนเข้าร่วม แสดงหรือประกวด - ประเมินผลของนักเรียน

4. การประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน บุญเลี้ยง ทุมทอง (2548) กล่าวถึง การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้โครงงาน โดยใช้การประเมินผลตามสภาพจริง ดังนี้

4.1 ประเมินผลในขณะที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้

4.2 ประเมินผลการใช้ภาษาในการถาม-ตอบของผู้เรียนในทุกขั้นตอนของการเรียน โดยยึดหลักที่ว่า “ยิ่งพูด ยิ่งอธิบายมาก ยิ่งถามมาก ยิ่งสงสัยมากก็ยิ่งได้คะแนนมากเท่านั้น”

4.3 ประเมินผลจากการทดสอบที่กำหนด 2 ช่วง คือ กลางภาค และปลายภาค

อังคณา ตุงคะสมิต (2559) กล่าวถึงการประเมินโครงงานที่ใช้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถประเมินได้ 2 ส่วน คือ 1) ส่วนของนักเรียนที่ประเมินตนเอง และ 2) ส่วนที่ครูใช้ประเมินคุณภาพของโครงงาน การทำงานของนักเรียน ประเมินความก้าวหน้าในระหว่างการทำงาน และเมื่อโครงงานสิ้นสุด โดยมีข้อคำนึงในการประเมิน ดังนี้ ต้องให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินหลัก อาจใช้การอภิปรายเป็นกระบวนการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน และอาจให้นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกต่อผลงานของตนเอง

5. ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ลัดดา ศิลาน้อย และอังคณา ตุงคะสมิต (2556) ได้กล่าวถึง คุณค่าของการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ไว้ดังนี้

5.1 การเรียนรู้มิได้เกิดจากการสอนของครูอย่างเดียว แต่เกิดจากตัวของนักเรียนเอง

5.2 นักเรียนได้เรียนรู้จากการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับประสบการณ์ใหม่

5.3 การเรียนอย่างต่อเนื่องจากการทำโครงการ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากรูปธรรมเป็นนามธรรมได้

5.4 การเรียนรู้เกิดจากการลงมือปฏิบัติของนักเรียนเอง โดยผ่านขั้นตอนการทำงานที่เป็นกระบวนการ ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง

5.5 เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เพราะการทำงานของนักเรียนต้องมีการคิดค้น วิพากษ์วิจารณ์ และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแก้ไขที่ดีขึ้น

5.6 ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อผลงาน เพราะในกระบวนการของการทำโครงการ นักเรียนจะต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

5.7 นักเรียนได้พัฒนาความสามารถที่มองสะท้อนตัวเองได้ โดยฝึกการติดตามความคิด ตรวจสอบ ความคิด ติดตามงานและฝึกแก้ปัญหาจากผลของการติดตามงานนั้น ๆ

ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ความเป็นมาของทฤษฎี

ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาขึ้นโดย Professor Seymour Papert แห่ง Massachusetts Institute of Technology (M.I.T.) ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยพัฒนามาจากทฤษฎีของ Piaget ประวัติผู้พัฒนาทฤษฎี เซย์มัวร์ ปาเปิร์ต (Seymour Papert) เป็นนักคณิตศาสตร์และนักการศึกษาที่สถาบันเอ็มไอที เขาเป็นหนึ่งในผู้บุกเบิกปัญญาประดิษฐ์ โดยเสนอแนวคิดเรื่องความรู้ของเครื่องจักร และได้สร้างภาษาโลโก้ ในปี ค.ศ. 1968 ซึ่งเป็นภาษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กในการฝึกหัดเขียนโปรแกรม โดยสามารถระดมสมอง ร่วมกันคิด เพื่อสร้างโปรแกรม เขายังคิดเพื่อการศึกษา นั่น คือ การนำเอาแนวคิดการเรียนรู้ของฌอง เพียเจต์ (Jean Piaget) มาใช้ในโรงเรียนได้อย่างไร และได้เน้นผลกระทบของเทคโนโลยีในการเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียนและในชีวิตประจำวัน ทฤษฎี Constructionism นี้จึงเกี่ยวข้องกับการสร้าง 2 ประการ กล่าวคือ เมื่อเด็กสร้างสรรค์บางสิ่งบางอย่างออกมาเท่ากับว่าเด็กได้สร้างความรู้ขึ้นมาภายในตนเอง ความรู้ที่เด็กได้สร้างขึ้นภายในตนเองนี้จะช่วยให้เด็กนำไปสร้างความรู้ใหม่หรือสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์อื่น ๆ ที่ความสลับซับซ้อนกันมากขึ้น ทำให้เกิดความรู้เพิ่มพูนขึ้นตามไปด้วย

แนวคิดสำคัญของทฤษฎี

แนวคิดสำคัญของทฤษฎีเริ่มที่ผู้เรียนต้องอยากรู้ อยากรู้อยากจะเรียน จึงจะเป็นตัวเร่งให้เขาขับเคลื่อน ใช้ความผิดพลาดเป็นบทเรียนเป็นแรงจูงใจ ให้เกิดการสร้างสรรค์ความรู้ การเรียนรู้

เป็นทีม จะดีกว่าการเรียนรู้คนเดียวเป็นการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ ไม่ใช่การสอน โดยมีหลักการของ ทฤษฎี ดังต่อไปนี้

หลักการของทฤษฎี

สุชิน เพ็ชรักษ์ (2548) กล่าวถึงหลักการสำคัญ หลักการที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง หลักการเรียนรู้ตามทฤษฎี คือ การให้ผู้เรียนลงมือสร้างสิ่งของหรือประกอบกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีความหมาย ซึ่งจะรวมถึงปฏิริยา ระหว่างความรู้ในตัวของผู้เรียนเองกับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอกสามารถเชื่อมโยง และสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ หลักการที่ชี้แนะผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ หลักการตามทฤษฎี ครูต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยตนเอง โดยมีทางเลือกที่หลากหลายและเรียนรู้อย่างมีความสุข สามารถเชื่อมโยงความรู้ระหว่าง ความรู้ใหม่กับความรู้เก่าได้ ส่วนครูทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย และคอยอำนวยความสะดวกหลักการ เรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม หลักการนี้เน้นให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าคนเป็นแหล่งความรู้อีกแหล่งหนึ่งที่สำคัญ การสอนตามทฤษฎีเป็นการจัด ประสบการณ์เพื่อเตรียมคนออกไปเผชิญโลก ถ้าผู้เรียนเห็นว่าคนเป็นแหล่งความรู้สำคัญและ สามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันได้ เมื่อจบการศึกษาออกไปก็จะปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ หลักการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ หลักการนี้เน้นการใช้เทคโนโลยีแสวงหา ความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเอง เป็นผลให้เกิดพฤติกรรมที่พึงแน่นเมื่อผู้เรียน เรียนรู้ว่าจะ เรียนรู้ได้อย่างไร หลักการของทฤษฎีเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ หรือสร้างสิ่งที่มี ความหมายกับตนเอง ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ต้องมีลักษณะเอื้อต่อการให้ผู้เรียนนำมาสร้างเป็นชิ้นงาน ได้สำเร็จ ตอบสนองความคิดและจินตนาการของผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปก็คือ เครื่องมือทุกชนิดที่สามารถทำให้ผู้เรียนสร้างงาน หรือลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองได้เป็นเครื่องมือที่สอดคล้องตามหลักการทฤษฎี

แนวการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี

แนวการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี ขึ้นตอนตามแนวทฤษฎี ดังนี้

ขั้นที่ 1 จุดประกายความคิด

ขั้นที่ 2 สะกิดให้ค้นคว้า

ขั้นที่ 3 นำพาสู่การปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 จัดองค์ความรู้

ขั้นที่ 5 นำเสนอควบคู่การประเมิน

การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน หลัก ๆ คือ

1. Explore คือ การสำรวจตรวจสอบ ในขั้นตอนนี้บุคคลจะเริ่มสำรวจตรวจสอบ หรือพยายามทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อได้พบหรือปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ที่ไม่มีอยู่ในสมองของตน ก็จะพยายามรับหรือดูดซึมเก็บเข้าไปเป็นความรู้ใหม่ พฤติกรรมเหล่านี้หลายท่านอาจเคยสัมผัสด้วยตนเองหรือเคยสังเกตเห็นจากการเข้าร่วมกิจกรรมการต่อเลโก้ & โลโก้ จะเห็นว่าในวันแรกที่ได้พบกับอุปกรณ์ที่เป็นตัวต่อ หลาย ๆ คนที่ไม่มีประสบการณ์เลยอาจจะเริ่มจากสำรวจชิ้นส่วนต่าง ๆ ว่ามีอะไรบ้าง และแต่ละตัวใช้ทำงานอะไร หรือนั่งมองคนอื่น ๆ ต่อไปก่อน อาจจะสอบถามจากเพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ หรือบางคนอาจจะดูจากคู่มือที่มีอยู่ เพื่อพยายามทำความเข้าใจกับสิ่งใหม่นั้น

2. Experiment คือ การทดลอง ในขั้นตอนนี้จะเป็นการทดลองทำภายหลังจากการสำรวจไปแล้ว เป็นการปรับความแตกต่าง เมื่อได้พบหรือปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ที่สัมพันธ์กับความคิดเดิมที่มีอยู่ในสมอง นั่นหมายความว่า เริ่มจะปรับความแตกต่างระหว่างของใหม่กับของเดิม จนเกิดความเข้าใจว่า ควรจะอย่างไรกับสิ่งใหม่นี้ เช่น ในการต่อเลโก้ & โลโก้ หลังจากที่ได้สำรวจชิ้นส่วนต่าง ๆ และเก็บเป็นความรู้ไว้ในสมองแล้ว ต่อไปอาจจะเป็นการทดลองสร้างโดยอาจจะสร้างตามตัวอย่างในคู่มือ หรืออาจจะทดลองต่อเป็นชิ้นงานที่ตนเองอยากจะทำ หรืออาจจะทดลองทำตามเพื่อน ๆ ก็ได้ แต่บางคนก็พยายามที่จะปรับตนเองโดยการสอบถามเพื่อนที่สามารถทำได้ (ซึ่งจุดนี้เองเป็นจุดเริ่มต้นของการทำให้ทราบว่า คนเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญอย่างหนึ่ง และการแสวงหาความรู้จากสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว) ในขั้นตอนนี้อาจจะมีลองผิดลองถูกบ้าง เพื่อจะเก็บเกี่ยวเป็นประสบการณ์ และสร้างเป็นองค์ความรู้เก็บไว้ในสมองของตนเอง อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้จะเกิดทั้งการดูดซึม และการปรับความแตกต่าง ผสมผสานกันไป

3. Learning by Doing คือ การเรียนรู้จากการกระทำ ขั้นนี้เป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายต่อตนเอง แล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเองขึ้นมา ซึ่งจะคาบเกี่ยวกับขั้นตอนที่ผ่านมา ขั้นนี้จะเกิดทั้งการดูดซึม และการปรับความแตกต่าง ผสมผสานกันไปเช่นเดียวกัน

4. Doing by Learning คือ การทำเพื่อที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้ต้องผ่านขั้นตอนทั้ง 3 จนประจักษ์แก่ใจตนเองว่าการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความหมายนั้น สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ และเมื่อเข้าใจแล้ว ก็จะเกิดพฤติกรรมในการเรียนรู้ที่ดี รู้จักคิดแก้ปัญหา รู้จักการแสวงหาความรู้ การปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ เป็นต้น นั่นก็คือ เกิดภาวะที่เรียกว่า “Powerful Learning” ซึ่งก็คือ

เกิดการเรียนรู้ที่จะดูซึม และการปรับความแตกต่างอยู่ตลอดเวลา อันจะนำไปสู่คำกล่าวที่ว่า “คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น” นั่นเอง อย่างไรก็ตามขั้นตอนที่กล่าวมาทั้ง 4 ขั้นจะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จนบางทีไม่สามารถแยกออกจากพฤติกรรมที่เห็นนั้นอยู่ในขั้นตอนใด เพราะมีการผสมผสานกันอยู่ตลอดเวลา และในการเริ่มต้นของแต่ละบุคคลนั้นอาจมีความแตกต่างกันออกไป บางคนอาจจะเริ่มที่ Experiment หรืออาจจะเริ่มที่ Learning by Doing เลยก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรู้เดิมที่มีอยู่ในสมองของแต่ละบุคคลนั้นไม่เท่ากัน

การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี

การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี เป็นนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน และนำเสนอผ่านผลงานที่จัดทำ ดังนั้น ครูผู้สอนต้องดำเนินการจัดการเรียนรู้ (สุชิน เพ็ชรรักษ์, 2548) ดังนี้ 1) การเชื่อมโยงสิ่งที่รู้แล้วกับสิ่งที่ผู้เรียนกำลังเรียน 2) การให้โอกาสผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มทำโครงการที่ตนเองสนใจ 3) เปิดโอกาสให้มีการนำเสนอความคิด ผลงาน ผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อน และ 4) ใช้เวลาทำงานอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของครูในการดำเนินกิจกรรมการสอน

ในการดำเนินกิจกรรมการสอน ครูควรรู้จักบทบาทของตนเองอย่างแจ่มแจ้ง ครูนับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การสอนสำเร็จผล ดังนั้น จึงควรรู้จักบทบาทของตน คือ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม โดยควบคุมกระบวนการการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนดำเนินงานไปได้อย่างราบรื่น แสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนตามโอกาสที่เหมาะสม (ต้องคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และบรรยากาศการเรียนที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแนวทางของทฤษฎี Constructionism โดยเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้จุดประกายความคิด และกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน โดยทั่วถึงกัน ตลอดจนรับฟังและสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้เรียนที่จะเรียนรู้ เพื่อประจักษ์แก่ใจด้วยตนเอง ช่วยเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เรียนและสรุปผลการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมและนำทางให้ผู้เรียนได้รู้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรม การเรียนรู้ เพื่อผู้เรียนจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ในการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี Constructionism ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อ ดังนั้น ต้องไม่ถือว่าครูเป็นผู้รู้แต่ผู้เดียว ผู้เรียนต้องเชื่อตามที่ครูบอก แต่ครูต้องตระหนักว่าตนเองมีความรู้ที่จะช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่จะช่วยได้ ดังนั้น ครูจึงไม่อับอายผู้เรียนที่จะพูดว่า “ครูก็ยังไม่ทราบ พวกเรามาช่วยกันหาคำตอบดูซิ” ต้องพยายามให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด อดทน และปล่อยให้นักเรียนประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง อย่ารีบ

บอกคำตอบ ควรช่วยเหลือแนะนำผู้เรียนที่เรียนช้า และเรียนเร็วให้สามารถเรียนไปตามความสามารถของตนเองให้มากที่สุดไม่ควรถือว่า “ผู้เรียนที่ดีต้องเจียบ” แต่ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ต้องไม่ถือว่าการที่ผู้เรียนเดินไปเดินมาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการแสดงถึงความไม่มีระเบียบวินัย แต่ต้องคิดว่าการเดินไปเดินมาเป็นกระบวนการหนึ่ง ที่ช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และช่วยให้ผู้เรียน ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่ควรยึดติดกับหลักสูตรมากเกินไป ไม่ควรจะยึดเยียดเนื้อหาที่ไม่จำเป็นให้กับผู้เรียน ควรคิดว่าการให้เนื้อหาที่จำเป็น แม้จะน้อยอย่างไร ก็ยังดีกว่าสอนหลาย ๆ อย่าง แต่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น้อยมากหรือนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ไม่ได้ การจัดการการสอนควรจัดให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับเวลาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ภายในเวลาที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยไป

บทบาทของผู้เรียนในการเรียนตามทฤษฎี

ในการเรียนตามทฤษฎี Constructionism ผู้เรียนจะมีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติและสร้างความรู้ไปพร้อม ๆ กันด้วยตัวของเขาเอง (ทำไปและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน) บทบาทที่คาดหวังจากผู้เรียน คือ มีความยินดีร่วมกิจกรรมทุกครั้งด้วยความสนใจเรียนรู้ได้เอง รู้จักแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ด้วยตนเองตัดสินใจหาต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ความรู้สึกและความคิดเป็นของตนเอง วิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นได้ ให้ความช่วยเหลือกันและกัน รู้จักรับผิดชอบงานที่ตนเองทำอยู่และที่ได้รับมอบหมาย นำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้นั้น การนำทฤษฎี Constructionism มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอน ประยุกต์ใช้บางส่วน กล่าวคือนำทฤษฎี Constructionism มาประยุกต์ใช้เป็นครั้งคราว โดยเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาประยุกต์ใช้ในชั่วโมงปฏิบัติเต็มเวลา กล่าวคือ นำทฤษฎี Constructionism มาประยุกต์ใช้ในชั่วโมงปฏิบัติทั้งหมดของวิชานั้น โดยครูให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและเชื่อมโยงความรู้ให้สัมพันธ์กับทฤษฎีที่เรียนประยุกต์ใช้ทั้งวิชา กล่าวคือ นำทฤษฎี Constructionism มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนทั้งวิชา ซึ่งนับว่าเป็นวิธีที่ดีหากปฏิบัติได้จริง เพราะการเปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติของผู้เรียนนั้น จะต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควรและจะต้องอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผล

สรุปทฤษฎี Constructionism จึงให้ความสำคัญกับ โอกาสและวัสดุที่จะใช้ในการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถนำไปสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียนเองได้ ไม่ใช่มุ่งการสอนที่เป็นการป้อนความรู้ให้กับผู้เรียน แต่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากการลงมือทำผู้สอน ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีทางเลือกที่มากขึ้น โดยการลงมือปฏิบัติหรือสร้างงานที่ตนเองสนใจ และสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาเองโดยการผสมผสานระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

จากการศึกษา สังเคราะห์แนวคิดการสอนแบบโครงงานเป็นฐานของคุชกี โยเหลา และคนอื่น ๆ (2557) พบว่าทฤษฎี Constructionism และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 5 คุณลักษณะ อันได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ และมีระเบียบวินัย ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ และสรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ได้ดังนี้

1. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงงานก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงงานมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงงานไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงานโครงงานจริงในขั้นแสวงหาความรู้
2. ขั้นกระตุ้นความสนใจ เป็นการสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความคิด การระดมสมองในเรื่องที่สนใจ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นการสร้างความรู้สึที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน มีการนำเสนอตัวอย่างการจัดทำโครงงาน เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจก่อนลงมือทำโครงงาน
3. ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือวางแผนและปฏิบัติ เป็นการให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผน โดยการระดม ความคิด อภิปรายหรือข้อสรุปของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยการสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 5 คุณลักษณะที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
4. ขั้นแสวงหาความรู้ เป็นขั้นตอนสำคัญที่นักเรียนจะต้องทำการสืบค้นข้อมูลด้านคุณธรรมจริยธรรม เช่น อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 คุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนารวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้รู้ หรือการสืบค้นจากสื่อออนไลน์ เป็นต้น ในลักษณะของการใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน
5. ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ โดยครูให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติและเชื่อมโยงความรู้ให้สัมพันธ์กับคุณธรรมที่ต้องการพัฒนา ใช้การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยผู้วิจัยทำหน้าที่สังเกตพฤติกรรมกระบวนการทำโครงงาน ผลงาน โครงงานให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้
6. ขั้นนำเสนอผลงานเป็นการให้นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรมหรือจัดเวลาให้นักเรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้นได้ชื่นชมผลงาน และ เรียนรู้กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติในการทำโครงงาน

ความหมายและความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

สภาพสังคมในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและหลากหลาย อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แพร่หลายอย่างรวดเร็ว ทำให้แนวคิด วิถีชีวิต ค่านิยมของบุคคลในสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง เบี่ยงเบนไปจากหลักศีลธรรม จริยธรรมที่อิงตามหลักธรรมของพุทธศาสนา กลับชื่นชมวัฒนธรรมตะวันตก ที่เน้นการบริโภควัตถุต่าง ๆ จนเกิดความสับสน ระบบสังคมที่เคยอิงของไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อันสืบเนื่องมาจากการให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าพัฒนาสังคมในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาความหย่อนยานของคุณธรรมจริยธรรม มีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ยังส่งผลไปยังปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อาทิ เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด และปัญหาหย่าร้าง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหาการรักร่วมเพศ การหลงมัวเมาในอบายมุข การปล่อยตัวปล่อยใจ ขาดระเบียบวินัย ไร้ทิศทางของชีวิต ฟุ้งเฟ้อ และอื่น ๆ อีกมากมาย หากปล่อยไว้จะเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศไทยด้วย

ความหมายของคุณธรรม

จากการสืบค้นเอกสาร ตำรา และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้ความหมายของคุณธรรม ซึ่งมีนักการศึกษา นักวิชาการ และนักการศาสนาให้ความหมาย ดังนี้ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542) ได้ให้ความหมายคำว่า คุณธรรม ไว้ดังนี้ คุณธรรม (คุณ – ณะ) คำนาม (น.) สภาพคุณงามความดี คุณธรรม สมาสกับคำว่า คุณ กับ ธรรม เข้าด้วยกัน คุณ หมายถึง มีคุณค่า และธรรม หมายถึง ความประพฤติ คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

กิตติศักดิ์ สมอเชียว (2555) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพนึกคิดในทางที่ดีงาม เชื่อในความบริสุทธิ์ ยุติธรรม มีความจริงใจ และปรารถนาดีต่อผู้อื่น ความประพฤติอันดีงามเหล่านี้จะถูกรับเพาะ และกล่อมเกลามาเป็นเวลานาน ทำให้เกิดเป็นความเคยชินที่อยู่ใต้อำนาจจิตได้สำนึกของผู้ปฏิบัติ ทำให้เป็นบุคคลที่มีความประพฤติชอบ ด้วยกาย วาจาและใจ เป็นที่สบายใจต่อผู้พบเห็น

เกษม วัฒนชัย (2559) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็น คุณ หรือสภาพคุณงามความดี สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ คุณลักษณะหรือสภาวะที่มีค่าอยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ ซึ่งเป็นไปในทางที่ถูกต้องดีงาม จะแสดงออกมาโดยการกระทำทางกาย วาจา และจิตใจของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่ประ โยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม Kohlberg (1999, p. 5, อ้างถึงใน เกียรติศักดิ์ เปโค (2558) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าคุณธรรม คือ ความรู้สึก ผิด ชอบ ชั่ว ดี เป็นเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติและปฏิบัติในสังคม ทำให้บุคคลมีการพัฒนา จนกระทั่ง

มีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเองมาตรฐานการตัดสินใจของสังคมจะเป็นเครื่องตัดสินว่า การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ผิดหรือถูก

สรุปได้ว่า จากความหมายของนักการศึกษา นักการศาสนา และคุณธรรม คือ สภาพ คุณความดี ความงามตามธรรมชาติ เป็นหลักประพฤติปฏิบัติของคน ซึ่งจะเกิดขึ้นภายในจิตใจ และ จะแสดงออกทางกาย วาจา ใจ จนเป็นนิสัยหากประพฤติปฏิบัติเป็นเวลานาน ก็จะทำให้เกิดเป็น สันดาน พร้อมทั้งทำให้เกิดความรู้สึกชอบ ชั่วดี อันจะทำให้ผู้ที่มิมีคุณธรรมจะเป็นที่ยอมรับของ บุคคลและสร้างสรรค์สิ่งดี สิ่งงามให้กับสังคมและประเทศชาติ

ความหมายของจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม นักการศึกษา นักการศาสนา และนักวิชาการได้ให้ความหมาย ไว้เป็นที่น่าสนใจ ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542) ได้ให้ความหมาย คำว่า “จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ กฎ ศีลธรรม” ทินพันธุ์ นาคะตะ (2557) ได้อธิบายว่า “ปรัชญาทางศีลธรรม หรือจริยธรรมเป็นเรื่องของการประเมิน และตัดสินเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติ ทางศีลธรรม หรือหลักการแห่งความประพฤติทั้งหลาย” พระครูประโชติ จันทวิมล (2555) ได้ให้ ความหมายของคำว่า จริยธรรม “เป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่พึงงามถูกต้อง อันเป็นสิ่งที่ประสงค์ของสังคมและจริยธรรมจะมีได้ต้องปลูกฝัง ฝึกหัด” รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง (2557) ได้ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่เคยแสดงออกให้เห็นถึงการปฏิบัติดี ปฏิบัติถูกต้อง อันเป็นผลมาจากความคิดที่สังคมหรือบุคคลมีความเห็นว่า เป็นการปฏิบัติที่ดีเป็น กรอบกำหนดไว้ เพื่อให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความร่มเย็นเป็นสุข มีความรักความ สามัคคีและมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต นุชรินทร์ ปามูล (2560) ได้ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนให้อยู่ในความดีงาม ซึ่งเป็นการสะท้อนคุณธรรมออกมาเป็น ที่ยอมรับของผู้คนและสังคม

สรุปจากความหมายของนักการศึกษา นักการศาสนาได้ว่า จริยธรรม หมายถึง กฎ ศีลธรรม หรือแนวทางประพฤติปฏิบัติที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ และไม่ใช้กฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป และ ยังเห็นการแสดงออกมาจากจิตใจ ทำให้บุคคลไม่ทำความชั่ว แต่ทำความดี อีกทั้งบุคคลควรยึดถือ เป็นหลักในการดำรงชีวิต และการทำตนให้เป็นประโยชน์ เพื่อความสงบสุขต่อตนเอง ผู้อื่น และ สังคม พร้อมต้องปลูกฝังและฝึกหัดให้มีในตน

ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นสำหรับบุคคลทุกระดับชั้น เพราะเป็น หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกมาจากจิตใจสู่การกระทำ ทำให้เกิดความดีงามในหลาย ๆ

สิ่ง ฉะนั้น จึงมีนักการศึกษา นักการศาสนาได้ให้ความหมาย และความสำคัญ ดังนี้

สุภาพร สุขสวัสดิ์ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม จริยธรรม เป็นเสมือนบทบัญญัติของความดีและความงามของจิตใจที่ส่งผลให้บุคคลประพฤติดี ประพฤติชอบด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต การที่จะให้คนในสังคมมีคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรม อันจะส่งผลให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้นั้น ควรมีการส่งเสริมและปลูกฝังในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่ยังเยาว์วัยที่เข้ารับการศึกษานี้ คุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นพฤติกรรมดีงามที่แสดงออก และควรส่งเสริมให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียน ครู ผู้ปกครองและสังคม ต้องการให้มีขึ้นในตัวผู้เรียน ซึ่งเป็นลักษณะที่สังคมชมชอบและให้การสนับสนุน เพราะเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม คุณธรรม จริยธรรม จะประกอบขึ้นด้วยองค์ประกอบหลายอย่างเข้าด้วยกัน ดังนั้น คุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคน เป็นสิ่งจำเป็นในสังคม ความสงบสุขและความเจริญก้าวหน้าจะบังเกิดขึ้นเมื่อคนในสังคมมีคุณธรรม จริยธรรม นโยบายสังคมของรัฐบาลมุ่งมั่นที่จะสร้างสังคมเข้มแข็งให้คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน อย่างสมานฉันท์บนพื้นฐานของคุณธรรม ในส่วนของภาคการศึกษาได้กำหนดไว้ว่า จะเร่งปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลัก คุณธรรมนำความรู้ พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา คุณธรรม จริยธรรม จึงมีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทยที่ต้องการคนดีและคนเก่ง

พระบำรุง ปญญาพล(โพธิ์ศรี) (2554) ได้ประมวลคำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” เข้าด้วยกันเป็น “คุณธรรม จริยธรรม” มีความหมายว่า เป็นการประพฤติปฏิบัติที่เป็นสิ่งดีงาม ถูกต้องตามมาตรฐานและเป็นที่ ยอมรับของสังคมหรืออาจจะให้ความหมายได้ว่า “คุณธรรมตามกรอบจริยธรรม” คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณลักษณะอันน่านำซึ่งคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามตามคำสั่งสอน ในศาสนา หรือการประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้องทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์ และความสุจริตต่อตนเองและสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคม เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดในตัวบุคคลมากที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติดี เป็นพฤติกรรมการแสดงออกอัน เนื่องมาจากสภาพคุณงามความดีในจิตใจ ตามหลักศีลธรรม ปรัชญา ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม พฤติกรรมที่แสดงออก เป็นไปตามตามสำนึกในจิตใจ กระทำเพราะเป็นสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ไม่ใช่เพราะมีกฎระเบียบหรือสภาพบังคับให้ต้องกระทำ ถ้าผู้ใดมีคุณธรรมในจิตใจแล้ว แสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรม ก็จะได้

เชื่อว่าเป็นผู้มีจริยธรรมอันงดงาม ดังนั้น คำว่า “คุณธรรม จริยธรรม” เป็นคำที่คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันเสมอ Dewey (1998, p. 12) กล่าวว่า คุณธรรม จริยธรรม คือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคล ดังนั้น หลักจริยธรรมจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสินใจ มันไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ ไม่สร้างรูปแบบเฉพาะผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียวใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นการสร้างลักษณะนิสัยของบุคคล โดยเน้นความสำคัญในด้านจิตใจเป็นหลัก Dewey (1998, p. 12, อ้างถึงใน เกียรติศักดิ์ เปโค (2558) ได้กล่าวว่า คุณธรรม จริยธรรม คือ หลักความประพฤติที่มีการฝึกอบรมให้เป็นความประพฤติของพลเมืองดี โดยเน้นที่รายบุคคลเท่ากับที่ตระหนักถึงผลทางสังคมที่จะดำรงรูปแบบของสังคมนั้น ดังนั้น หลักจริยธรรมจึงไม่มีใครคนใดคนหนึ่งผูกขาดการตัดสินใจ ไม่ใช่เรื่องเหนือธรรมชาติ ไม่สร้างรูปแบบเฉพาะผูกขาดหรือวิถีชีวิตเพียงอย่างเดียวใดอย่างหนึ่ง การแปลความหมาย คุณธรรมในชีวิตสังคม ซึ่งเต็มไปด้วยการเร่ร่อนหน้าที่จะสร้างลักษณะนิสัยของบุคคลโดยเน้นความสำคัญในด้านจิตใจในการจัดจริยศึกษา สรุปความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม ได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ควรได้รับการปลูกฝังให้คนทุกระดับชั้น เพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญอันสำคัญที่จะทำให้เกิดความสุขร่มเย็นเป็นสุขของคนในสังคมตนเองและสังคม โดยต้องร่วมมือกัน ทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา อันจะทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและประเทศชาติ ทั้งยังเป็นหลักความประพฤติของพลเมืองที่ดี เป็นการสร้างนิสัยของบุคคลที่เน้นในด้านจิตใจเป็นหลัก และทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และยังมีลักษณะเป็นพลวัตร คือ ปรับเข้ากับบริบทของสังคม เมื่อคนมีคุณธรรมจริยธรรมแล้ว จะส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งสังคมและประเทศชาติ

สรุปโดยรวมคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่แสดงออกมาทางพฤติกรรมตามจิตสำนึกที่ดีในจิตใจ โดยได้ประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ จนเป็นความเคยชินก่อเกิดเป็นนิสัย เป็นที่ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่สังคมถูกต้องตามจารีตประเพณีของตนเอง ผู้อื่น และสังคม

การวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณลักษณะด้านเจตพิสัย เป็นคุณลักษณะด้านจิตใจ อารมณ์ หรือความรู้สึกของบุคคล การวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมจึงมีวิธีการวัด และประเมิน เช่นเดียวกับการวัดด้านเจตพิสัย ธรรมชาติของการวัดด้านเจตพิสัยมีผู้กล่าว ไว้ดังนี้

ภัทธา นิคมานนท์ (2538) กล่าวว่า การวัดด้านเจตพิสัยมีธรรมชาติการวัด ดังนี้

1. เป็นการวัดทางอ้อม ไม่สามารถวัดได้โดยตรงจากประสาทสัมผัส ทั้ง 5 จำเป็นต้องวัดทางอ้อม โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมทางกาย และวาจาที่กล่าวว่าเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึก
2. มีคุณลักษณะเป็นนามธรรม ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง เช่น ความคิด สร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ ความสนใจ ทำให้เกิดความลำบากในการอธิบายในแง่ของปริมาณ และคุณภาพ จึงต้องมีการพัฒนาเทคนิควิธีในการวัดและประเมินผล
3. การวัดด้านเจตพิสัยมีความคลาดเคลื่อนได้ง่าย เนื่องจากอารมณ์และความรู้สึกอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ เงื่อนไข วุฒิภาวะ และประสบการณ์ของผู้ที่ถูกวัด การวัดด้านเจตพิสัย จึงต้องการเครื่องมือที่มีความเที่ยงสูง
4. การวัดด้านเจตพิสัย ไม่มีถูก – ผิด เหมือนข้อสอบด้านพุทธิพิสัย คำตอบของผู้ที่ถูกวัด เพียงแต่บอกให้ทราบว่า ถ้าผู้ถูกวัดได้ประสบกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดให้ผู้ถูกวัดจะตัดสินใจเลือกกระทำอย่างไร
5. แหล่งข้อมูลจากการวัดด้านเจตพิสัย สามารถวัดได้จากหลายฝ่าย ได้แก่ จากบุคคลที่ต้องการวัด จากบุคคลผู้ใกล้ชิด และจากการสังเกตของผู้วัดเอง
6. การวัดด้านเจตพิสัยต้องใช้สถานการณ์จำลอง เป็นเงื่อนไขให้ผู้ถูกวัดตอบปัญหา จึงอยู่ที่ว่าจะทำอะไรจะทำให้แบบวัดมีผลการวัดตรงกับสภาพที่แสดงออกในสภาพที่เป็นปกติของบุคคลนั้น ฉะนั้น แบบวัดเจตพิสัยจึงต้องการคุณลักษณะด้านความตรงตามสภาพ
7. แบบวัดด้านเจตพิสัยมีจุดอ่อนที่ผู้ตอบสามารถบิดเบือน หรือหลอกผู้ถามได้ โดยผู้ตอบมักตอบในลักษณะเหมือนตนเอง มีคุณลักษณะที่ดีในสายตาผู้วัด ทำให้ได้ผลการวัดที่ไม่เที่ยงตรง
8. พฤติกรรมการแสดงออกของคุณลักษณะด้านเจตพิสัย มีทิศทาง การแสดงออกได้สองทางในทางตรงกันข้าม เช่น รัก –เกลียด ชอบ – ไม่ชอบ ขยัน – เกียจคร้าน เป็นต้น มีความเข้มของระดับความรู้สึก เช่น สนใจมากที่สุด ก่อนข้างสนใจ เฉย ๆ ไม่ใคร่สนใจ ไม่สนใจเลย หรือชอบมาก ชอบน้อย หรือไม่ชอบเลย

วิธีวัดหรือประเมินคุณธรรมจริยธรรมมีวิธีการ ดังนี้

1. วัดให้ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด เนื่องจากคุณลักษณะด้านเจตพิสัยเป็นลักษณะส่วนตัว ฉะนั้น พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงเหมือนกัน ไม่จำเป็นว่าเป็นผลมาจากอารมณ์ หรือความรู้สึกอย่างเดียวกัน ขณะเดียวกันผู้ที่มีอารมณ์หรือความรู้สึกอย่างเดียวกัน ก็ไม่แน่ว่าจะมี

พฤติกรรมอย่างเดียวกัน ฉะนั้น การวัดคุณลักษณะของบุคคลหนึ่ง ควรวัดให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการวัด บางครั้งอาจจำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดผลหลาย ๆ อย่างเพื่อวัดคุณลักษณะเดียวกัน

2. วัดหลาย ๆ ครั้ง ลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจของบุคคลนั้น อาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เวลาที่เปลี่ยนไปบางครั้งในสถานการณ์เดียวกัน แต่ต่างเวลาบางครั้ง ก็อาจมีความรู้สึกไม่เหมือนกัน การวัดผลจึงไม่ควรสรุปจากการวัดครั้งเดียว แต่ควรวัดหลาย ๆ ครั้ง โดยมีการสุ่มทั้งสถานที่ สุ่มเวลาให้แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการวัดเชื่อถือได้มากขึ้น

3. การวัดที่ดีไม่ควรเชื่อข้อมูลที่ได้จากการวัดเพียงครั้งเดียว แต่ควรวัดอย่างต่อเนื่องกันหลาย ๆ ครั้ง ด้วยเทคนิควิธีหลาย ๆ วิธีจึงจะเชื่อได้ว่าคุณลักษณะด้านจิตใจ และอารมณ์เป็นลักษณะถาวรของบุคคลนั้น

4. ความร่วมมือจากผู้ที่ถูกวัดเป็นสิ่งสำคัญ การวัดเจตพิสัยเป็นการวัดเรื่องส่วนตัวของบุคคล ซึ่งบางคนไม่ต้องการเปิดเผยความจริง เพราะเกรงว่าจะเกิดผลเสียต่อตนเอง ดังนั้น การวัดโดยการให้ผู้ถูกวัดเป็นผู้ตอบเอง จึงไม่ควรมั่นใจได้ว่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้ตอบ ในการให้ข้อมูลที่แท้จริง ผู้วัดควรหาเทคนิควิธีที่จะทำให้ผู้ตอบตอบด้วยความสบายใจ และมั่นใจในความปลอดภัยของตน

5. ใช้ผลการวัดให้ถูกต้อง เนื่องจากการวัดผลด้านเจตพิสัย ไม่มีถูก – ผิด เหมือนแบบทดสอบทั่วไป คะแนนจากการวัดไม่สามารถนำไปใช้ตัดสินได้ – ตก แต่การวัดทางเจตพิสัยเป็นการวัดเพื่อต้องการทราบข้อมูลสำหรับนำไปใช้พัฒนานักเรียน ไม่ใช่เพื่อการตัดสิน ฉะนั้น ครูควรนำผลจากการวัดมาเป็นข้อมูลที่ทำให้ครูรู้จักนักเรียนดีขึ้น และหาทางช่วยเหลือต่อไป

ณัฏฐกรณ์ หลาวทอง (2546) กล่าวว่า วิธีการวัดด้านเจตพิสัยแบ่งออกได้เป็น 5 วิธี ดังนี้

1. การรายงานตนเอง เป็นการให้ผู้รับการทดสอบแสดงความรู้สึกของตนตามสิ่งเร้าที่ได้สัมผัส อาจเป็นข้อความหรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยผู้ตอบมีโอกาสตอบได้ตามความรู้สึกของตนเอง (คำตอบแบบปลายเปิด) หรือเลือกคำตอบที่มีการจัดเตรียมไว้แล้วจากมาตรวัดต่าง ๆ

2. การสังเกตพฤติกรรม เป็นการใช้ประสาทสัมผัส โดยเฉพาะตาและหู ในการบันทึกจดจำพฤติกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย แล้วจดลงในแบบบันทึกที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ หรือแบบมาตราประมาณค่า

3. การสังเกตร่องรอยของพฤติกรรม เป็นการตรวจสอบข้อมูล ย้อนหลังจากหลักฐานอื่นที่ใช้อ้างอิงถึงความถี่ของพฤติกรรม เช่น ร่องรอยการยืมหนังสือจากห้องสมุด ประเภทของหนังสือที่มีการยืมอ่านมากที่สุด ร่องรอยการใช้อุปกรณ์กีฬา การบำรุงรักษา เป็นต้น

4. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีวัดที่เกิดการปฏิสัมพันธ์พูดคุยระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้รับการสัมภาษณ์ โดยอาจเป็นการสัมภาษณ์เป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคลก็ได้ สำหรับรูปแบบการ

สัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีข้อคำถามเตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว เหมือนกับแบบสอบถามปลายเปิด หรือสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีเพียงแต่ประเด็นในการสัมภาษณ์ การซักถามจึงมีการยืดหยุ่น และข้อคำถามที่หลากหลาย ผู้สัมภาษณ์จึงต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ที่มากพอ เพื่อให้ผู้รับการสัมภาษณ์เกิดการไว้วางใจ เชื่อถือและอยากตอบคำถามตามความเป็นจริง

5. เทคนิคการจินตนาการ เป็นการใช้สถานการณ์ หรือสิ่งเร้าไปกระตุ้นให้ผู้ทดสอบแสดงพฤติกรรมหรือความคิดจินตนาการของตนเองออกมา เช่น การเติมประโยคหรือเรื่องให้สมบูรณ์ การสร้างความคิดบรรยายความรู้สึกจากภาพ การโยงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกกับคำต่าง ๆ เป็นต้น สมบูรณ์ จิตพงศ์ (2544) กล่าวว่า การวัดด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นกระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แสดงถึงคุณธรรมจริยธรรมของแต่ละบุคคลว่ามีคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรมเป็นอย่างไร

ส่วนการประเมิน

ด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นการนำข้อมูลที่แสดงถึงคุณธรรมจริยธรรมจากการวัดมาพิจารณาลงสรุปเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมต่อไป สำหรับสิ่งที่วัดในด้านคุณธรรมมี 4 ประการ ดังนี้

1. วัดความรู้ เป็นการวัดความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม
2. วัดเจตคติเชิงจริยธรรม คือ ความโน้มเอียงทางจิตใจอันเนื่องมาจากการมองเห็นคุณประโยชน์และโทษของสิ่งนั้น
3. วัดเหตุผลเชิงจริยธรรม คือ การวัดเหตุผลที่มาสนับสนุนให้ผู้เรียนกระทำหรือไม่กระทำ
4. พฤติกรรมการแสดงออก เป็นการแสดงออกของนักเรียนในการกระทำดี ละเว้นชั่ว การวัดการประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรม สามารถวัดได้ทั้งการกระทำหรือการแสดงออก

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรม เป็นการวัดนามธรรม ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง จึงต้องมีการพัฒนาเทคนิควิธีในการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม และมีความเที่ยงตรงสูง การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการทำแบบสอบถามพฤติกรรม และวิธีการสัมภาษณ์ในการวัดและประเมินผลคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยใช้แนวคิดที่ว่า การวัดคุณธรรมจริยธรรม ควรวัดหลาย ๆ ครั้ง และวัดอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการวัด 3 เดือน

เครื่องมือวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรม

เครื่องมือวัดและประเมินคุณธรรมจริยธรรมมีหลายประเภทที่แตกต่างกัน โกศล มีคุณ (2533) กล่าวว่า เครื่องมือหรือเทคนิคการวัดจริยธรรมกับคุณลักษณะทางจริยธรรม แต่ละคุณลักษณะ

สามารถวัดได้หลายวิธี การเลือกใช้เครื่องมือใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความพร้อม และความเหมาะสม ในขณะนั้น เครื่องมือหรือเทคนิควิธีการวัด มีรายละเอียด ดังนี้

1. ลักษณะด้านความรู้ความคิด เครื่องมือหรือเทคนิควิธีการวัด ได้แก่ ข้อสอบหรือแบบทดสอบ การซักถามหรือการสัมภาษณ์ สถานการณ์หรืองานแก้ปัญหา
2. ลักษณะด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เครื่องมือหรือเทคนิควิธีการวัด ได้แก่ แบบทดสอบที่เป็นสถานการณ์ การสัมภาษณ์โดยใช้สถานการณ์ ให้ทำงานแก้ปัญหาที่เป็นสถานการณ์
3. ลักษณะด้านความรู้สึก เครื่องมือหรือเทคนิควิธีการวัด ได้แก่ การสังเกต พฤติกรรมแบบสำรวจ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์
4. ลักษณะด้านพฤติกรรม เครื่องมือหรือเทคนิควิธีการวัด ได้แก่ การสังเกตการใช้สถานการณ์ย่อยการตรวจสอบผลงาน การรายงานพฤติกรรม

ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) กล่าวว่า รูปแบบการวัดจริยธรรม ประกอบด้วย

1. วัดเนื้อหาจริยธรรม
2. วัดความรู้สึกทางจริยธรรม
3. วัดพฤติกรรมการแสดงออกทางจริยธรรม วิธีการวัดสามารถทำได้หลายแบบ ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การใช้ข้อความแสดงพฤติกรรมให้เลือกตอบ การใช้สถานการณ์ย่อ ๆ ให้เขียนตอบ การใช้สถานการณ์ย่อ ๆ แล้วเขียนตัวเลือกให้ตอบ สรุปได้ว่าเครื่องมือ หรือเทคนิคการวัดคุณธรรมจริยธรรมสามารถวัดได้หลายวิธี การเลือกใช้เครื่องมือใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความพร้อมและความเหมาะสมในขณะนั้น การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามพฤติกรรม และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวัดคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน

บริบทของโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ข้อมูลทั่วไปของชุมชน ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา

โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตั้งอยู่เลขที่ 134 หมู่ที่ 6 บ้านดอนแก้ว ตำบลทุ่งงาม อำเภอสว่าง จังหวัดลำปาง เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 35 (ลำปาง ลำพูน) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในระยะแรกได้เปิดทำการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 โดยเป็นโรงเรียนสาขาของโรงเรียนเกาะคาวิทยาคม และเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2535 เปิดทำการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ต่อมา ปี พ.ศ. 2516 ประชาชนบ้านดอนแก้ว ได้บริจาคที่ดินจำนวน 100 ไร่ 2 งาน ให้กรมสามัญศึกษาใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ และท่านเหล่านี้ ได้บริจาคทรัพย์ เพื่อสร้างอาคารชั่วคราวให้อีก 1 หลัง (ซึ่งยังคงใช้ประโยชน์ได้ทุกวันนี้) และได้ย้ายที่เรียนมาอยู่ในที่ปัจจุบัน และกรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้ง นายสมควร แสนเมืองใจ ดำรงตำแหน่งครูใหญ่คนแรก

ปี พ.ศ. 2519 กรมสามัญศึกษาได้ยุบโรงเรียนทุ่งงาม และให้อิทธิพลสินบุคลการ มารวมกับโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ปี พ.ศ. 2523 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้ง นายสมควร แสนเมืองใจ ครูใหญ่โรงเรียนเสริมงาม วิทยาคม ไปดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่โรงเรียนวังเหนือวิทยา อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง และได้แต่งตั้ง นายปกรณ์ โคตรบัญชา มาดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ และอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเสริมงาม วิทยาคม ในเวลาต่อมา

ปี พ.ศ. 2526 โรงเรียนได้รับการคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษาให้เข้าอยู่ในโครงการ โรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท (มพช. 2 รุ่น 2)

ปี พ.ศ. 2532 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งให้นายปกรณ์ โคตรบัญชา อาจารย์ใหญ่โรงเรียน เสริมงามวิทยาคม ไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนแม่ทะวิทยา อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง และแต่งตั้ง นายเกตุ เปี้ยบุตร อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเมืองปานวิทยา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มาดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ปี พ.ศ. 2535 โรงเรียนเปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแผนการเรียน วิทยาศาสตร์ และได้ทำการประเมินโรงเรียนเข้าสู่ตำแหน่งผู้อำนวยการ

ปี พ.ศ. 2537 กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งให้นายเกตุ เปี้ยบุตร ไปดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวังเหนือวิทยา อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง และแต่งตั้งให้นายประยุทธ์ ฤทธิ์จิตเพียร อาจารย์ใหญ่โรงเรียนเมืองปานวิทยา อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มาดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม และดำเนินตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ได้รับงบประมาณ ในการก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ คือ อาคารกาญจนาอนุสรณ์ และได้มีการสับเปลี่ยนผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นระยะจนถึงปัจจุบัน

ปี พ.ศ. 2563 – ปัจจุบัน นายสุเมธ สันญะเดช ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน พันธกิจ เป้าประสงค์ ข้อมูลบุคลากรและนักเรียน

วิสัยทัศน์

โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ผู้เรียนมีศักยภาพรอบด้าน เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ภายใต้การจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาระดับการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. พัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ และคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21
3. สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้กับผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
4. ส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ
5. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ชีดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
7. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม
2. ผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ ดนตรี กีฬา ภาษา และอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ
3. ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความรู้ มีทักษะ มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีสุขภาพที่เหมาะสมตามวัย มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นพลเมืองพลโลกที่ดี

4. ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ) กลุ่มเปราะบางได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีคุณภาพ

5. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ

6. สถานศึกษาดำเนินการเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

7. สถานศึกษามีสมรรถนะในการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับติดตามประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ และการรายงานผลอย่างเป็นระบบ ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางตามมาตรฐานโรงเรียนมาตรฐานสากล

8. ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยสอดคล้องตามบริบทท้องถิ่น ทักษะในศตวรรษที่ 21 และตามมาตรฐานสากล

9. ผู้บริหารมีการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภาศึเครือข่าย โดยใช้นวัตกรรมและแผนเป็นเครื่องมือ

10. ผู้บริหารมีการบริหารจัดการสถานศึกษาภายใต้หลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมองค์กร

อัตลักษณ์

“มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง”

จำนวนครู บุคลากร และนักเรียน โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอสว่างงาม จังหวัดลำปาง (โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม, 2565) มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา	3	คน
2. ครู (ข้าราชการ)	49	คน
3. ครู (อัตราจ้าง)	9	คน
4. ลูกจ้างประจำ	2	คน
5. ลูกจ้างชั่วคราว	7	คน
6. นักเรียน	853	คน

นโยบายการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ นักเรียนเป็นคนดีมีคุณภาพตามเป้าประสงค์จึงได้กำหนดนโยบาย ดังนี้

1. การส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี
2. พัฒนาหลักสูตร ปรับระบบการผลิตครูให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงตาม โลกยุคสมัย ทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน
3. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมสถานศึกษาให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเพื่อเป็น แรงจูงใจให้นักเรียนและบุคคลที่มีส่วนร่วมทุกภาคส่วนได้มีการพัฒนาร่วมกัน

หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2565)

ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถตามวิสัยทัศน์ เป้าหมายของ สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากนั้นยังคำนึงถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารเศรษฐกิจ การพัฒนาฝีมือแรงงานด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานสากล เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตความสามารถในการอยู่ร่วมกับสังคม ปัจจุบัน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงได้จัดทำหลักสูตร โรงเรียนเสริมงาม วิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง โดยมีรายละเอียดสาระหลักสูตร ดังนี้

วิสัยทัศน์

พัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรับผิดชอบ เป็นพลเมืองดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่หลากหลาย

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐาน การพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษา อย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และ การจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับ หรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ปีการศึกษา
2564 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1. สาระพื้นฐาน

1.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ส 21101	สังคมศึกษาพื้นฐาน 1	3 คาบ/สัปดาห์	1.5 หน่วย
ส 21103	ประวัติศาสตร์ 1	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย
ส 21102	สังคมศึกษาพื้นฐาน 2	3 คาบ/สัปดาห์	1.5 หน่วย
ส 21104	ประวัติศาสตร์ 2	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย

1.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ส 22101	สังคมศึกษาพื้นฐาน 3	3 คาบ/สัปดาห์	1.5 หน่วย
ส 22103	ประวัติศาสตร์ 3	3 คาบ/สัปดาห์	1.5 หน่วย
ส 22102	สังคมศึกษาพื้นฐาน 4	3 คาบ/สัปดาห์	1.5 หน่วย
ส 22104	ประวัติศาสตร์ 4	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย

1.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส 23101	สังคมศึกษาพื้นฐาน 5	3 คาบ/สัปดาห์	1.5 หน่วย
ส 23103	ประวัติศาสตร์ 5	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย
ส 23102	สังคมศึกษาพื้นฐาน 6	3 คาบ/สัปดาห์	1.5 หน่วย
ส 23104	ประวัติศาสตร์ 6	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย

2. รายวิชาเพิ่มเติม

2.1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ส 20231	หน้าที่พลเมือง 1	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย
ส 20232	หน้าที่พลเมือง 2	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย
ส 21206	เหตุการณ์ปัจจุบัน 1	1 คาบ/สัปดาห์	1.0 หน่วย
ส 21026	เหตุการณ์ปัจจุบัน 2	1 คาบ/สัปดาห์	1.0 หน่วย

2.2 มัธยมศึกษาปีที่ 2

ส 20233	หน้าที่พลเมือง 3	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย
ส 20234	หน้าที่พลเมือง 4	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย
ส 22281	อาเซียนศึกษา 1	2 คาบ/สัปดาห์	1.0 หน่วย
ส 22282	อาเซียนศึกษา 2	2 คาบ/สัปดาห์	1.0 หน่วย

2.3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส 20235	หน้าที่พลเมือง 5	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย
ส 20236	หน้าที่พลเมือง 6	1 คาบ/สัปดาห์	0.5 หน่วย
ส 23283	อาเซียนศึกษา 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.0 หน่วย
ส 23284	อาเซียนศึกษา 4	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1.0 หน่วย

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

“ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม”

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย เวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก

“เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม”

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่พึงงามพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคม ปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญของการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยมความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง
 2. มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ
 3. มีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง
 4. รู้และเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป
- สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
- สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีและธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำอธิบายรายวิชากลุ่มสาระสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

รหัสวิชา ส 23101 รายวิชาสังคมศึกษาพื้นฐาน 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 60 ชั่วโมง จำนวน 1.5 หน่วยกิต

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกปฏิบัติตามธรรมสากที่เหมาะสม สามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก ศึกษาบทบาทหน้าที่ของรัฐบาลในระบบเศรษฐกิจ แสดงความคิดเห็นต่อนโยบายและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของรัฐที่มีต่อบุคคล กลุ่มคน และประเทศชาติ ศึกษาพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกโดยสังเขป ใช้แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุปและใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและสังคมของทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ ระบุแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย

วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ อภิปรายความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ อธิบายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เห็นคุณค่าของการพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำรงชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และวิธีคิดแบบสืบสวนเหตุปัจจัยตามแนวทางของศาสนาที่ตนนับถือ วิเคราะห์ความแตกต่างและยอมรับวิธีการดำเนินชีวิตของศาสนิกชนในศาสนาอื่น ๆ วิเคราะห์หน้าที่และบทบาทของสาวกและปฏิบัติตนต่อศาสนิกของสาวกและปฏิบัติตนต่อสาวกตามที่กำหนดได้ถูกต้องอธิบายประวัติ อธิบายประวัติวันสำคัญทางศาสนาตามที่กำหนดได้ถูกต้อง อธิบายความแตกต่างของการกระทำความผิดระหว่างคดีอาญาและคดีแพ่ง อธิบายระบบการเมืองการปกครองแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในปัจจุบันวิเคราะห์เปรียบเทียบระบอบการเมืองการปกครองของไทยกับประเทศอื่น ๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย อธิบายกลไกและสถาบันราคา

ในระบบเศรษฐกิจต่าง ๆ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง วิเคราะห์ผลเสียจากการว่างงานและแนวทางแก้ปัญหา

เข้าใจตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ปฏิบัติตนในศาสนพิธีได้ถูกต้อง แสดงตนเป็นพุทธมามกะหรือแสดงตนเป็นศาสนิกชนเข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควิถีการดำเนินชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทัน ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถใช้ทักษะกระบวนการความสามารถทางภูมิศาสตร์ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามสาเหตุและปัจจัยอันจะนำไปสู่การปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

รหัสตัวชี้วัด

- ส 1.1 ม.3/1 ม.3/2 ม.3/3 ม.3/4 ม.3/5
- ส 1.2 ม.3/1 ม.3/2 ม.3/3 ม.3/4
- ส 2.1 ม.3/1 ม.3/2
- ส 2.2 ม.3/1 ม.3/2
- ส 3.1 ม.3/1 ม.3/2
- ส 3.2 ม.3/1 ม.3/2 ม.3/3
- ส 5.1 ม. 3/1 ม.3/2
- ส 5.2 ม.3/1 ม.3/2 ม.3/3 ม.3/4 ม.3/5

รวม 25 ตัวชี้วัด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศศิธร ภู่วาว (2559) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องกลุ่มอาชีพในชุมชนบางบอน และกระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยโครงงาน ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องกลุ่มอาชีพในชุมชนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยโครงงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 กระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้ โดยโครงงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยโครงงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

เมธาวี โสรเนตร (2558) ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์และความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.12/ 82.48 2) ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) ค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจัดการเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับสูง

นภสร ยลสุริยัน (2560) ผลการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นนวัตกรรมและผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 3) ผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และ 4) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ศิริพล แสนบุญส่ง และสมคิด แซ่หลี่ (2560) ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินผลงานสร้างสรรค์ของผู้เรียนหลังเรียนมีคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.69) 2) ผลการประเมินทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียนมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.74) 3) ผลงานสร้างสรรค์และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ออกแบบขึ้น มีความสัมพันธ์กันทางบวกที่ระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน

เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์ และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.58)

กนิษฐา ทรัพย์ประเสริฐ, มยุรัตน์ ชีสาเวทย์ และวิราวัลย์ ชัยทวีกุล (2561) ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนหนองแขงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนโรงเรียนหนองแขงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยใช้โครงงานเป็นฐาน 2) นักเรียนโรงเรียนหนองแขงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 มีคุณธรรมจริยธรรมหลังการพัฒนาโดยใช้โครงงานเป็นฐานในภาพรวมสูงกว่าก่อนพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า คุณธรรมจริยธรรมหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สัมฤทธิ์ อนุศิลป์ และคนอื่น ๆ (2561) ศึกษาโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในวิทยาลัยเทคนิคตรง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครูผู้สอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมทั้งบูรณาการในรายวิชาอื่น ๆ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เผยแพร่ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้หลักสูตรรายวิชา กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้สถานศึกษาอาชีวศึกษา และปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ ผู้รับผิดชอบและคณะดำเนินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลใน วิทยาลัยเทคนิคตรง ให้แก่บุคลากรครูทั้งหมด จำนวน 128 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโรยามาเน (Yamane, 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และการใช้กลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิที่เป็นตัวแทนของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง 96 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ได้แก่ แบบประเมิน 3 ตอน พบว่า บุคลากรครูมีความพึงพอใจการเข้าอบรมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

นงลักษณ์ เขียวมณี (2562) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้

การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานอยู่ในระดับดีมาก

ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน (2563) การวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผลการวิจัย พบว่า นิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวม และรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการตนเอง ด้านการตรวจสอบตนเอง และด้านการเปลี่ยนแปลงตนเองสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้

อุดมพร เปตานนท์ (2563) ศึกษาการพัฒนาทักษะการจัดแสดงสินค้าโดยใช้การเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การสอนโดยใช้การเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน (Project – based Learning : PBL) พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการสอนโดยใช้การเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน (Project – based Learning : PBL) ในรายวิชาการจัดแสดงสินค้าทำให้นักศึกษาทักษะการจัดแสดงสินค้าสูงขึ้น และมีขนาดอิทธิพล (Effect Size) Cohen's เท่ากับ 3.38 แสดงว่า การเรียนโดยใช้การเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน (Project – based Learning : PBL) กับนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการตลาดวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพัฒน์ ให้ผลในระดับมาก และ 2) นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยเทคโนโลยีอรรณพวิทยพัฒน์ ที่เรียนวิธีการสอนการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน (Project – based Learning : PBL) มีทักษะเพิ่มขึ้นร้อยละ 62.93 3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project – based Learning : PBL) โดยภาพรวมผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

เมธาสิทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล (2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบร่างโครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพในระดับมาก และ 2) แนวทางการพัฒนาโครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 5 แนวทาง ได้แก่ 2.1) แบ่งบทบาทหน้าที่ครูแกนนำ 2.2) เสริมสร้างวิธีการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการทำงาน 2.3) พัฒนาการคิดเชิงระบบ 2.4) จัดทำคู่มือการเขียนรายงานโครงงานคุณธรรมและจัดอบรมตัวแทนนักเรียน และ 2.5) สร้างโปรแกรมการจัดการเรียนรู้โครงงานคุณธรรมจากฐานคิดความรู้ในเนื้อหาผนวกวิธีสอน

ในการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปว่าการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project – based Learning) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนของการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ตั้งแต่การสำรวจ ค้นคว้า วางแผน การเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่เรียนมา และการประเมินผลงาน โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้จัดการเรียนรู้ ผู้อำนวยการความสะดวก หรือผู้ให้คำแนะนำ ปกป้อง เพื่อให้โครงงานสำเร็จลุล่วง ซึ่งเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะการมุ่งให้ผู้เรียนได้บูรณาการเชิงรุก (Active Learning) การลงมือปฏิบัติในพื้นที่จริง (Community Based) และศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจริง (Problem Based) ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ นอกจากนั้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้านคุณธรรมให้มีการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการคิดและปฏิบัติจริง ตามลำดับขั้นเพื่อวิเคราะห์ความจำเป็นของสิ่งที่จะเรียนรู้อ้างอิงกำหนดขอบเขตวิธีการเรียนรู้ลงมือเรียนรู้ตามแผน นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้ วิเคราะห์อภิปรายสรุปความรู้ ข้อคิดแนวทางการปฏิบัติ จัดทำผลงานรายงานผล การเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้ของตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดความสนใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ควรมีการพัฒนาให้แก่ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นที่น่าสนใจว่า การใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานจะช่วยพัฒนาคุณลักษณะการเรียนรู้คุณธรรมได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัด
ลำปาง มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre – Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The One – Group Pretest – Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ใช้เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

ทดสอบ	ทดลอง	ทดสอบ
T_1	X	T_2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการวิจัย

T_1 หมายถึง ทดสอบก่อนเรียน

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

T_2 หมายถึง ทดสอบหลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 42 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม จำนวน 10 แผน ใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 20 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

1.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดฯ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1.1.2 ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชา และ ขอบข่ายของเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง พุทธศักราช 2565 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2555 และวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

1.1.3 ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทฤษฎี หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน และแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

1.1.4 ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน ร่วมกับแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยมีการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ใช้เวลาสอน 20 ชั่วโมง ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัด การเรียนรู้ที่	ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	คุณธรรมที่สอน สอดแทรก	จำนวน ชั่วโมง
1. เริ่มต้นกับ โครงงาน คุณธรรม	1	1. ขั้นให้ความรู้ พื้นฐาน	1. เตรียมความพร้อมสร้างบรรยากาศ ปฐมนิเทศ ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้	ความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย	2
	2	1. ขั้นให้ความรู้ พื้นฐาน	2. ศึกษาขั้นตอนการทำงานโครงงานจาก (https://www.youtube.com/watch?v=gflupzjgOsI)	ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ	2
2. สนุกสนานกับ การเรียนรู้	3	2. ขั้นกระตุ้นความ สนใจ	ระดมความคิดในการทำโครงงานและการเขียน รายงานที่เป็นการเสนอผลงานที่ได้จากการดู ตัวอย่างการทำโครงงาน	ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย	2
	4	2. ขั้นกระตุ้นความ สนใจ	กิจกรรมศึกษาจากกรณีศึกษาข่าว สื่อออนไลน์		2
	5	3. ขั้นจัดกลุ่ม ร่วมมือ	จัดกลุ่มตามความสนใจตามหัวข้อ	ความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ ความเสียสละ มีระเบียบวินัย	แผนที่ 5

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัด การเรียนรู้ที่	ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้	กิจกรรม การเรียนรู้	คุณธรรมที่สอดแทรก	จำนวน ชั่วโมง
3. สืบค้นให้พจนได้	6	4. ขั้นแสวงหา ความรู้	กิจกรรมสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ สื่อออนไลน์ ผู้รู้	ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ	2
	7	4. ขั้นแสวงหา ความรู้	กิจกรรมสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้ สื่อออนไลน์ ผู้รู้	ความเสียสละ มีระเบียบวินัย	2
	8	5. ขั้นสรุปสิ่งที่ เรียนรู้	วิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมสืบค้น	ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ	2
4. ผลงานดี มีคุณค่า น่าประทับใจ	9	6. ขั้นนำเสนอ ผลงาน	นักเรียนจัดทำรายงานและเตรียมการ นำเสนอที่แสดงให้เห็นถึงผลของ	ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ	2
	10	6. ขั้นนำเสนอ ผลงาน	กิจกรรมของโครงการ (ผลงานและ กระบวนการ) แล้วนำเสนอผ่านเครื่องมือ ออนไลน์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Video Clip, Online Text, Webpage, Blog, Facebook เป็นต้น	มีระเบียบวินัย	2
รวม					20

1.1.5 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของกิจกรรมการเรียนรู้ว่าตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วปรับปรุงแก้ไข

1.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความคิดเห็นและประเมินผลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสังคม จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและวิธีสอน จำนวน 1 คน

1.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับ มาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้ว มาให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมประเมินคุณภาพ จำนวน 3 คน ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยมีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับการแปลความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมาย โดยการเฉลี่ยช่วงและรายข้อ ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับเหมาะสมมากขึ้นไป จึงต้องมีค่าตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าตั้งแต่ 4.60 – 1.00 โดยมีประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับแก้ ดังต่อไปนี้

1) ปรับลดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ทับซ้อนกัน เพื่อให้น้อยลงและ
ง่ายต่อการวัดและประเมินผล

2) ควรสาธิตหรือแสดงตัวอย่างการใช้เทคนิคการอ่าน การสืบค้น
การนำเสนอ เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสังเกต และซักถามก่อนปฏิบัติจริง

3) ควรประหยัดเวลากับกิจกรรมที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการให้นักเรียน
ฝึกปฏิบัติ

4) ระบุให้ชัดเจนว่าในแต่ละกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ใช้ใบงาน
หรือบทอ่านใดประกอบ

1.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปจัดพิมพ์แผน
การจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ
4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้วัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียน เรื่อง คุณธรรมจริยธรรม ในรายวิชา
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ตำบลทุ่งงาม
อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง ใช้วัดหลังเรียนโดยมีลักษณะเป็นข้อสอบชุดเดียวกันโดยมีขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้าง
แบบทดสอบ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาทฤษฎี และวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนที่เป็นสาระการเรียนรู้จากเอกสารต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคำอธิบายในหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบทดสอบ

ขั้นตอนที่ 4 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบให้สอดคล้องกับประเภทของบทอ่าน
จำนวน 60 ข้อ เพื่อทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ ที่ต้องการนำไป
ใช้จริง โดยกำหนดวิธีการวัดเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ขั้นตอนที่ 5 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัย
ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ เพื่อคัดเลือกแล้วนำไปใช้จริง จำนวน 30 ข้อ

ขั้นตอนที่ 6 เสนอแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นให้อาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจทาน และนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 2 คน ด้านวิธีการสอนแบบโครงงานเป็นฐาน 2 คน และด้านการวัดและประเมินผล 1 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้จากสูตร $IOC = \sum R / N$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

หากมีค่าไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวก็ให้ตัดทิ้งไปหรือปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าตั้งแต่ 0.60 – 1.00 โดยมีประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอให้ปรับแก้ ดังต่อไปนี้

- 1) คำถามส่วนใหญ่เน้นวัดความรู้ ความจำ ความเข้าใจ ควรเพิ่มวัดการคิดวิเคราะห์ และการนำความรู้คุณธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 2) ปรับข้อความที่เป็นตัวลงให้มีความแตกต่างที่เหมาะสม
- 3) ปรับภาษาให้กระชับ และเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 8 จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อนำไปทดลองใช้และตรวจหาคุณภาพของแบบทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 แล้วนำไปตรวจคะแนนเป็นรายข้อ โดยข้อที่ตอบถูกให้คะแนนเป็น 1 และข้อที่ตอบผิดให้คะแนนเป็น 0 เพื่อคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความยากง่าย ($p = 0.20 - 0.80$) ค่า ขอำนาจจำแนก ($r = 0.20 - 1.00$) ที่เหมาะสม จำนวน 30 ข้อ นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) การตรวจสอบความยากง่าย (Difficulty) ใช้สัญลักษณ์ (p) โดยมีเกณฑ์กำหนด ค่าความยากง่าย คือ 0.20 – 0.80 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ซึ่งแบบทดสอบฉบับนี้ได้ค่าความยากง่าย เท่ากับ 0.30 – 0.80

2) การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ใช้สัญลักษณ์ (r) โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก 0.20 – 1.00 ถือว่า ข้อสอบสามารถจำแนกนักเรียนเก่งและอ่อนได้ดี (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ซึ่งแบบทดสอบนี้ได้ค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.20 – 0.73

3) การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบค่าความยาก – ง่าย และค่าอำนาจจำแนก นำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบใช้วิธีการของคูเคอร์ ริชาร์ดสัน จากสูตร KR – 20 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

ขั้นตอนที่ 9 จัดทำแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2.2 แบบประเมินผลงานโครงการ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยมีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนน มีวิธีสร้าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษารูปแบบการประเมินโครงการ ซึ่งประกอบด้วยประเด็นการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ส่วนประกอบของรายงาน ความถูกต้องตามรูปแบบ 2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำไปใช้ประโยชน์ 3) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน 4) ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในโครงการ และ 5) รูปแบบการนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาทฤษฎีหลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินผลงานโครงการ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดโครงสร้างแบบประเมินผลงานโครงการ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ให้ครอบคลุมการประเมิน 5 ประเด็น โดยศึกษาจากเกณฑ์การแข่งขันทักษะการประกวดโครงการคุณธรรม จากเว็บไซต์ <https://www.sillapa.net/rule70/social-70.pdf> แล้วนำมาปรับให้เหมาะสมกับการการประเมินโครงการคุณธรรมจริยธรรม ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 เกณฑ์การให้คะแนนผลงานโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
1. ส่วนประกอบของรายงาน ความถูกต้องตามรูปแบบ	เขียนรายงานครอบคลุม หัวข้อตามรูปแบบรายงาน ทั้งหมดและจัดลำดับ หัวข้อได้	เขียนรายงานครอบคลุม หัวข้อตามรูปแบบรายงาน ทั้งหมด แต่จัดลำดับ หัวข้อไม่ถูกต้อง	เขียนรายงานครอบคลุม หัวข้อตามรูปแบบรายงาน ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป	เขียนรายงานไม่ครอบคลุม หัวข้อตามรูปแบบรายงาน
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ การนำไปใช้ ประโยชน์ในการ แก้ปัญหาทางศีลธรรม	โครงงานมีความแปลกใหม่ ทันต่อยุคสมัย	โครงงานส่วนใหญ่มีความ แปลกใหม่	โครงงานบางส่วนมีความ แปลกใหม่	โครงงานไม่มีความแปลก ใหม่
3. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ผลงาน 3.1 ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลใน การสร้างผลงาน 3.2 ออกแบบผลงาน 3.3 สร้างผลงานอย่างสร้างสรรค์ 3.4 ทดลองการใช้ผลงาน สร้างสรรค์	มีครบทุกขั้นตอนตามที่ กำหนดทั้ง 4 ขั้นตอน	มีการดำเนินการ เพียง 3 ขั้นตอน	มีการดำเนินการ เพียง 2 ขั้นตอน	มีการดำเนินการ เพียง 1 ขั้นตอน

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
4. การใช้หลักธรรม แนวพระราชดำริ พระราชดำรัส มาใช้ได้สอดคล้อง เหมาะสม ตรงกับประเด็นปัญหา	การออกแบบกิจกรรม มีความรู้และคุณธรรม จริยธรรมในโครงการ อย่างเหมาะสมสอดคล้อง กับชื่อโครงการ วิธีดำเนินโครงการ ตลอดทั้งการวัด และประเมินผล	การออกแบบกิจกรรม มีความรู้และคุณธรรม จริยธรรมในโครงการ อย่างเหมาะสมกับชื่อ โครงการวิธีดำเนิน โครงการ	การออกแบบกิจกรรม มีความรู้และคุณธรรม จริยธรรมในโครงการ เพียงเล็กน้อย	การออกแบบกิจกรรม ขาดความรู้และคุณธรรม จริยธรรมในโครงการ
5. การนำเสนอด้วยความคิด สร้างสรรค์ เทคนิควิธีการ และบุคลิกภาพในการสื่อสาร	การแสดงแนวคิดโดยรวม และการจัดการรูปแบบ ของโครงการที่กระชับ และดึงดูดความสนใจ ทั้งหมด	การแสดงแนวความคิด โดยรวม และ การจัดรูปแบบของ โครงการบางส่วน น่าสนใจ	การแสดงแนวความคิด โดยรวม และจัดรูปแบบ ของโครงการไม่น่าสนใจ	การแสดงแนวความคิด โดยรวม และจัดรูปแบบ ของโครงการไม่ปรากฏ

คะแนนผลงานโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้มาจากผลบวกของคะแนนในแต่ละด้านของแบบประเมินโครงการ โดยนำคะแนนแต่ละด้านมารวมกัน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ระดับคุณภาพที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 4 สร้างแบบแบบประเมินผลงานโครงการ

ขั้นตอนที่ 5 เสนอแบบประเมินผลงานโครงการต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ของภาษา และเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 6 นำเสนอแบบการประเมินผลงานโครงการที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์ การให้คะแนน ดังนี้

กำหนดเกณฑ์ การให้คะแนน

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าประเด็นประเมินมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าประเด็นประเมินมีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน
- 1	หมายถึง	แน่ใจว่าประเด็นประเมินไม่มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน

และพิจารณาความเหมาะสมจากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 นำแบบการประเมินผลงานโครงการที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 42 คน

2.3 แบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม แบ่งเป็น 5 ประเด็น ดังนี้ ความซื่อสัตย์ ความขยันอดทน มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ และมีระเบียบวินัย โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบคุณภาพ (Rubric Score) จำแนกระดับ ความสามารถออกเป็น 3 ระดับ โดยแบบประเมินมีส่วนบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากผู้ประเมิน

การสร้างแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม โดยมีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม

ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาประมวล เพื่อกำหนดโครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหาของเครื่องมือ และขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

ขั้นที่ 3 สร้างแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบคุณภาพ (Rubric) จำนวน 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การให้คะแนน แบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3 (ดีมาก)	2 (ดี)	1 (พอใช้)
1. มีความซื่อสัตย์ ในประเด็นต่อไปนี้ 1.1 พูดยความจริง ไม่พูดโกหก 1.2 ยอมรับผิดเมื่อทำผิด ไม่ใส่ร้ายความผิดให้กับผู้อื่น 1.3 ไม่ลักขโมยของหรือหยิบ ของโดยไม่ได้รับอนุญาต	ปฏิบัติได้ครบถ้วนทั้ง 3 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 2 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 1 ประเด็น
2. มีความขยันและอดทน ในประเด็นต่อไปนี้ 2.1 มีความมุ่งมั่นในงานที่ได้รับผิดชอบอย่างเต็มความสามารถ 2.2 ไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้น 2.3 พร้อมเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นทุกเมื่อ	ปฏิบัติได้ครบถ้วนทั้ง 3 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 2 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 1 ประเด็น
3. มีความรับผิดชอบ ในประเด็นต่อไปนี้ 3.1 เข้าชั้นเรียนตรงเวลา 3.2 มีการเตรียมอุปกรณ์ หรือทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย 3.3 ทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด	ปฏิบัติได้ครบถ้วนทั้ง 3 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 2 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 1 ประเด็น

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3 (ดีมาก)	2 (ดี)	1 (พอใช้)
4. มีความเสียสละ ในประเด็นต่อไปนี้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติได้
4.1 รู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน	ครบถ้วนทั้ง	เพียง 2	เพียง 1
4.2 รู้จักช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน	3 ประเด็น	ประเด็น	ประเด็น
4.3 เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน			
5. มีระเบียบวินัย ในประเด็นต่อไปนี้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติได้	ปฏิบัติได้
5.1 ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียน	ครบถ้วนทั้ง	เพียง 2	เพียง 1
5.2 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	3 ประเด็น	ประเด็น	ประเด็น
5.3 เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานร่วมกัน			

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบคุณภาพเพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมและตรวจสอบความสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม มาปรับปรุงแก้ไขในประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมไปเก็บข้อมูลจริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนการจัดการเรียนรู้ทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้วิชา จำนวน 10 แผน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้เอง ซึ่งใช้เวลาในการทดลอง 20 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง เป็นเวลา 10 สัปดาห์ และในช่วงจัดการเรียนรู้มีการมอบหมายให้นักเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งกลุ่มทำโครงการคุณธรรม โดยผู้วิจัยสังเกต ติดตาม กำกับประเมินกระบวนการทำโครงการ

ตามเกณฑ์การให้คะแนนผลงานโครงงานของนักเรียนและ มีการประเมินคุณธรรมจริยธรรม ด้วยแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กัน

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่ระบุในแผนการจัดการเรียนรู้ตามกำหนด แล้วทำการทดสอบหลังเรียน (Post – test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับเดียวกับก่อนเรียน

4. ตรวจสอบการสอบแล้วนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ

5. นำแบบประเมินผลงานโครงงานของนักเรียนและแบบประเมินคุณธรรมจริยธรรม มาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยเทียบระดับคุณภาพ

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นฐานก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที (t – test) แบบ Dependent

3. วิเคราะห์ผลงานการทำโครงงานของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นฐาน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินผลงานของนักเรียน ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) ระดับคุณภาพ 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ และควรปรับปรุง การแปลความหมายของค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนด เกณฑ์ที่ใช้ให้ความหมายตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2535, น. 100) ดังนี้

3.51 – 4.00	หมายถึง	ผลงานโครงงานอยู่ในระดับดีมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ผลงานโครงงานอยู่ในระดับดี
1.51 – 2.50	หมายถึง	ผลงานโครงงานอยู่ในระดับพอใช้
1.00 – 1.50	หมายถึง	ผลงานโครงงานอยู่ในระดับควรปรับปรุง

4. วิเคราะห์คะแนนจากแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม โดยมีครูผู้สอน เป็นผู้ประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubric) เกณฑ์การ ประเมินหรือระดับคุณภาพ

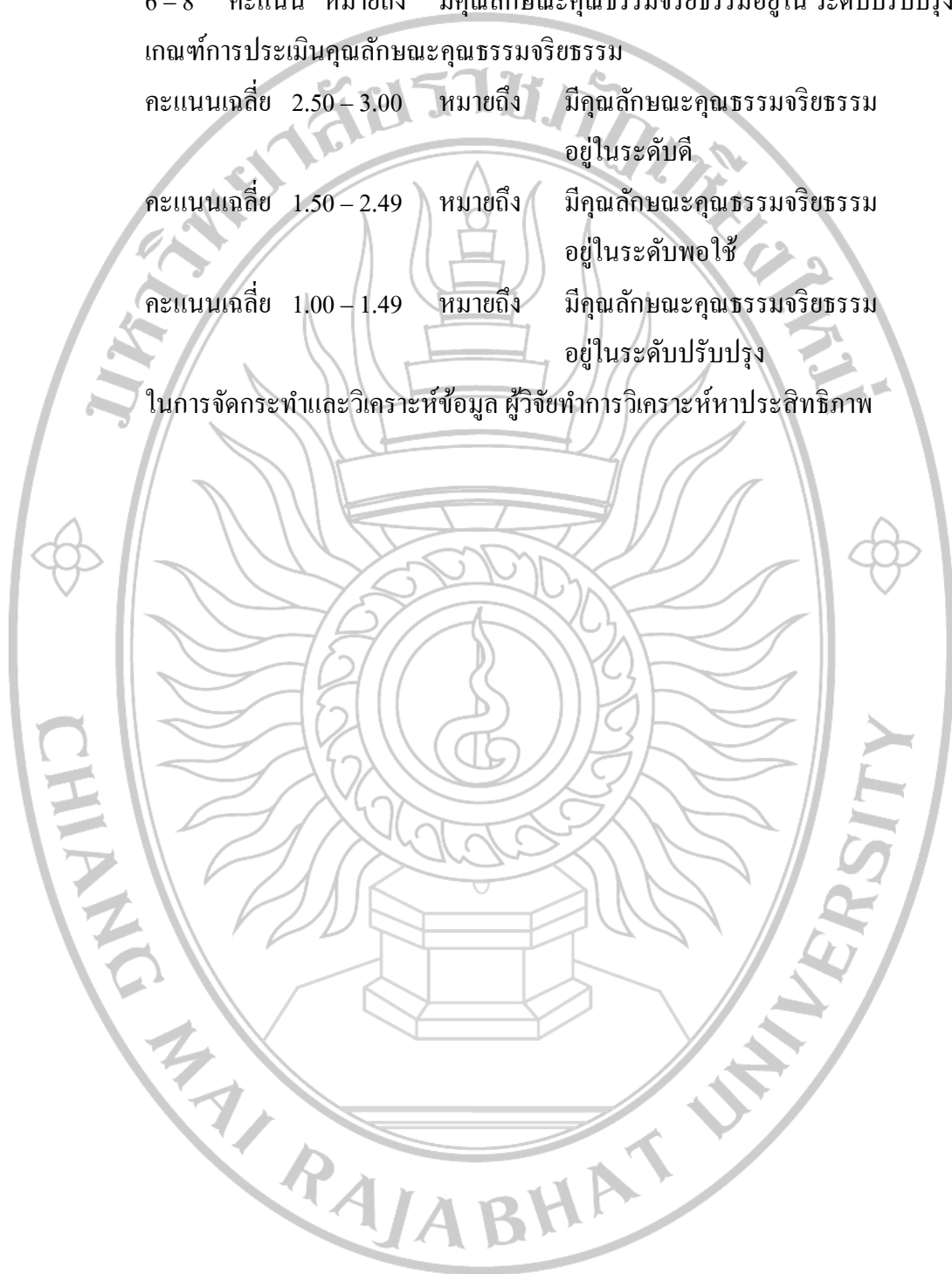
12 – 15 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน ระดับดี
 9 – 11 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน ระดับพอใช้
 6 – 8 คะแนน หมายถึง มีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมอยู่ใน ระดับปรับปรุง
 เกณฑ์การประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.00 หมายถึง มีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม
 อยู่ในระดับดี

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม
 อยู่ในระดับพอใช้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม
 อยู่ในระดับปรับปรุง

ในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคมครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre – Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The One – Group Pretest – Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 42 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) เกณฑ์การให้คะแนนผลงานโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4) แบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำคะแนนมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t – test Dependent) การวิเคราะห์ผลงานโครงงานคุณธรรมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีลักษณะเป็นเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตอนที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

**ตอนที่ 1 ผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

1. การศึกษาผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองวิเคราะห์ข้อมูลรายละเอียดดังนี้

**ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน**

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
		$\bar{x}$	S.D.	การแปลความหมาย
1	แผนการจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมและมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กันแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	3.33	0.57	ปานกลาง
2	แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้	3.66	0.57	มาก
3	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน ร้อยรัดสัมพันธ์กัน	4.00	0.00	มาก
4	การเขียนสาระสำคัญในแผนถูกต้อง	4.33	0.57	มาก
5	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.33	0.57	มาก
6	จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ทักษะกระบวนการและเจตคติ	3.66	0.57	มาก
7	จุดประสงค์การเรียนรู้เรียงลำดับพฤติกรรมจากง่ายไปยาก	4.33	0.57	มาก
8	กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับคาบเวลา	4.00	0.00	มาก
9	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ	4.00	0.00	มาก

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
		$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
10	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และระดับชั้นของนักเรียน	4.33	0.57	มาก
11	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง	3.66	0.57	มาก
12	กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน	3.66	0.57	มาก
13	กิจกรรมเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	4.00	0.00	มาก
14	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องแทรกคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม	4.00	0.00	มาก
15	วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย	3.33	0.57	ปานกลาง
16	วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	3.66	0.57	มาก
17	นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.00	0.00	มาก
18	นักเรียนทำโครงการคุณธรรมได้ใช้ความรู้ ความคิดมากกว่าการทำตามที่ครูกำหนด	3.66	0.57	มาก
19	มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.66	0.57	มาก
ภาพรวม		3.87	0.31	มาก

จากตารางที่ 4.1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านโดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.31) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับความเหมาะสมมาก

ตอนที่ 2 ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและ
หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
(n = 30)

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t.	Sig.
ก่อนเรียน	30	16.70	3.35	29	15.11	0.000*
หลังเรียน	30	25.23	2.36			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 16.70, S.D. = 3.35) และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X}$ = 25.23, S.D. = 2.36) จากการทดสอบโดยใช้ t – test แบบ Dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนแบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลงานโครงงานคุณธรรม หมายถึง โครงงานคุณธรรมที่นักเรียนสร้างขึ้นโดยมีองค์ประกอบในการตรวจให้คะแนน ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการตรวจผลงานโครงการคุณธรรมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

ชื่อโครงงานคุณธรรม	เกณฑ์การตรวจโครงงานคุณธรรม					รวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ คุณภาพ
	ส่วนประกอบ ของรายงาน ความถูกต้อง ตามรูปแบบ	ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และการนำไป ใช้ประโยชน์	ขั้นตอนการ สร้างสรรค์ ผลงาน	ความรู้ และ คุณธรรม จริยธรรม ในโครงงาน	รูปแบบการ นำเสนอ น่าสนใจ				
1. จิตอาสาสืบสานภูมิปัญญาบูรณาการ สร้างคนดีด้วยวิถีพอเพียง	4	3	3	4	3	17	3.40	0.54	ดี
2. ปลุกผักสวนครัว รั้วกินได้	3	4	4	3	3	17	3.40	3.54	ดี
3. ส่งเสริมใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้าน ดับกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ในห้องน้ำ	3	4	4	3	4	18	3.60	0.54	ดีมาก
4. ผลิตภัณฑ์เอนกประสงค์จาก สมุนไพร	3	3	4	3	3	16	3.20	0.44	ดี
คะแนนรวมเฉลี่ย ($\bar{X}$)	3.25	3.5	3.75	3.25	3.25	68	3.40	0.81	ดี
S.D.	0.5	0.57	0.5	0.5	0.5	17.00			ดี

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผลงานโครงการคุณธรรมของนักเรียนหลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้ แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ซึ่งประเมินตามเกณฑ์ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ส่วนประกอบของรายงาน ความถูกต้องตามรูปแบบ 2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำไปใช้ ประโยชน์ 3) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน และ 4) ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมในโครงงาน 5) รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจโดยรวมเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ด้าน เท่ากับ 17.00 จัดอยู่ในระดับคุณภาพดี เมื่อพิจารณาผลงานโครงการคุณธรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่มพบว่า กลุ่มที่ 3 โครงงานส่งเสริมใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้าน ดับกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ในห้องน้ำมี คะแนนเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.54) ส่วนโครงงานอื่น ๆ อยู่ในระดับดี

3. ผลการประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการจัดกิจกรรมโครงงานคุณธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจากการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม ผลปรากฏดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมระหว่างการจัดกิจกรรมโครงงาน

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ความซื่อสัตย์	2.53	0.51	ดี
ความขยันอดทน	2.63	0.49	ดี
ความรับผิดชอบ	2.51	0.51	ดี
ความเสียสละ	2.57	0.50	ดี
ระเบียบวินัย	2.43	0.50	พอใช้
รวม	2.53	0.07	ดี

จากตารางที่ 4.4 ผลการประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระหว่างการจัดกิจกรรมโครงงานเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่มีคะแนนสูงสุด คือ ความขยันอดทน อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ความเสียสละ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = 0.50) ความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.51) ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.51) ความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ ของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิเคราะห์หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคมครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre – Experimental Design) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The One – Group Pretest – Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 1 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียนทั้งหมด 42 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) เกณฑ์การให้คะแนนผลงานโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4) แบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที่ t – test แบบ Independent ซึ่งผู้วิจัยสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการทดลอง และนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่สร้างจากแนวคิดเรียนรู้แบบ Constructionism และการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานมีการสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน แผนละ 2 คาบ จำนวน 20 ชั่วโมง ประกอบด้วย องค์ประกอบ ดังนี้ 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) สาระการเรียนรู้ 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สมรรถนะสำคัญของนักเรียน 5) คุณธรรมจริยธรรม

6) ชิ้นงาน/ภาระงาน 7) สื่อการเรียนรู้ 8) กิจกรรมการเรียนรู้ 9) การวัดประเมินผล และบันทึกหลังสอน มีการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2) ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3) ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4) ขั้นแสวงหาความรู้ 5) ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ และ 6) ขั้นนำเสนอผลงาน ใช้เวลาสอน 20 ชั่วโมง ประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.31) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

2. ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พิจารณาจาก

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($\bar{X} = 16.70$, S.D. = 3.35) และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{X} = 25.23$, S.D. = 2.36) จากการทดสอบโดยใช้ t-test แบบ Dependent พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนแบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลงานโครงงานคุณธรรมของนักเรียนระหว่างเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ซึ่งประเมินตามเกณฑ์ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ส่วนประกอบของรายงานความถูกต้องตามรูปแบบ 2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำไปใช้ประโยชน์ 3) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน 4) ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในโครงงาน และ 5) รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจโดยรวม เมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ด้าน เท่ากับ 17.00 จัดอยู่ในระดับคุณภาพดี เมื่อพิจารณาผลงานโครงงานคุณธรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มที่ 3 โครงงานส่งเสริมใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้าน ดับกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ในห้องน้ำมีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.54) ส่วนโครงงานอื่น ๆ อยู่ในระดับดี

2.3 ผลการประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมโครงงานเป็นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผล

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมมีคุณภาพระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.31) ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยศึกษาขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารตำราเพื่อออกแบบจัดให้ถูกต้องตามหลักการ รวมถึงวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงงานเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้น เพื่อสร้างความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง

นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังโดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงการ และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (คุณฉวี โยเหลา และคนอื่น ๆ, 2557) และนำแนวคิดหลักการสำคัญที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง คือ การให้นักเรียนลงมือสร้างสิ่งของหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีความหมาย ซึ่งจะรวมถึงปฏิภณระหว่างความรู้ในตัวของผู้เรียนเองกับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอกสามารถเชื่อมโยง และสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ หลักการที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ หลักการตามทฤษฎี คุรุต้องจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สุชิน เพ็ชรภักย์, 2548) จึงส่งผลให้แผนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้โครงงานเป็นฐานมีความเหมาะสมในระดับมาก จึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ พบว่า มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เนื้อหาและกิจกรรมการสอน รวมถึงมีขั้นตอนการวัดและประเมินผล หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชญ์ชญา เขียววิญญู (2560) ที่ได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้โครงงานคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.30/84.10

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบให้มีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ สื่อ เอกสารต่าง ๆ และจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้เป็นรายกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เบญจวรรณ ใจแก้ว (2556) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมจากหนังสือคู่มือโครงงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติพุทธชยันตีเฉลิมราชของกุ่มกัลยาณมิตร เพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธและได้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม ผลการประเมินทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การกำหนดสาระสำคัญ การกำหนดสาระการเรียนรู้ การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ การกำหนดสื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล และทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.71 – 4.86 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวิ โสรเนตร (2558) พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 83.12/82.48

2. ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พิจารณาจาก

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 16.70 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังได้รับการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 25.23 คะแนน แสดงว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดโครงงานเป็นฐานในแต่ละขั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น เป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ร่วมทำกิจกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีอิสระภาพและได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดุขฎิโยเหลา และคนอื่น ๆ (2557) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐานว่า เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงาน และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงาน อีกทั้ง การออกแบบกระบวนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมและกระบวนการอื่น ๆ ร่วมกับสื่อ เพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนสนใจ เข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้และรับไว้ในความทรงจำระยะยาว

ในการสอนแต่ละครั้ง ผู้สอนคำนึงถึงความคิดพื้นฐานตามหลักการของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานตามแนวคิดของทิสนา แคมมณี (2560) ว่าเป็นการจัดสภาพการของการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันเลือกทำโครงการที่ตนสนใจ โดยร่วมกันสำรวจ สังเกต และกำหนดเรื่องที่ตนสนใจ วางแผนในการทำโครงการร่วมกัน ศึกษาหาข้อมูลความรู้ที่จำเป็น และลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่วางไว้ จนได้ข้อค้นพบ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ แล้วจึงเขียนรายงานและนำเสนอต่อสาธารณชน เก็บข้อมูล แล้วนำผลงานประสบการณ์ทั้งหมดมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดกัน และสรุปผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่ได้รับทั้งหมด ผู้สอนสามารถยืดหยุ่นกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ และการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง รู้จักฝึกฝน ศึกษาค้นคว้าสร้างองค์ความรู้หรือผลงานโดยการร่วมความคิด ร่วมทำ และยังมีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือผลงานโดยการคิดร่วมทำและยังมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรู้สึกมั่นใจ อยากที่จะเรียน โดยผ่านการได้ยิน ได้เห็น ได้สัมผัส และได้เคลื่อนไหวร่างกาย

ได้เชื่อมโยงความรู้เดิมมาใช้ในการเรียนรู้ใหม่ ฝึกปฏิบัติหาคำตอบร่วมกัน มีบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลาย นอกจากนี้ อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นนั้น มีกิจกรรมที่หลากหลายผู้เรียนได้รู้ได้เรียนเพิ่มขึ้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง ฝึกฝนให้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เน้นการนำปัญหาในชีวิตจริงมาเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ อันจะเป็นการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิต ด้วยวิธีการอย่างวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการทางปัญญา ผู้เรียนได้ฝึกการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดเชิงระบบ ได้พัฒนาความคิดอย่างอิสระ ซึ่งเสริมทักษะการเรียนรู้ใน 6 ขั้นตอนในการทำโครงการคุณธรรม ภายใต้การให้คำแนะนำของครูที่ปรึกษา ได้สอดคล้องกับการวิจัยของจิตติยา เนตรวงษ์ (2555) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิชญ์ชญา เขียววิญญู (2560) ที่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่อง ชีวิตเป็นสุขและการบริโภคตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนภสร ยลสุริยัน (2563) ที่พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบสะเต็มศึกษา สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความเป็นนวัตกรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานร่วมกับแนวคิดแบบสะเต็มศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี 3) ผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพล แสนบุญส่ง และสมคิด แซ่หลี่ (2560) ที่พบว่า 1) ผลการประเมินผลงานสร้างสรรค์ของผู้เรียนหลังเรียนมีคุณภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.69) 2) ผลการประเมินทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียนมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.74) 3) ผลงานสร้างสรรค์และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของผู้เรียนที่เรียน ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่ออกแบบขึ้น มีความสัมพันธ์กันในทางบวกที่ระดับก่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธาวิ โสรเนตร (2558) พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจัดการเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร ภูวาว (2559) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กลุ่มอาชีพในชุมชนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยโครงการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนงลักษณ์ เขียวมณี (2562) พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลงานโครงการคุณธรรมของนักเรียนหลังได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน ซึ่งประเมินตามเกณฑ์ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ส่วนประกอบของรายงานความถูกต้องตามรูปแบบ 2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำไปใช้ ประโยชน์ 3) ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน และ 4) ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในโครงงาน 5) รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจโดยรวมเมื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมินทั้ง 5 ด้าน ผลงานโครงการคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.00 ($\bar{X} = 17.00$, S.D. = 0.54) จัดอยู่ในระดับคุณภาพดี เมื่อพิจารณาผลงานโครงการคุณธรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พบว่า กลุ่มที่ 3 โครงงานส่งเสริมการใช้พืชสมุนไพรพื้นบ้านดับกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ในห้องน้ำ มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.54) ส่วนโครงงานอื่น ๆ อยู่ในระดับดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนอาศัยในชุมชนที่เป็นเขตชานเมือง มีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีภูมิปัญญาชาวบ้านที่ยังใช้สมุนไพรในการรักษาโรค การบริโภคพืชผักที่เป็นสมุนไพรในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวนักเรียน จึงให้ความสนใจ คิดชื่อเรื่องโครงงานที่สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคน มีประสบการณ์เดิมในการใช้พืชผักเป็นยาหรือเป็นอาหาร จึงส่งผลให้มีความรู้ในการพัฒนาหัวข้อดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคุชกู โยเฮลา และคนอื่น ๆ (2557) ที่สรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานในขั้นที่ 2 ซึ่งเป็นขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยต้องคิด หรือเตรียมกิจกรรมที่ดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ ใคร่รู้ ถึงความสนุกสนานในการทำโครงงาน หรือกิจกรรมร่วมกัน โดยกิจกรรมนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้น หรืออาจเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีความสนใจ ต้องการจะทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ ในการกระตุ้นของครูจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอจากกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่ หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

อีกประการหนึ่ง อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ผู้สอนได้ให้นักเรียนร่วมกับการวางแผนพัฒนาโครงร่างของโครงงานเป็นการเตรียมไว้ล่วงหน้า ส่งผลให้โครงงานมีคุณภาพในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคุชกู โยเฮลา และคนอื่น ๆ (2557) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการทำโครงงานว่าขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงงานก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงงานมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงงานไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงานโครงงาน จริงในขั้นแสวงหาความรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับลัดดา ภูเกียรติ (2552) ได้ให้แนวคิดการทำโครงงานของนักเรียนในขั้นที่ 3 การลงมือทำโครงงานเป็นการดำเนินงานตามแผนงานที่ได้วางไว้แล้ว โดยการปฏิบัติตามขั้นตอนที่เขียนไว้ในโครงร่าง หรือเค้าโครงที่ผ่านการเห็นชอบจากครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ทั้งนี้ การปฏิบัติดังกล่าวขึ้นอยู่กับประเภทของการทำโครงงาน ถ้าเป็น

โครงการประเภทการทดลอง ควรตรวจสอบผลของการทดลองโดยการทำการทดลองซ้ำอีก เพื่อให้ได้ผลที่แน่นอน ผู้ทำโครงการจะต้องกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอนทุกขั้นตอน และต้องปฏิบัติไปตามแผนการดำเนินงานที่วางไว้ หากมีข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน ต้องรีบปรึกษากับกลุ่มและอาจารย์ที่ปรึกษาทันที เพื่อจะได้แก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเมธาสิทธิ์ ฐญรัตนศรีสกุล (2564) พบว่า 1) แบบร่างโครงการคุณธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคุณภาพในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเมธาวิ ไสรเนตร (2558) พบว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจัดการเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับสูง

2.3 ผลการประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.07) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่มีคะแนนสูงสุด คือ ความขยันอดทนอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ความเสียสละอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = 0.50) ความซื่อสัตย์อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.53$, S.D. = 0.51) ความรับผิดชอบอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.51) ความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.50) ตามลำดับ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของหงษ์ดี ศรีเสน และคนอื่น ๆ (2563) พบว่า การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการคุณธรรมทั้ง 4 มิติ ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานทั้งระบบโรงเรียนมีผลการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด (4.41) เมื่อพิจารณาในรายประเด็น พบว่า ผู้เรียนตระหนักว่าความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากโครงการสามารถนำไปพัฒนาตนเองและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้มากที่สุด (4.71) รองลงมา ได้แก่ ผู้เรียนตระหนักว่าโครงการคุณธรรมของชั้นเรียนใช้แก้ปัญหาได้จริง (4.63) และผู้เรียนเกิดความตระหนักว่าคุณธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน (4.60) ตามลำดับ นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเหตุผลเชิงจริยธรรมจะเป็นเหตุผลสำคัญสำหรับการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนถึงพัฒนาการทางจริยธรรมที่เกิดขึ้น รวมไปถึงพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐาน จึงเป็นจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนเพื่อการพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมให้สูงขึ้น และผู้เรียนก็จะมีพฤติกรรมจริยธรรมที่สูงขึ้นด้วยเช่นกัน สอดคล้องไปกับคุณลักษณะด้านศีลธรรมของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Netwong, 2016)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจแต่ละขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นอย่างดี เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินตามขั้นตอนและเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด
2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ครูผู้สอนควรชี้แจงขั้นตอนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจถึงบทบาทของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนโดยพร้อมเพรียงกัน และบรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด
3. ในขั้นตอนการนำเสนอโครงงาน ครูผู้สอนควรสร้างแรงจูงใจและให้กำลังใจนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจกับการนำเสนอผลงานของตนเองมากขึ้น
4. ครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการฝึกทักษะร่วมกันภายในกลุ่ม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ตระหนักถึงความสำเร็จของกลุ่ม
5. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนค่อนข้างมาก โดยในแต่ละขั้นตอนครูผู้สอนสามารถยืดหยุ่นเวลาตามความเหมาะสม
6. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ผู้ที่จะนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ควรพิจารณาบริบทและวุฒิภาวะของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม และสามารถพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอื่น ๆ ในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบการใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรธนา โพธิ์เต็ง. (2558). การพัฒนาทักษะการสื่อสารและความสามารถในการทำโครงการ
โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.
กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- กิตติศักดิ์ สมอเชียว. (2555). การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนบ้านเขาคันทรง
อำเภอศรีราชา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3.
(งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- กุลกรภัส เทียมทิพร. (2559). PBL: Project Base Learning การเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริงโดยใช้โครงงาน
เป็นฐาน. วารสารการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 1 – 16.
- เกษม วัฒนชัย. (2559). ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มุลินีวิทยุสถิตริคุณ. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- เกียรติศักดิ์ เป้โค. (2558). การพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนชุมชน
เอื้องก่อนาคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.
สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โกศล มีคุณ. (2533). เอกสารคำสอนวิชามนุษยสัมพันธ์ในองค์การ.
ราชบุรี : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : บริษัท ด้านอุตสาหกรรมพิมพ์ จำกัด.
สืบค้นจาก <http://www.learners.in.th/blogs/posts/386486>
- จิตติยา เนตรวงษ์. (2555). การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยเทคนิคกลุ่มสืบสอบ
และใช้โครงงานคุณธรรมเป็นฐาน รายวิชาการบูรณาการสารสนเทศสำหรับนักศึกษา
หลักสูตร เทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

ณัชชาภิญญ์ วิรัตน์ชัยวรรณ. (2561). ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน.

สืบค้นจาก <http://www.learners.in.th/blogs/posts/386486>

ณัฐวรรณ หลาวทอง. (2551). การวัดและการประเมินผลทางการศึกษา.

กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณัฐริกา ก้อนเงิน. (2558). ผลการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานโดยใช้เครื่องมือการเรียนรู้ร่วมกับออนไลน์ ด้วยเทคนิคคอกบัวบานที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา OJED จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 11(2), 60 – 74.

คุษฎี โยเหลา. (2557). การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2557). คุณธรรม จริยธรรมกับศีลธรรม จากมุมมองของปรัชญา.

กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

ทิพย์พาร ดันดิสุนทร. (2556). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.

ทิตนา แหมมณี. (2551). รูปแบบการเรียนการสอน.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิตนา แหมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 46(1), 218 – 253.

นงลักษณ์ เขียวมณี. (2562). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญา

ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์).

นุชรินทร์ ปามูล. (2560). แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารห้องเรียนพิเศษ

โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย. วารสารคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2(3), 12.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2548). *แนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้โครงการคณิตศาสตร์
ในประมวลองค์ความรู้ และงานวิจัยหลักสูตรและการเรียนรู้.*

ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เบญจวรรณ ใจแก้ว. (2556). *การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรมสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบุบผารวม จังหวัดเชียงใหม่.*

(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

ปราชญ์ รัตนานันท์. (2553). *แนวคิด โครงงานสังคมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2).*

กรุงเทพฯ : เป็นภาษาและศิลปะ.

พระครูประโชติจันทร์ทิม (นาม จันทโชโต). (2555). *การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียน
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.*

(วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

พระบำรุง ปญญาพโล (โพธิ์ศรี). (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของ
นักศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร.*

(วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย).

พระมหาพจน์รินทร์ จิตวิโส. (2565). *บันทึกความสำเร็จ ปีที่ 3 เยาวชนไทยทำดีถวายในหลวง
คู่มือ โครงงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ. สมุทรสาคร : บริษัท เอเอ็ม ดีโมทีฟ จำกัด.*

พระวีระศรีพรหม. (2555). *ปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3.*

(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์).

พิพัฒน์ คุณวงศ์. (2561). *การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project – based Learning).*

สืบค้นจาก <http://pipatkunwong2.blogspot.com/2018/02/project-based-learning.html>

พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์, เพียว ยินดีสุข และราชน มีศรี. (2553). *การสอนคิดด้วยโครงงาน
การเรียนการสอนแบบบูรณาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2).*

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรา นิคมานนท์. (2540). *การประเมินผลการเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 2).*

กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์การพิมพ์.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). *วิธีวิจัยทางการศึกษา. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.

กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น, 253 – 291.

รุ่งอรุณ เขียวพุ่มพวง. (2557). กิจกรรมนันทนาการเพื่อพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็ก.

กรุงเทพฯ : เอส. ออฟเซ็ทกราฟิกลีไซน์.

โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม. (2565). ข้อมูล โรงเรียน. สืบค้นจาก <http://swt.ac.th>.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ลักขณา ศรีวัฒน์. (2557). จิตวิทยาสำหรับครู. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.

ลัดดา ศิลาน้อย และพรชนิตว์ ถิ่นราช. (บรรณาธิการ). (2558). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการแก้ปัญหาด้วยวิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคห้องเรียน กลับด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในรายวิชาสังคมศึกษา ส 21103.

ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ลัดดา ศิลาน้อย และอังคณา ตุงคะสมิต. (2556). ยกระดับครูสังคมศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.

ขอนแก่น : สาขาวิชาสังคมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วัชรภรณ์ ประภาสะโนบล และมาเรียม นิลพันธุ์. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน.

วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 11(2), 8 – 23.

วัฒนา มั่งคสมัน. (2551). การสอนแบบโครงงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิธร ภู่วาว. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กลุ่มอาชีพในชุมชนบางบอนและกระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยโครงงาน.

Veridian E – Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(2), 2071 – 2088.

ศิริพล แสนบุญส่ง. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นฐานผ่านสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนคลาวด์คอมพิวเตอร์เพื่อส่งเสริมผลงานสร้างสรรค์และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นทีมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.

(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิก.
- สุชิน เพ็ชรภักดิ์. (2548). รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาในประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุภาพร สุขสวัสดิ์. (2552). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนสตรีนนทบุรี. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร).
- อมรา เล็กเรณูสินธุ์. (2542). คุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- อังคณา ตุงกะสมิต. (2559). สังคมศึกษาในโลกอาเซียน *Social Studies in ASEAN Community*.
ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Barell, J. (2010). *Problem – based learning: the foundation for 21st century skills*. In J. Bellanca & R. Brandt (Eds), *21st century skill: rethinking how student learn*. Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Blank, W. (1997). *Authentic instruction*. In W.E. Blank & S. Harwell (Eds.), *Promising Practices for connecting high school to the real world*. Tampa, FL: University of South Florida.
- Likert, R. (2017). *The method of constructing an attitude scale: a sourcebook for behavioral scientists*. Retrieved from doi 10.4324/9781315128948-23.
- KM CHILD – PBL. (2015). *Project – based Learning*.
Retrieved from <http://www.vcharkarn.com/vcafe/202304>
- McDonnell, K. (2007). Can 40 seconds of compassion reduce patient anxiety. *Journal Clinical Oncology*, 17(1), 371.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. นายขงยุทธ เขื่อนแก้ว ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านแม่กื๊ด
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2
2. นางพิศุดา วรรณโสภา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
3. นางธิดารัตน์ ศรีชัยตัน ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
4. นายอริน เขื่อนแก้ว ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน

ภาคผนวก ข

หนังสือราชการ

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือวิทยานิพนธ์

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว. ๔๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๔ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายยงยุทธ เชื้อนแก้ว
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่กั๊ก

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ พระภิกษุวิชญ์ วันมามลา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ การทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม” โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินตุน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา การทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนัง พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๓-๒๖๓-๙๑๘๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว.๕๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง

จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๔ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางพิศสุตา วรรณโสภา

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ พระภิกษุวันมาลา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม” โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินคุ่น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนรินทร์ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๓/-๒๖๓-๙๑๔๑

ที่ อว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว.๔๘๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๑๘ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางธิดารัตน์ ศรีชัยตัน
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ พระกรวิชญ์ วันมาลา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ การทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม” โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินตุน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา การทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยนักศึกษาได้ประสานกับท่านแล้ว บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจ และให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฏฐ์ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๓/-๒๖๓-๙๑๔๑

2. หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

ที่ ขว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว.๕๒๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตทดลองเครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางพิศสุตา วรณโสภา
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ พระกรวิชัย วันมาลา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม" โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินตุน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยกำหนดทดลองเครื่องมือระหว่างวันที่ ๒๕-๒๙ กันยายน๒๕๖๖ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๙๓๗-๒๖๓-๙๑๔๑

ที่ บว. ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ว.๕๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง

จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายอาริน เชื้อนแก้ว

ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ พระกรวิชญ์ วันมาลา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม” โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินตุน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาใช้เครื่องมือเพื่อทำวิทยานิพนธ์ โดยกำหนดใช้เครื่องมือระหว่างวันที่ ๒-๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลณัฐ พลวัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๙๙๗-๒๖๓-๙๑๔๑

3. หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์

ที่ ขว ๐๖๑๒.๑๔.๐๑/ ๔๘๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒๐๒ ถนนช้างเผือก อ.เมือง
จ. เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางธิดารัตน์ ศรีชัยคันทน์
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้อนุมัติให้ พระกรวิชญ์ วันมามา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม" โดยมี อาจารย์ ดร.ศศิธร อินต๋น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงขออนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ในระหว่างวันที่ ๙ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ ส่วนรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะประสานกับท่านโดยตรงต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลนัฏฐ์ พงษ์วัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐๙๗/-๒๖๓-๙๑๔๑

ภาคผนวก ก

หนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

COA No. 326/2023

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Institutional Review Board, Chiang Mai Rajabhat University
หนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
(Certificate of Approval)

การวิจัยนี้ได้รับการพิจารณาเข้าข่ายการพิจารณา แบบเร่งรัด และการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมายข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

This research has been considered as an Expedited Review and conducted in accordance with international ethical principles. As well as national laws, regulations and regulations. It is deemed appropriate to conduct research in accordance with this research proposal.

ชื่อโครงการ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

Study Title : Project-Based Learning Management to Develop Moral and Ethics of Grade 9
Students of Serm-Ngam Wittayakhom School

รหัสโครงการ (Project Code) : IRBCMRU 2023/326.05.10

หัวหน้าโครงการและผู้ร่วมวิจัย :
พระภิกษุวันมาลา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Head of the Project and Co-Researcher :
Phra Koyawit Wanmala

Faculty of Education Chiang Mai Rajabhat University

(อาจารย์ ดร.อัศศิริ บุนsongthae)
(Dr. Akharasit Bunsongthae)

ประธานคณะกรรมการประจำจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Chairman the Institutional Review Board, Chiang Mai Rajabhat University

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2566

November 14, 2023

หมายเลขรับรอง (Certificate Number) : IRBCMRU 2023/326.05.10

วันที่ให้การรับรอง : 14 พฤศจิกายน 2566

Date of Approval : November 14, 2023

วันหมดอายุใบรับรอง : 13 พฤศจิกายน 2567

Expiration Date : November 13, 2024

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเครื่องมือในการทำวิจัย

1. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

ตัวอย่าง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง เริ่มต้นกับโครงการคุณธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รหัส ส23105

เวลา 1 ชั่วโมง

ผู้สอน : พระครูใบฎีกากรวิชัย จิตเมโธ (วันมาลา)

สอนวันที่

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

1. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ม.3/2 วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและ ความสงบสุขแก่โลก

2. สาระสำคัญ

ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและ ความสงบสุขแก่โลกโดยการใช้หลักอริยบท 4 เป็นหลัก ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน อันสามารถที่จะให้งานนั้นบังเกิดผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประกอบไปด้วยหลักธรรม 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ ความพึงพอใจในการทำโครงการคุณธรรม วิริยะ ความเพียรพยายามในการดำเนินโครงการคุณธรรม จิตตะ ความเอาใจใส่ในสิ่งที่ทำ และวิมังสา การพิจารณาใช้สติปัญญาวางแผน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต, 2553))

โครงการเป็นการศึกษาค้นคว้าตามความสนใจ ตามความถนัด และตามความสามารถของผู้เรียนเองภายใต้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือผลงาน ซึ่งมีความสมบูรณ์ในตัวโดยผู้เรียนเป็นผู้วางแผนการศึกษา ค้นคว้าและดำเนินการด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการสืบค้น ทดลอง ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา (Adviser)

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

ความรู้ (K)

1. นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย และประเภทของโครงการได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญและการนำหลักธรรมอริยบท 4 ไปประยุกต์ใช้ในการทำโครงการคุณธรรมและใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

กระบวนการ (P)

3. นักเรียนร่วมอภิปรายความสำคัญของการทำโครงการได้
4. นักเรียนร่วมอภิปรายความสำคัญของหลักธรรมอริยบท 4 ต่อการเรียนรู้ และการทำงานได้อย่างถูกต้อง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

5. นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำงานภายในกลุ่มและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

4. สารการเรียนรู้

1. ความหมายของโครงการ
2. ประเภทของโครงการ
3. หลักอริยบท 4

5. ทักษะ/กระบวนการ

- การให้เหตุผล
- การรวบรวมข้อมูล
- การวิเคราะห์
- การสรุปความรู้
- กระบวนการกลุ่ม

6. คุณธรรมจริยธรรม 5 คุณลักษณะ

- ความซื่อสัตย์
- ความขยันอดทน
- มีความรับผิดชอบ
- มีความเสียสละ
- มีระเบียบวินัย

7. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการคิด
- ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

8. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงการก่อนการเรียนรู้ เนื่องจากการทำโครงการมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้น ผู้เรียนจึงมีความจำเป็น จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับโครงการไว้เป็นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปฏิบัติขณะทำงานโครงการจริงในขั้นแสวงหาความรู้ โดยครูให้นักเรียนศึกษาตัวอย่างโครงการคุณธรรมจากการสืบค้นจากแหล่งเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1 หัวข้อเรื่อง : ปฐมนิเทศการจัดทำโครงการ

1. ก่อนเริ่มเรียน ครูเตรียมความพร้อม ของนักเรียนโดยเริ่มจากการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และสร้างความสนใจด้วยการซักถาม พูดคุย และอธิบายการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานร่วมกับแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและสามารถลงมือปฏิบัติได้

2. ครูชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้

3. นักเรียนดูตัวอย่างโครงการและศึกษาขั้นตอนการทำงานโครงการจาก

(<https://www.youtube.com/watch?v=gflupzjgOsI>)

4. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 – 6 คน ตามความสมัครใจ

5. นักเรียนช่วยกันระดมความคิดในการทำโครงการและการนำเสนอหัวข้อโครงการที่สนใจ ที่ได้จากการดูตัวอย่างการทำโครงการ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อื่นทราบแนวคิดหรือปัญหาที่ศึกษา วิธดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ ผลของการศึกษา ตลอดจนประโยชน์และ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากการทำโครงการ ตลอดจนการเขียนรายงานควรใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน และตรงไปตรงมา โดยให้ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ตามขั้นตอนที่วางแผนไว้

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอรายละเอียดในการทำโครงการและเขียนรายงาน โดยครูและเพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ คอยให้คำแนะนำและเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 2 กระตุ้นความสนใจ เป็นการสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการคิด การระดมสมองในเรื่องที่สนใจ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นการสร้างความรู้สึที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน มีการนำเสนอตัวอย่างการจัดทำโครงการ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจก่อนลงมือทำโครงการ

ชั่วโมงที่ 2 หัวข้อเรื่อง : คุณธรรม จริยธรรมในการเรียนและการทำงาน

1. นักเรียนนั่งสมาธิก่อนเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียน ครูชี้แจงบอกจุดประสงค์ในการเรียนรู้ในการเรียนเรื่อง ประสบความสำเร็จในการทำงานได้โดยใช้คุณธรรมอริยาบท 4 แล้วสุ่มถามอาชีพที่นักเรียนพบเห็นในชุมชน และให้นักเรียนวิเคราะห์หลักธรรมอริยาบท 4 บอกองค์ประกอบที่จะทำให้เราประสบความสำเร็จในการทำอาชีพนั้น ๆ มีอะไรบ้าง นั่นคือ 1) ฉันทะ คือ ความพอใจ ใฝ่รัก ใฝ่หาความรู้ และใฝ่สร้างสรรค์ 2) วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม มีความอดทนไม่ท้อถอย 3) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่และตั้งใจแน่วแน่ในการทำงาน 4) วิมังสา คือ ความหมั่นใช้ปัญญาและสติในการตรวจตราและคิดไตร่ตรอง (คิด) จากนั้นครูให้ดูคลิปสถานการณ์จากสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง อริยาบท 4 แล้วร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับความหมาย หลักธรรม การประยุกต์นำไปใช้กับการเรียนการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนสืบค้นจากสื่อออนไลน์เกี่ยวกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จ หรือไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงานเนื่องจากขาดอริยาบท 4 เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรายกลุ่มย่อย

3. ตัวแทนกลุ่มนักเรียนนำเสนอผลการสืบค้นกรณีศึกษา สถานการณ์ที่กลุ่มสนใจ สืบค้นได้มาอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ข่าว เหตุการณ์ในปัจจุบันจากการติดตามความก้าวหน้าต่าง ๆ จะพบว่า คนส่วนใหญ่ขาดคุณธรรมในข้อนี้ เรามาระดมความคิดจะช่วยกันพัฒนากลุ่มบุคคลเหล่านี้ได้อย่างไร

9. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. ตัวอย่างโครงการและศึกษาขั้นตอนการทำงานโครงการจาก
(<https://www.youtube.com/watch?v=gflupzjgOsI>)

2. คลิปสถานการณ์จากสื่อวีดิทัศน์ เรื่อง อริยาบท 4

10. แหล่งเรียนรู้

1. ห้องสมุดโรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

2. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์โรงเรียนเสริมงามวิทยาคมเพื่อสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต

11. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการ/เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. อธิบายความหมาย และประเภทของโครงการ 2. อธิบายความหมาย ความสำคัญและการนำ หลักการอิทธิบาท 4 ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้	แบบสอบถาม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
3. อภิปรายความสำคัญของการทำโครงการได้ 4. อภิปรายความสำคัญของหลักการอิทธิบาท 4 ต่อการเรียนรู้ และการทำงานได้อย่างถูกต้อง	แบบสังเกตพฤติกรรม	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
5. ให้ความร่วมมือในการทำงานภายในกลุ่มและ ทำงานร่วมกับผู้อื่น	แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงาน	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

ผู้สอน : พระครูใบฎีกากรวิชัย จิตเมธ (วันมาลา)

สอนวันที่

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

.....

สภาพทั่วไป/ผลการจัดการเรียนรู้ (สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหาคิดวิจยในชั้นเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

แบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม

กลุ่มที่ (ชื่อกลุ่ม).....

สมาชิกในกลุ่ม

1.....2.....

3.....4.....

5.....6.....

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน			
	4	3	2	1
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน				
2. การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่				
3. การให้ความร่วมมือในการทำงาน				
4. การแสดงความคิดเห็น				
5. การยอมรับความคิดเห็น				
รวม				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำ ให้ 4 คะแนน (ดีมาก)

พฤติกรรมที่ปฏิบัติบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน (ดี)

พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 2 คะแนน (ปานกลาง)

พฤติกรรมที่ปฏิบัติน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน (ปรับปรุง)

แบบสังเกตการปฏิบัติ				
กิจกรรมที่สังเกต.....วัน/เดือน/ปี ที่สังเกต.....				
ชื่อกลุ่ม.....สมาชิก ได้แก่ 1.....2.....				
3.....4.....5.....				
คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย 3 ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง				
รายการพฤติกรรม	คุณภาพการปฏิบัติ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การวางแผนในการทำงานร่วมกัน				
2. การมอบหมายงานในกลุ่ม				
3. ความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม				
4. การปฏิบัติงานตามแผนและขั้นตอน				
5. ผลงานสำเร็จตามขั้นตอน				
6. คุณภาพของผลงาน				
รวมคะแนน				
ระดับคุณภาพ.....				

เกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพการปฏิบัติ

พฤติกรรมหรือผลงานปรากฏชัดเจน	ได้ 3 คะแนน
พฤติกรรมหรือผลงานปรากฏค่อนข้างชัดเจน	ได้ 2 คะแนน
พฤติกรรมหรือผลงานปรากฏบ้างเล็กน้อย	ได้ 1 คะแนน
ไม่ได้ปฏิบัติ ไม่มีผลงาน	ได้ 0 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
16 - 18	3 (ดีมาก)
11 - 15	2 (ดี)
6 - 10	1 (พอใช้)
0 - 5	0 (ปรับปรุง)

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

วิชาสังคมศึกษา

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

คำชี้แจง

- ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมายกากบาท ทับตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุด

1. คุณงามความดี เป็นความหมายของข้อใด

- ก. คุณธรรม
- ข. จริยธรรม
- ค. ศีลธรรม
- ง. ค่านิยม

2. การประพฤติปฏิบัติตน เป็นความหมายของข้อใด

- ก. คุณธรรม
- ข. จริยธรรม
- ค. ศีลธรรม
- ง. ค่านิยม

3. ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ เป็นความหมายของข้อใด

- ก. ธรรม
- ข. จริยะ
- ค. ศีล
- ง. สมบัติ

4. ชินวุติ ประพฤติดี ด้วยความรู้สึกลงในทางดีงามจนเคยชิน แสดงว่า ชินวุติ มีสิ่งใด

- ก. ค่านิยม
- ข. ศีลธรรม
- ค. จริยธรรม
- ง. คุณธรรม

5. พิทยา เป็นนักเรียนนายร้อย เรียนที่โรงเรียนนายร้อยจนสำเร็จการศึกษา และได้เป็นนายร้อยปฏิบัติงาน ที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อสมเด็จพระบรมบวงสรวงองค์ เสด็จในจังหวัด 3 ชายแดนภาคใต้ พิทยาไปปรับเสด็จตลอด ทุกครั้งโดยมิให้ขาดแม้แต่ครั้งเดียว

- ก. การรักษาความลับ
- ข. การรู้จักข่มใจตนเอง
- ค. การอดทน อดกลั้น และอดออม
- ง. การรู้จักละวางความชั่ว

6. ส.ต.ท.วณิศา ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์สุจริต แสดงว่าส.ต.ท.วณิศา มีคุณธรรมประการใด ตามหลักธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานหลักคุณธรรมสำหรับคนไทย ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525

- ก. การรักษาความลับ
- ข. การรู้จักข่มใจตนเอง
- ค. การอดทน อดกลั้น และอดออม
- ง. การรู้จักละวางความชั่ว

7. ครูจรงค์ดี อดทน อดกลั้น อดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต แสดงว่าครูจรงค์ดี มีคุณธรรมประการใด ตามหลักธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานหลักคุณธรรมสำหรับคนไทย ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525

- ก. การรักษาความลับ
- ข. การรู้จักข่มใจตนเอง
- ค. การอดทน อดกลั้น และอดออม
- ง. การรู้จักละวางความชั่ว

8. ครูจิณณภณ รู้จักละวางความชั่ว ความสุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง แสดงว่าครูจิณณภณ มีคุณธรรมประการใด ตามหลักธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานหลักคุณธรรมสำหรับคนไทย ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525

- ก. การรักษาความลับ
- ข. การรู้จักข่มใจตนเอง
- ค. การอดทน อดกลั้น และอดออม
- ง. การรู้จักละวางความชั่ว

9. ธรรมที่คุ้มครองโลก ที่ใช้ปกครอง ควบคุมจิตใจมนุษย์ไว้ให้อยู่ในความดีมิให้ละเมิดศีลธรรม
อยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุขไม่เดือดร้อน สับสน วุ่นวาย เป็นความหมายของข้อใด

ก. สัมปฐิธรรม 7

ข. ธรรมโลกบาล

ค. พละ 5

ง. อคติ 4

10. ความละเอียดใจตนเองในการทำสมาธิ เป็นความหมายของข้อใด

ก. ศีล

ข. สมาธิ

ค. หิริ

ง. โอตตัปปะ

11. ความเกรงกลัวบาป เกรงกลัวต่อการทำความชั่วและผลของกรรมชั่วที่ได้กระทำให้เป็น
ความหมายของข้อใด

ก. ศีล

ข. สมาธิ

ค. หิริ

ง. โอตตัปปะ

12. ความอดทนต่อความทุกข์ต่อความลำบาก ต่อความโกรธ ความหนักเอาเบาสู้เพื่อให้บรรลุ
จุดหมายที่ดีงาม เป็นความหมายของข้อใด

ก. ขันติ

ข. โสรัจจะ

ค. หิริ

ง. โอตตัปปะ

13. ความสงบเสงี่ยม ความมีอริยาขยงดงาม รักความประณีต และรักษาอากัปกิริยาให้เหมาะสม
เรียบร้อย เป็นลักษณะอาการที่ต่อเนื่องจากความมีขันติ เป็นความหมายของข้อใด

ก. ขันติ

ข. โสรัจจะ

ค. หิริ

ง. โอตตัปปะ

14. ข้อใดคือธรรมที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จ

- ก. พรหมวิหาร 4
- ข. สังคหวัตถุ 4
- ค. อิทธิบาท 4
- ง. ฌรราวาสธรรม 4

15. ข้อใดคือธรรมของผู้ครองเรือน

- ก. พรหมวิหาร 4
- ข. สังคหวัตถุ 4
- ค. อิทธิบาท 4
- ง. ฌรราวาสธรรม 4

16. ข้อใดคือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่น

- ก. พรหมวิหาร 4
- ข. สังคหวัตถุ 4
- ค. อิทธิบาท 4
- ง. ฌรราวาสธรรม 4

17. ครูพูดด้วยความจริงใจอ่อนโยน ทำให้นักเรียนเกิดความเคารพนับถือ แสดงว่าครูมีคุณธรรมในข้อใด

- ก. สัมมาทิฎฐิ
- ข. สัมมาสังกัปปะ
- ค. สัมมวาจา
- ง. สัมมากัมมันตะ

18. ครูไม่เบียดเบียนเวลาสอนไปทำอาชีพอย่างอื่น หรือรู้จักใช้เวลาว่างเพื่อค้นหาความรู้เพื่อใช้ในการสอน แสดงว่าครูมีคุณธรรมในข้อใด

- ก. สัมมาอาชีวะ
- ข. สัมมาวายามะ
- ค. สัมมาสติ
- ง. สัมมาสมาธิ

19. ข้อใดคือหลักธรรมสำหรับพระราชาธิบดีบริหาร ครูอาจารย์

- ก. มรรค 8
- ข. อคติ 4
- ค. พลละ 5
- ง. ทศพิธราชธรรม

20. ความประพฤติที่งดงาม เป็นความหมายของข้อใด

- ก. ทศพิธราชธรรม
- ข. ศักดิ์ธรรม
- ค. จริยธรรม
- ง. คุณธรรม

21. ความนิยมในสิ่งที่มีค่าควรแก่การปกป้องคุ้มครองป้องกันดูแลรักษาไว้ให้มั่นคง ดำรงอยู่ให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม เป็นความหมายของข้อใด

- ก. คุณธรรม
- ข. จริยธรรม
- ค. ศีลธรรม
- ง. ค่านิยม

22. ค่านิยมที่ช่วยให้ชีวิตและร่างกายของคนเรายืดอายุต่อไป ได้แก่ ปัจฉัยสี่ เป็นความหมายของค่านิยมใด

- ก. ค่านิยมทางสังคม
- ข. ค่านิยมทางวัตถุ
- ค. ค่านิยมทางจริยธรรม
- ง. ค่านิยมทางความจริง

23. ค่านิยมที่กำหนดให้เกิดความรักความเข้าใจ ความต้องการทางสังคมของบุคคล เป็นความหมายของค่านิยมใด

- ก. ค่านิยมทางสังคม
- ข. ค่านิยมทางวัตถุ
- ค. ค่านิยมทางจริยธรรม
- ง. ค่านิยมทางความจริง

24. เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความจริง ซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการหาความรู้ เป็นความหมายของค่านิยมใด

- ก. ค่านิยมทางสังคม
- ข. ค่านิยมทางวัตถุ
- ค. ค่านิยมทางจริยธรรม
- ง. ค่านิยมทางความจริง

25. เป็นค่านิยมที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบชั่วดี เป็นความหมายของค่านิยมใด

- ก. ค่านิยมทางสังคม
- ข. ค่านิยมทางวัตถุ
- ค. ค่านิยมทางจริยธรรม
- ง. ค่านิยมทางความจริง

26. เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ในความดีความงามของสิ่งต่างๆ เป็นความหมายของค่านิยมใด

- ก. ค่านิยมทางจริยธรรม
- ข. ค่านิยมสุนทรียภาพ
- ค. ค่านิยมทางสังคม
- ง. ค่านิยมทางศาสนา

27. เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนา ความสมบูรณ์ในชีวิต รวมทั้งความศรัทธาและการบูชาทางศาสนา เป็นความหมายของค่านิยมใด

- ก. ค่านิยมทางจริยธรรม
- ข. ค่านิยมสุนทรียภาพ
- ค. ค่านิยมทางสังคม
- ง. ค่านิยมทางศาสนา

28. ศาโรช บัวศรี ได้กล่าวอธิบายว่า ค่านิยมโดยทั่วไปสามารถจำแนก เป็น 2 ประการ ตรงกับข้อใด

- ก. ค่านิยมทางวัตถุ ค่านิยมทางความจริง
- ข. ค่านิยมพื้นฐาน ค่านิยมวิชาชีพ
- ค. ค่านิยมทางสังคม ค่านิยมสุนทรียภาพ
- ง. ค่านิยมทางศาสนา ค่านิยมทางจริยธรรม

29. ปัจจัยในข้อใดที่ไม่มีอิทธิพลต่อค่านิยม

- ก. ครอบครัว
- ข. โรงเรียน
- ค. หัวใจ
- ง. ศาสนา

30. แนวคิดหรือความประพุดอันดีงาม ที่ครูควรยึดถือเป็นหลักประจำใจ และปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ยึดถือนั้นเป็นประจำ คือค่านิยมใด

ก. ค่านิยมครู

ข. ค่านิยมสถานศึกษา

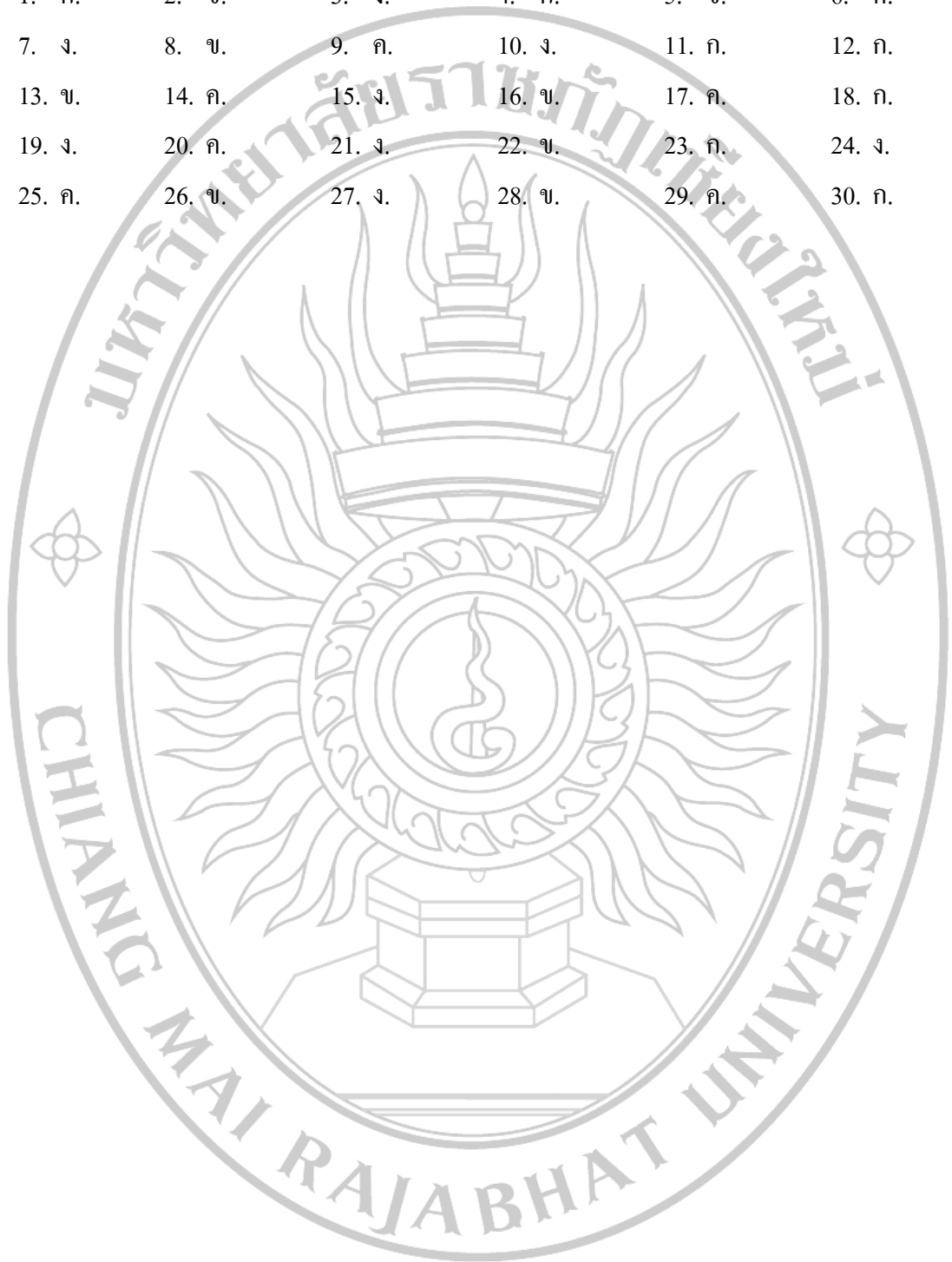
ค. ค่านิยมผู้บริหารสถานศึกษา

ง. ค่านิยมบุคลากรทางการศึกษา

(เฉลย) แบบทดสอบ

1. ก.	2. ข.	3. ง.	4. ก.	5. ข.	6. ค.
7. ง.	8. ข.	9. ค.	10. ง.	11. ก.	12. ก.
13. ข.	14. ค.	15. ง.	16. ข.	17. ค.	18. ก.
19. ง.	20. ค.	21. ง.	22. ข.	23. ก.	24. ง.
25. ค.	26. ข.	27. ง.	28. ข.	29. ค.	30. ก.

ภาคผนวก จ

แบบประเมินคุณภาพ

1. แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
2. แบบประเมินความสอดคล้องของเกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
3. แบบประเมินความสอดคล้องของเกณฑ์การให้คะแนนโครงงาน เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม
โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ฉบับนี้ใช้ประเมินคุณภาพของ
แผนการจัดการเรียนรู้ให้ประเมินตามประเด็นที่กำหนด

โปรดพิจารณาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายการว่ามีความสอดคล้องมาก
น้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความเห็น” ที่ตรงกับความเห็นของท่านมาก
ที่สุด เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานคุณธรรม

วิชา.....ชั้น.....

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
1	แผนการจัดการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมและมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน					
2	แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้					
3	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนร้อยรัดสัมพันธ์กัน					
4	การเขียนสาระสำคัญในแผนถูกต้อง					
5	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ					
6	จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ					
7	จุดประสงค์การเรียนรู้เรียงลำดับพฤติกรรมจากง่ายไปยาก					
8	กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับคาบเวลา					
9	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ					
10	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และระดับชั้นของนักเรียน					
11	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง					
12	กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน					
13	กิจกรรมเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
14	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องแทรกคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม					
15	วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย					
16	วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
17	นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
18	นักเรียนทำโครงการคุณธรรมที่ได้ใช้ความรู้ ความคิด มากกว่าการทำตามที่ครูกำหนด					
19	มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

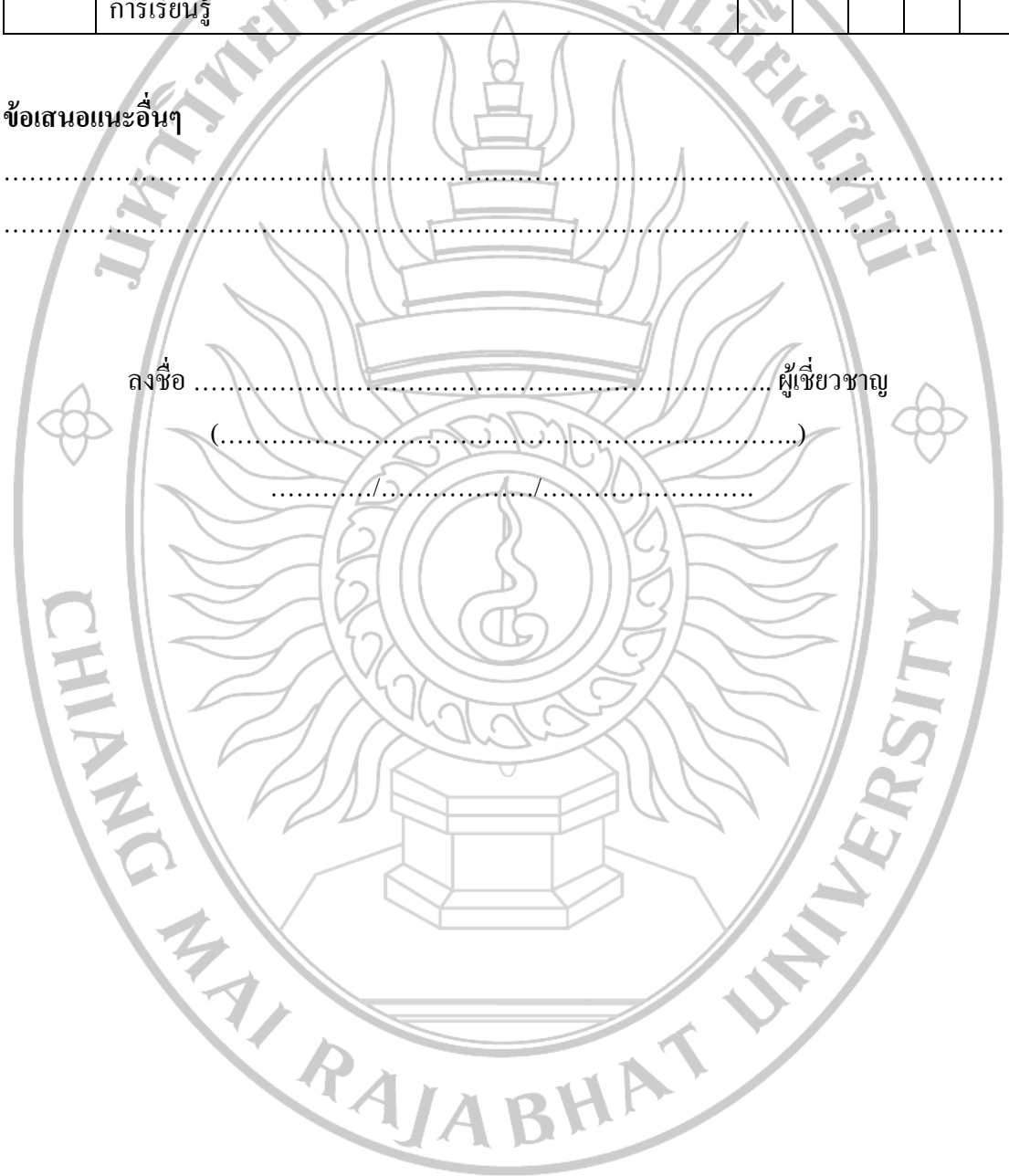
.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

...../...../.....

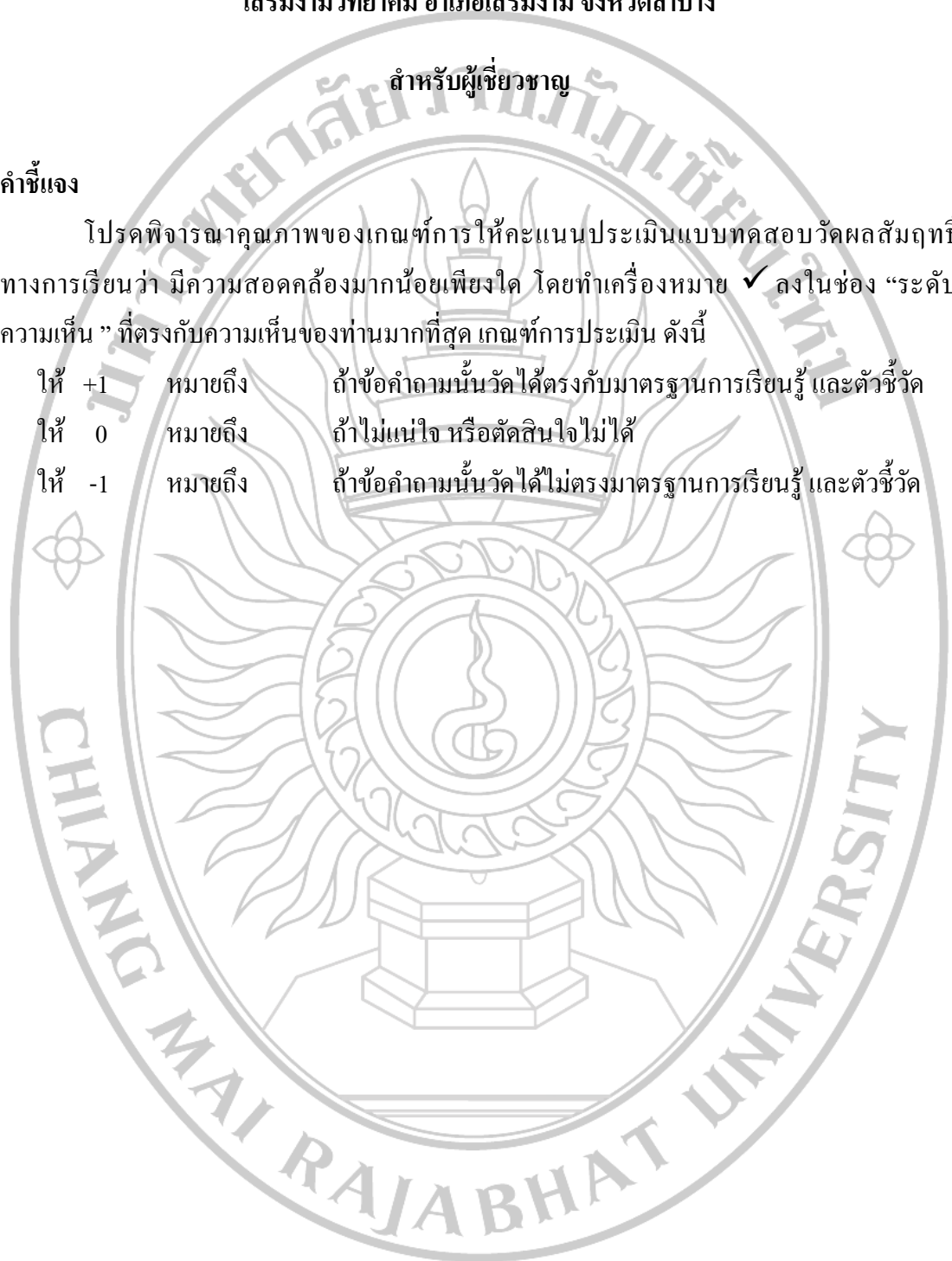
แบบประเมินความสอดคล้องของเกณฑ์การให้คะแนน
แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
เสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า มีความสอดคล้องมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความเห็น” ที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้ +1	หมายถึง	ถ้าข้อความนั้นวัดได้ตรงกับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด
ให้ 0	หมายถึง	ถ้าไม่แน่ใจ หรือตัดสินใจไม่ได้
ให้ -1	หมายถึง	ถ้าข้อความนั้นวัดได้ไม่ตรงมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กับมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด ม.3/2 วิเคราะห์ความสำคัญของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือในฐานะที่ช่วยสร้างสรรค์อารยธรรมและ ความสงบสุขแก่โลก

ข้อสอบ	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1. คุณงามความดี เป็นความหมายของข้อใด ก. คุณธรรม ข. จริยธรรม ค. ศีลธรรม ง. ค่านิยม				
2. การประพฤติปฏิบัติตน เป็นความหมายของข้อใด ก. คุณธรรม ข. จริยธรรม ค. ศีลธรรม ง. ค่านิยม				
3. ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ เป็นความหมายของข้อใด ก. ธรรม ข. จริยะ ค. ศีล ง. สมာธิ				

ข้อสอบ	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
4. ชินวุฒิ ประพฤติดี ด้วยความรู้ลึกในทางดิงาม จนเคยชิน แสดงว่า ชินวุฒิ มีสิ่งใด ก. ค่านิยม ข. ศีลธรรม ค. จริยธรรม ง. คุณธรรม				
5. พิทยา เป็นนักเรียนนายร้อย เรียนที่โรงเรียนนายร้อย จนสำเร็จการศึกษา และได้เป็นนายร้อยปฏิบัติงานที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อสมเด็จพระบรมบวงสาธุวงศ์ เสด็จในจังหวัด 3 ชายแดนภาคใต้ พิทยาไปรับเสด็จ ตลอด ทุกครั้งโดยมิให้ขาดแม้แต่ครั้งเดียว ก. การรักษาความลับ ข. การรู้จักข่มใจตนเอง ค. การอดทน อดกลั้น และอดออม ง. การรู้จักละวางความชั่ว				
6. ส.ต.ท.วณิดา ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ใน ความสัตย์ความดี แสดงว่าส.ต.ท.วณิดา มีคุณธรรม ประการใด ตามหลักธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานหลักคุณธรรมสำหรับ คนไทย ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพ- มหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525 ก. การรักษาความลับ ข. การรู้จักข่มใจตนเอง ค. การอดทน อดกลั้น และอดออม ง. การรู้จักละวางความชั่ว				

ข้อสอบ	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
7. ครุจงค์ดี อดทน อดกลั้น อดออม ที่จะไม่ประพฤติกว้างความสัตย์สุจริต แสดงว่าครุจงค์ดี มีคุณธรรมประการใด ตามหลักธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานหลักคุณธรรมสำหรับคนไทย ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525 ก. การรักษาความสัจ ข. การรู้จักข่มใจตนเอง ค. การอดทน อดกลั้น และอดออม ง. การรู้จักละวางความชั่ว				
8. ครุจิณภณ รู้จักละวางความชั่ว ความสุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง แสดงว่าครุจิณภณ มีคุณธรรมประการใด ตามหลักธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานหลักคุณธรรมสำหรับคนไทย ในพระราชพิธีบวงสรวงสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2525 ก. การรักษาความสัจ ข. การรู้จักข่มใจตนเอง ค. การอดทน อดกลั้น และอดออม ง. การรู้จักละวางความชั่ว				

ข้อสอบ	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
9. ธรรมที่คุ้มครองโลก ที่ใช้ปกครอง ควบคุมจิตใจมนุษย์ ไว้ให้อยู่ในความดีมิให้ละเมิดศีลธรรม อยู่ร่วมกัน ด้วยความสงบสุขไม่เดือดร้อน สับสน วุ่นวาย เป็น ความหมายของข้อใด ก. สัปปริสธรรม 7 ข. ธรรมโลกบาล ค. พละ 5 ง. อคติ 4				
10. ความละเอียดแก่ใจตนเองในการทำความชั่ว เป็น ความหมายของข้อใด ก. สิล ข. สมาธิ ค. หิริ ง. โอตตปปะ				
11. ความเกรงกลัวบาป เกรงกลัวต่อการทำความชั่วและ ผลของกรรมชั่วที่ได้กระทำขึ้น เป็นความหมายของ ข้อใด ก. สิล ข. สมาธิ ค. หิริ ง. โอตตปปะ				
12. ความอดทนต่อความทุกข์ต่อความลำบาก ต่อความ โกรธ ความหนักเอาเบาสู้เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่ดี งาม เป็นความหมายของข้อใด ก. จันติ ข. โสรัจจะ ค. หิริ ง. โอตตปปะ				

ข้อสอบ	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
13. ความสงบเสงี่ยม ความมีอัธยาศัยงดงาม รักความ ประณีต และรักษาอากัปกริยาให้เหมาะสมเรียบร้อย เป็นลักษณะอาการที่ต่อเนื่องจากควมมีขันติ เป็นความหมายของข้อใด ก. ขันติ ข. โสรัจจะ ค. หิริ ง. โอตตปปะ				
14. ข้อใดคือธรรมที่ทำให้คนเราประสบความสำเร็จ ก. พรหมวิหาร 4 ข. สังคหวัตถุ 4 ค. อิทธิบาท 4 ง. ทวารวาศรรณ 4				
15. ข้อใดคือธรรมของผู้ครองเรือน ก. พรหมวิหาร 4 ข. สังคหวัตถุ 4 ค. อิทธิบาท 4 ง. ทวารวาศรรณ 4				
16. ข้อใดคือหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่น ก. พรหมวิหาร 4 ข. สังคหวัตถุ 4 ค. อิทธิบาท 4 ง. ทวารวาศรรณ 4				

ข้อสอบ	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
18. ครูไม่เบียดเบียนเวลาสอนไปทำอาชีพอย่างอื่น หรือ รู้จักใช้เวลาว่างเพื่อค้นหาความรู้เพื่อใช้ในการสอน แสดงว่าครูมีคุณธรรมในข้อใด ก. สัมมาอาชีวะ ข. สัมมาวายามะ ค. สัมมาสติ ง. สัมมาสมาธิ				
19. ข้อใดคือหลักธรรมสำหรับพระราชนักบริหาร ครู อาจารย์ ก. มรรค 8 ข. อคติ 4 ค. พละ 5 ง. ทศพิธราชธรรม				
20. ความประพฤติที่ดีงาม เป็นความหมายของข้อใด ก. ทศพิธราชธรรม ข. ศัจธรรม ค. จริยธรรม ง. คุณธรรม				
21. ความนิยมในสิ่งที่มีค่าควรแก่การปกป้องคุ้มครอง ป้องกันดูแลรักษาไว้ให้นั่นคง ดำรงอยู่ให้ เจริญรุ่งเรืองสืบไป เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง และส่วนรวม เป็นความหมายของข้อใด ก. คุณธรรม ข. จริยธรรม ค. ศีลธรรม ง. ค่านิยม				

ข้อสอบ	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
22. ค่านิยมที่ช่วยให้ชีวิตและร่างกายของคนเรายุ่งรอด ต่อไป ได้แก่ ปัจจัยสี่ เป็นความหมายของค่านิยมใด ก. ค่านิยมทางสังคม ข. ค่านิยมทางวัตถุ ค. ค่านิยมทางจริยธรรม ง. ค่านิยมทางความจริง				
23. ค่านิยมที่กำหนดให้เกิดความรักความเข้าใจความ ต้องการทางสังคมของบุคคล เป็นความหมายของ ค่านิยมใด ก. ค่านิยมทางสังคม ข. ค่านิยมทางวัตถุ ค. ค่านิยมทางจริยธรรม ง. ค่านิยมทางความจริง				
24. เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความจริง ซึ่งเป็นค่านิยม ที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ที่ต้องการหาความรู้ เป็นความหมายของค่านิยมใด ก. ค่านิยมทางสังคม ข. ค่านิยมทางวัตถุ ค. ค่านิยมทางจริยธรรม ง. ค่านิยมทางความจริง				
25. เป็นค่านิยมที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบชั่วดี เป็นความหมายของค่านิยมใด ก. ค่านิยมทางสังคม ข. ค่านิยมทางวัตถุ ค. ค่านิยมทางจริยธรรม ง. ค่านิยมทางความจริง				

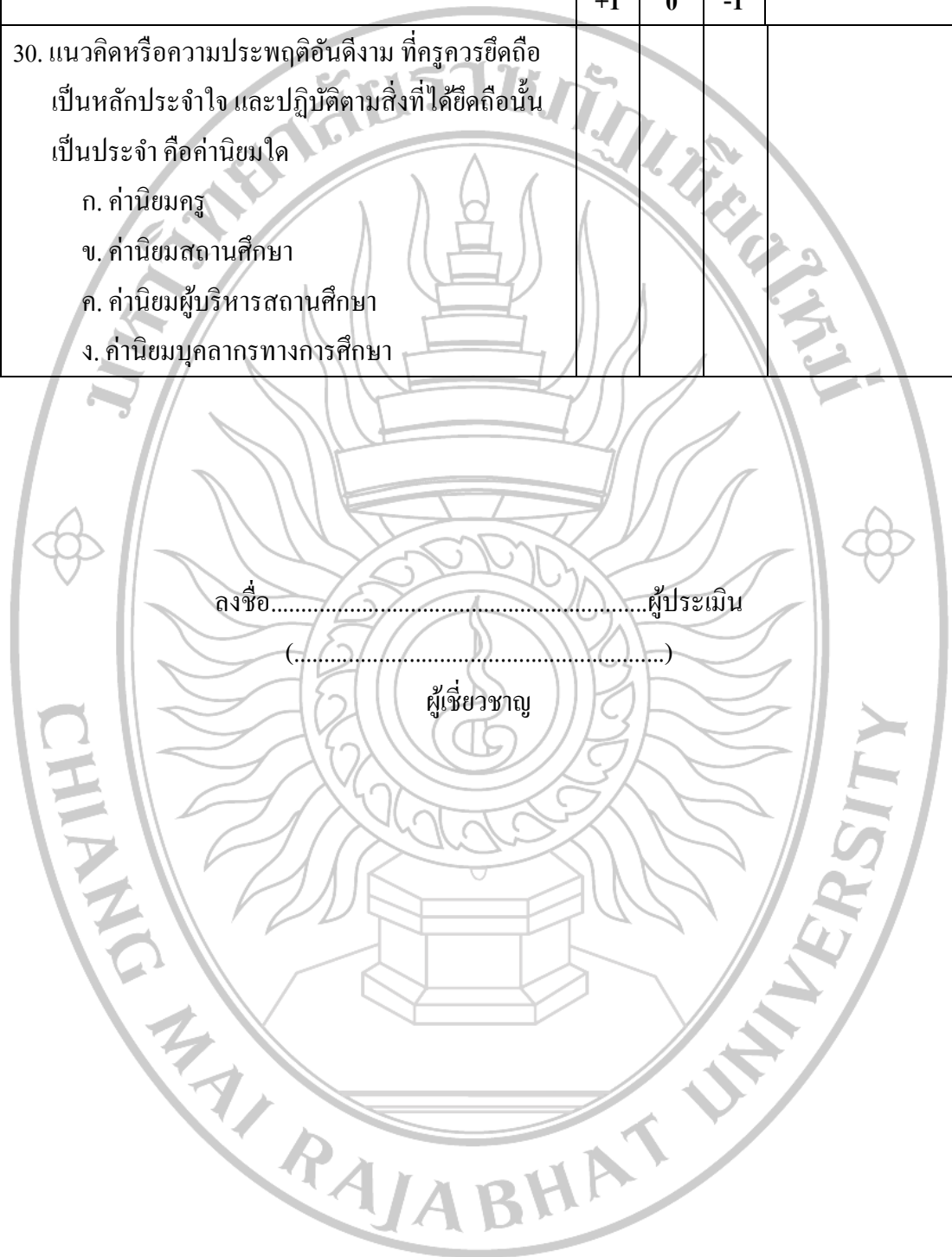
ข้อสอบ	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
26. เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความซาบซึ้ง ในความดีความ งามของสิ่งต่าง ๆ เป็นความหมายของค่านิยมใด ก. ค่านิยมทางจริยธรรม ข. ค่านิยมสุนทรียภาพ ค. ค่านิยมทางสังคม ง. ค่านิยมทางศาสนา				
27. เป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับความปรารถนา ความ สมบูรณ์ในชีวิต รวมทั้งความศรัทธาและการบูชาทาง ศาสนา เป็นความหมายของค่านิยมใด ก. ค่านิยมทางจริยธรรม ข. ค่านิยมสุนทรียภาพ ค. ค่านิยมทางสังคม ง. ค่านิยมทางศาสนา				
28. สาโรช บัวศรี ได้กล่าวอธิบายว่า ค่านิยมโดยทั่วไป สามารถจำแนก เป็น 2 ประการ ตรงกับข้อใด ก. ค่านิยมทางวัตถุ ค่านิยมทางความจริง ข. ค่านิยมพื้นฐาน ค่านิยมวิชาชีพ ค. ค่านิยมทางสังคม ค่านิยมสุนทรียภาพ ง. ค่านิยมทางศาสนา ค่านิยมทางจริยธรรม				
29. ปัจจัยในข้อใดที่ไม่มีอิทธิพลต่อค่านิยม ก. ครอบครัว ข. โรงเรียน ค. หัวใจ ง. ศาสนา				

ข้อสอบ	ระดับความ คิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
30. แนวคิดหรือความประพฤติอันดีงาม ที่ครูควรยึดถือเป็นหลักประจำใจ และปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ยึดถือนั้นเป็นประจำ คือค่านิยมใด ก. ค่านิยมครู ข. ค่านิยมสถานศึกษา ค. ค่านิยมผู้บริหารสถานศึกษา ง. ค่านิยมบุคลากรทางการศึกษา				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินความสอดคล้องของเกณฑ์การให้คะแนนโครงการคุณธรรม
เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

เกณฑ์การให้คะแนนผลงานโครงการเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
 ฉบับนี้ใช้ประเมินคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนโครงการ

โปรดพิจารณาคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนประเมินผลงานโครงการ เพื่อพัฒนา
 คุณธรรมจริยธรรมมีความสอดคล้องมากน้อยเพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับ
 ความเห็น ” ที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้	+1	หมายถึง	ถ้าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับเกณฑ์การให้คะแนน
ให้	0	หมายถึง	ถ้าไม่แน่ใจ หรือตัดสินใจไม่ได้
ให้	-1	หมายถึง	ถ้าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงกับเกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนผลงานโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
1. ส่วนประกอบของรายงาน ความถูกต้องตามรูปแบบ	เขียนรายงานครอบคลุมหัวข้อตามรูปแบบรายงานทั้งหมดและจัดลำดับหัวข้อได้	เขียนรายงานครอบคลุมหัวข้อตามรูปแบบรายงานทั้งหมดแต่จัดลำดับหัวข้อไม่ถูกต้อง	เขียนรายงานครอบคลุมหัวข้อตามรูปแบบรายงาน ตั้งแต่ 50 เปอร์เซ็นต์ ขึ้นไป	เขียนรายงานไม่ครอบคลุมหัวข้อตามรูปแบบรายงาน
2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำไปใช้ ประโยชน์ในการแก้ปัญหาทางศีลธรรม	โครงงานมีความแปลกใหม่ทันต่อยุคสมัย	โครงงานส่วนใหญ่มีความแปลกใหม่	โครงงานบางส่วนมีความแปลกใหม่	โครงงานไม่มีความแปลกใหม่
3. ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ผลงาน 3.1 ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลในการสร้างผลงาน 3.2 ออกแบบผลงาน 3.3 สร้างผลงานอย่างสร้างสรรค์ 3.4 ทดลองการใช้ผลงานสร้างสรรค์	มีครบทุกขั้นตอน ตามที่กำหนด ทั้ง 4 ขั้นตอน	มีการดำเนินการเพียง 3 ขั้นตอน	มีการดำเนินการเพียง 2 ขั้นตอน	มีการดำเนินการเพียง 1 ขั้นตอน

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4 (ดีมาก)	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
4. การใช้หลักกรรม แนวพระราชดำริ พระราชดำรัส มา ใช้ได้สอดคล้อง เหมาะสมตรงกับ ประเด็นปัญหา	การออกแบบ กิจกรรมมี ความรู้และ คุณธรรม จริยธรรม ในโครงการ อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ชื่อโครงการ วิธีดำเนิน โครงการ ตลอดทั้งการวัด และประเมินผล	การออกแบบ กิจกรรมมี ความรู้และ คุณธรรม จริยธรรม ในโครงการ อย่างเหมาะสม กับชื่อโครงการ วิธีดำเนิน โครงการ	การออกแบบ กิจกรรมมีความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ในโครงการ เพียงเล็กน้อย	การออกแบบ กิจกรรม ขาดความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ในโครงการ
5. การนำเสนอด้วย ความคิดสร้างสรรค์ เทคนิควิธีการ และ บุคลิกภาพในการ สื่อสาร	การแสดง แนวคิดโดยรวม และ การจัดการ รูปแบบ ของโครงการ ที่กระชับ และ ดึงดูดความ สนใจทั้งหมด	การแสดง แนวความคิด โดยรวม และ การจัดรูปแบบ ของโครงการ บางส่วน น่าสนใจ	การแสดง แนวความคิด โดยรวม และ จัดรูปแบบ ของโครงการ ไม่น่าสนใจ	การแสดง แนวความคิด โดยรวม และ จัดรูปแบบ ของโครงการ ไม่ปรากฏ

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเห็น		
		+1	0	-1
1	ส่วนประกอบของรายงาน ความถูกต้องตามรูปแบบ			
2	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการนำไปใช้ ประโยชน์			
3	ขั้นตอนการสร้างสรรค์ ผลงาน			
	3.1 ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลในการสร้างผลงาน			
	3.2 ออกแบบผลงาน			
	3.3 สร้างผลงานอย่างสร้างสรรค์			
	3.4 ทดลองการใช้ผลงานสร้างสรรค์			
4	ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในโครงการ			
5	รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินความสอดคล้องของเกณฑ์การให้คะแนนโครงการคุณธรรม
เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงการเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เชี่ยวชาญฉบับ
นี้ใช้ประเมินคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม

โปรดพิจารณาคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนนประเมินว่ามีความสอดคล้องมากน้อย
เพียงใด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ระดับความเห็น” ที่ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด
เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้	+1	หมายถึง	ถ้าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงกับคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม
ให้	0	หมายถึง	ถ้าไม่แน่ใจ หรือตัดสินใจไม่ได้
ให้	-1	หมายถึง	ถ้าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม

การประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม
เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3 (ดีมาก)	2 (ดี)	1 (พอใช้)
1. มีความซื่อสัตย์ในประเด็น ต่อไปนี้ 1.1 พุดความจริง ไม่พูดโกหก 1.2 ขอมรับผิดเมื่อทำผิด ไม่ได้ร้าย ความผิดให้กับผู้อื่น 1.3 ไม่ล้าขโมยของหรือหยิบของโดย ไม่ได้รับอนุญาต	ปฏิบัติได้ ครบถ้วนทั้ง 3 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 2 ประเด็น	ปฏิบัติได้ เพียง 1 ประเด็น
2. มีความขยันและอดทน ใน ประเด็น ต่อไปนี้ 2.1 มีความมุ่งมั่นในงานที่ได้ รับผิดชอบ อย่างเต็มความสามารถ 2.2 ไม่ย่อท้อต่อปัญหาที่เกิดขึ้น 2.3 พร้อมเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นทุกเมื่อ	ปฏิบัติได้ ครบถ้วนทั้ง 3 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 2 ประเด็น	ปฏิบัติได้ เพียง 1 ประเด็น
3. มีความรับผิดชอบ ในประเด็น ต่อไปนี้ 3.1 เข้าชั้นเรียนตรงเวลา 3.2 มีการเตรียมอุปกรณ์ หรือทำงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย 3.3 ทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด	ปฏิบัติได้ ครบถ้วนทั้ง 3 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 2 ประเด็น	ปฏิบัติได้ เพียง 1 ประเด็น
4. มีความเสียสละ ในประเด็น ต่อไปนี้ 4.1 รู้จักการแบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน 4.2 รู้จักช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน 4.3 เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วน ตน	ปฏิบัติได้ ครบถ้วนทั้ง 3 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 2 ประเด็น	ปฏิบัติได้ เพียง 1 ประเด็น
5. มีระเบียบวินัย ในประเด็น ต่อไปนี้ 5.1 ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียน 5.2 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน 5.3 เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานร่วมกัน	ปฏิบัติได้ ครบถ้วนทั้ง 3 ประเด็น	ปฏิบัติได้เพียง 2 ประเด็น	ปฏิบัติได้ เพียง 1 ประเด็น

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความเห็น		
		+1	0	-1
1	มีความซื่อสัตย์			
2	มีความขยันและอดทน			
3	มีความรับผิดชอบ			
4	มีความเสียสละ			
5	มีระเบียบวินัย			

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

...../...../.....

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางแสดงผลค่าความยาก (p) และค่าความเชื่อมั่น (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ก่อนเรียน และหลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม

ตาราง จ.1 ค่าความยาก (p) และค่าความเชื่อมั่น (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและ
หลังเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

แบบทดสอบ ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลผลคุณภาพของ ข้อสอบ
1	0.59	0.16	ปรับปรุง
2	0.34	0.15	ปรับปรุง
3	0.16	-0.04	ปรับปรุง
4	0.22	-0.09	ปรับปรุง
5	0.72	0.25	ใช้ได้
6	0.75	0.25	ใช้ได้
7	0.77	0.42	ใช้ได้
8	0.78	0.46	ใช้ได้
9	0.82	0.48	ปรับปรุง
10	0.76	0.32	ใช้ได้
11	0.77	0.31	ใช้ได้
12	0.97	0.39	ปรับปรุง
13	0.91	0.39	ปรับปรุง
14	0.88	0.36	ปรับปรุง
15	0.88	0.45	ปรับปรุง
16	0.91	0.40	ปรับปรุง

แบบทดสอบ ข้อที่	ค่าความยาก (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	การแปลผลคุณภาพของ ข้อสอบ
17	0.92	0.45	ปรับปรุง
18	0.92	0.09	ปรับปรุง
19	0.91	0.44	ปรับปรุง
20	0.82	0.50	ปรับปรุง
21	0.73	0.39	ใช้ได้
22	0.73	0.42	ใช้ได้
23	0.77	0.46	ใช้ได้
24	0.89	0.42	ปรับปรุง
25	0.73	0.42	ใช้ได้
26	0.76	0.46	ใช้ได้
27	0.58	-0.06	ปรับปรุง
28	0.35	0.11	ปรับปรุง
29	0.67	-0.09	ปรับปรุง
30	0.65	-0.23	ปรับปรุง

จากตาราง น. 1 พบว่า ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.16 – 0.89 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.15 – 0.50 ผู้วิจัยนำข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายต่ำและค่าอำนาจจำแนกไม่เป็นไปตามเกณฑ์ไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงจัดพิมพ์เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบต่อไป

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล พระครูใบฎีกากรวิทย์ วันมาลา

วัน เดือน ปีเกิด 1 ธันวาคม 2536

ที่อยู่ปัจจุบัน วัดสันดอนแม่กื๊ด เลขที่ 84 หมู่ 1 ตำบลทุ่งงาม อำเภอเสริมงาม
จังหวัดลำปาง รหัสไปรษณีย์ 52210

อีเมลแอดเดรส taytp112555@gmail.com

ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2561 หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาการสอนพระพุทธศาสนาและ
จิตวิทยาแนะแนว
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประสบการณ์การทำงาน
พ.ศ. 2566 – ปัจจุบัน ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
โรงเรียนเสริมงามวิทยาคม
พ.ศ. 2565 – ปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดสันดอนแม่กื๊ด
พ.ศ. 2561 – 2566 เลขานุการเจ้าคณะตำบลเสริมซ้าย